

Штампарија
Драг. Грегорића

БРАНИСЛАВ ПУШИЋ

Сабрана дела
Бранислава Пушића

АБИЖИЧЕ

Бен Акиба

САБРАНА ДЕЛА БРАНИСЛАВА ПУШИЋА

Београд

Издавачко предузеће "Српска књижевност"

1. издање 1952. г.

1952

**Сабрана дела
Бранислава Нушића**

XIX

Бен Акиба

2

**Издавачка књижарница
Геце Кона**

БРАНИСЛАВ НУШИЋ

Народни празници

БЕН АКИБА

БЕОГРАД

Издавачка Књижарница Геце Кона

1. Кнез Михаилова 1.

1932

213/52

БРАНСЛАВ ПУШИН

Сабрана алаа

Бранс-а-а Пунин

I 4042/19

I 111021/xix

БЕЛОРУСЬ

Нацыянальная бібліятэка Рэспублікі Беларусь

1. Копія з арыгінала

1972

24/25

Народни празник

Одвојено од црквених и одвојено од државних празника, сваки народ има и свој народни празник о коме прославља победу народних идеала или народне свести. Такви су празници код Талијана на пример освојење Рима, у коме ни данас нису освојили Папу; код Руса дан ослобођења мужика који ни до данас нису слободни; код Мађара дан прогласа либералних закона који и данас не важе за немађарске народности; а код Турака дан прогласа устава, овога истога под којим и данас у Турској цвета слобода.

И ми смо имали ваздан некаквих народних празника, али се они код нас никако не могу да одрже. Или се они не држе, или их ми не држимо, тек некако код нас то не иде као код других. Ми их мењамо сваке политичке сезоне, као што је ред мењати ствар која изађе из моде. Не допада нам се, рецимо, тај и тај празник, а ми лепо указујемо напоље из државне службе. Тако смо истерали досад из државне службе Цвети, па смо истерали

6 април, па 22 фебруар и да је бог дао нешто да је у нашим рукама Васељенска Патријаршија, ко зна како би се по нама провели многи и многи свеци. Ја верујем да би досад већ и свети Никола био у пензији и шетао почетком сваког месеца по парку Министарства финансија под руку са каквим начелником или порезником, жалећи се на скупоћу и зла времена. А већ другим свецима, онима млађим по рангу и по годинама службе од светог Николе, и да не говоримо.

Али и поред тога нашег указног укидања празника имамо ми један празник који никако не укидамо и којим управо прослављамо победу народних идеала и свести. Тај празник наш, то су ови наши избори! Нема брате Србина од Дриње па до Тимока и од Авале па до Копаоника, а да се о овоме општенародном празнику не зарадује од срца као највећем годовном свецу. И шта су Божић и Ускрс према овим нашим Светим Изборима. О Божићу се радујемо рођењу Исуса Христа, а о Ускрсу црвеним јајима, а у овоме нашем народном празнику спојене су обе те радости уједно. Место јаја ми се куцамо куглицама и радујемо се рођењу новог народног посланика.

Па онда, о Божићу и Ускрсу миримо се ако смо с ким завађени, обилазимо родбину и кумове и ижљубимо се међусобно, честитајући велике Сожје празнике. А о овоме нашем народном празнику, на против, завађамо се с ким стигнемо; са

родбином се покрвимо, кумове изгрдимо уздуж и попреко, па прослављамо празник избора у љубави и у веселју са својим партиским друговима, тако да и самом Богу пођу сузе на очи од милине.

Па онда, шта су Божић и Ускрс, свега три дана трају, те се човек и не одмори честито. А о изборима, брате, дигну се руке и од посла и од куће читав месец дана, па се одмориш као нико твој. Па и иначе ови избори у свему личе на сваки други божји празник, има и мрса, има и јела, има и пића, а, ако се баш и не иде у цркву, иде се на исповест и слушају се ревностно проповеди. Не звоне, истина, звона, али се удара у клепетуше и у старе канте чим улицом прође противнички кандидат. Не залази, истина, поп са бакрачетом од куће до куће, али зато дође срески начелник и писар и председник општине и редом сви те обилазе.

Па још ко од нас уме да се нађе ових изборних дана, стига њему. Веле, пријатељ Јоса, из не-знам ког села, зашао био прошлих избора па на све зборове. Гдегод чујете да се држи партијски збор, а он потегне па одстоји збор, и као што би, рецимо, у цркви после службе пришао да узме нафору, тако би и овде прилазио за чашу и пио би, Боже ме прости, тако душмански као да му се син жени.

Бадава га људи и из једне и из друге и из

треће странке окупили да се изјасни; аја, пријатељ Јоса вели:

— Има дана, изјаснићу се!

Најзад једног дана била два збора у среској варошици, један владине странке, а други опозиције. Стао пријатељ Јоса на раскршће, па се домишља на коју ће страну. Не би хтео човек као да се замери никоме. И да се не би замерио, оде лепо до пола на један збор, а од пола на други. Е, ту се сад даље није могло, морао се изјаснити. Кад су се свршили на подне зборови и испило што се имало испити, окупили људи пријатељ Јосу, да каже шта мисли:

— Ето, сад си био на оба збора и чуо си па умеш пресудити и одредити се. Реци нам шта мислиш?

— Па, — отеже пријатељ Јоса и чеше се за увом — како да вам кажем. Ја сам пресудио, пресудио сам, не могу рећи да нисам пресудио.

— Е, па реци.

— Ево, браћо, како ја мислим. Они онамо (опозиција) боље говоре, а ови овде (владина странка) точе боље вино.

И ето тако, као овај мој пријатељ Јоса, многи и многи још пресуђују. Једнима се допадају говори и разлози у њима изнети, а другима вино, и цела се Србија данас бори измеђ разлога и онога што о изборима може да зграби.

Па зар то није леп и весео празник и зар му се са разлогом не радује сваки добар Србин?

Пред догађајима

„Ми смо пред догађајима” почињу последњих дана своје чланке наши листови, а завршавају их са: „догађаји су пред нама!”

„Догађаји су на догледу” узвикују страни листови.

„Догађаји ће нас изненадити” веле једни.

„Нас неће догађаји ни мало изненадити” веле други.

И тако се већ два три месеца једнако говори о догађајима и једнако се очекују. Ја не знам да ли свако од нас верује, али ја верујем у те будуће догађаје који су на прагу. Некако сва атмосфера, све што се догађа око нас и код нас, казује то.

Аустрија мобилише, у Турској ври, Бугарска припрема „маневре” а ми — пишемо указе. Верујте ми, то је врло тачан и поуздан знак. Кад год се нешто крупно имало десити на Балкану, увек су се ти знаци као претходни јављали т. ј. Аустрија је мобилисала, Турска је врила, Бугарска је „маневрисала”, а ми смо писали указе.

А најзад и зашто не би писали. Нису догађаји ваљда тако луди па да груну сад, за време бањске сезоне. Знају они да није ред узнемиравати људе кад се одмарају.

То не говорим ја на памет, о томе сам се уверио. Чим сам чуо да су догађаји „врло близу“, ја сам се на све стране почео распитивати: где су? Хтео сам да их нађем и да проговорим као човек са њима реч две.

Потрчим једном државнику и запитам га:

— Је л' те, молим вас, би ли ми ви могли каказати где су догађаји?

— Врло близу, господине, врло близу.

Одем другом државнику па га упитам:

— Је л' те, молим вас, би ли ми ви могли каказати где су догађаји?

— Догађаји су, господине мој, тако рећи пред вратима.

Лако ми је дакле било отшкринути врата и провирити мало напоље. А оно напољу ништа, све ситнице: Турска ратује са Италијом — ал' шта се то нас тиче; у Арбанији револуција и устаници заузели већ све вароши око наше границе — ал' шта се то нас тиче; у Хрватској пошто су осудили људе и жене сад почели да суде децу — ал' шта се то нас тиче; у Војводини Мађари појели једино право које је Србима заостало — ал' шта се то нас тиче; у Аустрији нагомилили војску на турску границу и ра-

зуме се то се нас не тиче, нагомилали је и дуж наше границе, ал' то нас се још мање тиче.

А кад сам већ ту, пред вратима, рекох; хајд' да проговорим реч две са тим догађајима, те да се бар својим ушима уверим о њиховим намерама. И тај је разговор овако текао:

Ја: Је л' те, море, догађаји, па ви се одигравате ту пред нашим вратима, а и не питате: је л' то нама пријатно?

Догађаји: Па шта имамо да вас питамо, ми се развијамо независно од вас.

Ја: Па добро независно, ал' то није ред и није учтиво од вас, да лармате пред туђим вратима. Таман ми, Србија, легли после ручка мало да спавамо, а ви надигли толику ларму.

Догађаји: Па ви се пробудите.

Ја: Јес', за вашу љубав да се пробудимо, није него још нешто.

Догађаји: Па доста сте спавали.

Ја: Гледај ти њих како су разуздани и неучтивии! Као да ћете ви нама одређивати докле ћемо и колико ћемо спавати. Немојте да узмем метлу па да вас све разјурим.

Догађаји: Немојте, молим вас.

Ја: Е, кад молите, то је друга ствар. Можете се и даље одигравати пред нашом кућом и пред нашим носом, али немојте толико да лармате.

Догађаји: Ви ваљда волете мир и тишину?

Ја: Не то, али смо у послу.

Догађаји: Важном послу?

Ја: Та дабоме важном, пишемо указе, премештамо и унапређујемо своје пријатеље и своје рсђаке.

Догађаји: Е, кад је тако, ми ћемо, догађаји, чекати, док ви посвршавате те послове.

Ја: Хвала вам.

Догађаји: На мало.

И после овога искренога разговора растали смо се као најбољи пријатељи, још су ми „догађаји” пожелели, до виђења.

Status quo

Мој пријатељ покојни Илија Ракић врло је лепо живио са својом женом све док не уђоше у моду ови женски шешири са великим ободом. Кад ми се једном приликом жалио, он ми је то овако објашњавао:

— Пре, брате, били куси шешири, па кад шетам са женом, а ја видим где гледа она. И док су ти шешири трајали, морам признати, гледала је увек у земљу, ал' од како изађоше ови шешири са широким ободом, нисам је могао контролисати и, дабоме, онда је могла гледати где је хтела. Ето, одатле поче међ нама други живот, па нас одведе и у конзисторију.

И ви нећете веровати шта је све и колико патио мој пријатељ пред конзисториским вратима.

Пође најпре своме пароху, као што је то већ ред у бракоразводним парницама и поче му се жалити на несносан живот у кући.

— Ово се више не може трпити — вели он свештенику — оно више није кућа него пакао. Свађамо

се, черупамо се, мрзимо се па, бога ми, и тучемо се, То се више не може издржати.

А парох размишља, преврће књиге инђијеле, студира кобајаги, па му донесе решење којим се упућује на даљи брачни живот.

— 'Ајд, мисли у себи мој пријатељ Илија, ваљда му је такав ред.

И, покуравајући се томе реду, сноси и даље стрпљиво беду и невољу која га је снашла. А кад прође неко време, и кад муке дођоше у подгрлац, а он оде опет пароху.

— Не може, па не може! — вели му очајно.

— Упућујете се на даљи брачни живот! — вели му парох, пошто је опет разгледао књиге староставне.

Он се врати са женом кући и „наставе брачни живот”, како се већ да наставити брачни живот после два мирења. И кад су већ, практикујући брачни живот, полупали по кући све тањире, рантљике и огледала, обрате се и по трећи пут пароху.

— Не иде више ни дана! — вели он.

— Ни сата! — додаје његова жена.

А парох их упућује на конзисторију и, разуме се, док се конзисторија састане, размотри, размисли, пресуди, дотле ће они и даље морати продужити заједнички живот, све док не полупају све од кућнег намештаја што се да још полупати.

Стоје они тако пред конзисториским вратима један месец, стоје два и три, стоје и чекају и нај-

зад их зовну унутра и почну их саветовати да и даље продуже заједнички живот. Бадава грешни Илија вришти и буса се у груди и чупа косе и доказује да се у оној кући не може више живети, опет конзисторија вели:

— Упућујемо вас на даљи заједнички живот.

Е, сад вас молим, реците ми сами, зар овај европски Status quo на који нас Балканце осуђују стално европске конзисторије, кад се преведе на српски, не личи у свему на оно: „упућујемо вас на даљи брачни живот”.

И ми смо, сваки за се или сви заједно, најпре отишли пароху, каквој Сили која нам је најближа, и пожалили се:

— Оно се на Балкану не може више трпети, оно није више кућа, оно је пакао. Свађамо се, черупамо се, мрзимо се, па бога ми и тучемо се. То се више не може издржати.

А дотична сила размишља, преврће књиге инђијеле, студира кобајаги, па тек вели:

— Status quo.

Ми Балканци натоваримо то Status quo на леђа и вратимо се кући, мислећи као, такав му је ред. Па кад прође неко време, ми хајд опет пароху:

— Не може, па не може!

— Status quo — одговара парох, пошто је опет разгледао књиге староставне.

И ми се вратимо кући на продужење „Status quo-а”. Сад настаје оно исто што и у Илијиној кући.

Не ломимо до душе тањире, рантљике и огледала, али палимо куће, убијамо људе, бацамо железнице у ваздух, па кад све то свршимо, а ми опет хајд' пароху:

— Не иде више ни дана ни сата!

А парох нас упућује на европску конференцију и, разуме се, док се та конференција састане, размотри, размисли, пресуди, дотле ћемо ми и даље практиковати „Status quo“ све док не разоримо све мостове, док не порушимо све богомоље, док не дигнемо у ваздух све железнице и док не предамо пламену све вароши.

И тад, отићи ћемо понова пред европску конзисторију и она ће ствар узети у озбиљну оцену и опет ће нам посаветовати: Status quo

Ја знам и крај свему томе. Десиће се оно што се десило и са покојним мојим пријатељем Илијом Ракићем. Издржавао је док је могао муке и невоље, жалио се, тужио се, борио се, носио се, па је најзад и малаксао. Једнога је дана пресвиснуо, отерао га је у гроб заједнички живот. На надгробном споменику му и сад пише: „Овде почива Илија Ракић. Он је смрћу постигао оно што му је требало да би могао живети”.

Тако ће исто бити и са нама Балканцима. Подносићемо ове муке и невоље, жалићемо се, тужићемо се, борићемо се и носићемо се, али уједно и изумираћемо, расељаваћемо се и разоравати огњишта своја. И једнога нас дана неће бити више, а

на нашој крстачи писаће: „Овде је живео један народ, али је умро о„ Status quo-а.

Тако ће то бити и тако је увек бивало, кад год су сити гладнима препоручивали: „Не једи!” а пијани жеднима: „Не пиј”! и бесни беднима: „Трпи”!

После једне Србе

После једне Србе је у једној од оних родних кућа у којима је живео, али је умро о„ Status quo-а.

Тако ће то бити и тако је увек бивало, кад год су сити гладнима препоручивали: „Не једи!” а пијани жеднима: „Не пиј”! и бесни беднима: „Трпи”!

После једне Србе је у једној од оних родних кућа у којима је живео, али је умро о„ Status quo-а.

Тако ће то бити и тако је увек бивало, кад год су сити гладнима препоручивали: „Не једи!” а пијани жеднима: „Не пиј”! и бесни беднима: „Трпи”!

После једне бербе

Наша је земља богата и роди свакојаким родом и плодом толико, да нас и исхрани и претекне за извоз у туђину. Најважнији продукти наши, т.ј. они који доспевају у толикој количини да могу и нас задовољити и извести се на страну, јесу: жито, јечам, кукуруз, јабуке, крушке и ордени.

Сви ови артикли, нарочито кад је плодна година, представљају знатне количине производа који се обично објављују у „Српским Новинама”. О кукурузу, житу, јечму, јабукама и крушкама можете читати на трећој страни новина; о орденима међу указима, на првој страни.

Али како производња ордена и њихова берба с године на годину све више расте, то неће бити ни како чудо, ако и тај артикал једнога дана пређе на трећу страну Српских Новина. И тада још можемо међу берзанским вестима читати и овако нешто:

Тражено ордена	742
Нуђено ордена	262
Подељено ордена	324

И што је главно, та би рубрика била стално међу берзанским вестима, јер код нас у Србији могу оманути и жито и кукуруз, може подбацити и воће и бостан, али ордени никад подбацити неће; њихова је тражња сигурна.

Приликом такве једне орденске бербе пало ми је у очи једно одликовано име које никад дотле у животу нисам чуо. Рекох, баш ћу се наћанити да се пропитам: који ли је ово човек и какве су његове заслуге због којих је одликован?

Рекох и учиних.

Ал' немојте мислити да је то у Србији тако лак посао пронаћи заслуге некога који је одликован!

Отишао сам најнадлежнијем, саоме г. министру. Ако ми он не буде могао дати објашњења, да ко ће!

— Молим вас лепо, господине министре, за једно мало обавештење. Међу одликованима последњим указом, налази се неки Сима Саватић. Можете ли ми објаснити ко је тај човек?

— Сима Саватић? Први пут сад чујем то име, господине.

— Па он је одликован на ваш предлог?

— На мој предлог?

— Да, извол'те званичне новине, па се уверите.

— Јесте, одиста, на мој предлог. Али, видите, биће да је тај Саватић био на списку који ми је до-

нео начелник. Значи да га он зна и извесно ми га је он и препоручио.

Опростих се од г. министра и одох г. начелнику.

— Молим вас лепо, понових му целу горњу фразу, така и така ствар, па сам дошао да вас питам ко је тај Сима Саватић?

— Сима Саватић, учини изненађен г. начелник, први пут сад чујем то име.

— Па он је одликован на ваш предлог.

— Не чиним ја предлоге него г. министар.

— Да, али г. министар вели ви сте му поднели списак!

— А, списак, да, да, сећам се. Тај је списак мени поднео, видите, г. секретар.

— Тако, онда од њега се најбоље и могу извести?

— Да, само од њега.

— Хвала.

Отишао сам и г. секретару који ме је врло љубазно дочекао и на моје питање, је ли он поднео списак за одликовање г. начелнику, рече:

— Да, да, ја сам.

— Па да ли вам је познато, зашта је у ствари одликован Сима Саватић?

— Први пут сад чујем то име? — изненади се секретар.

— Па ви сте га унели у списак.

— А, списак? — узе да се буну г. секретар. — Па, знате, тај списак нисам ја градио, то су тамо писари. Г. Сава писар.

— Тако дакле, г. Сава писар?

Отишао сам г. Сави писару и он ми одмах признаде да је он израдио списак.

— Ех, врло добро — ускликнух ја — онда ћете ви извесно знати зашто је одликован Сима Саватић?

— Не знам, господине.

— Па ви сте га унели у списак.

— Да, али ми је то наредио г. секретар.

Одем г. секретару и он се сети, али рече да му је то наредио г. начелник. Одох начелнику и он се сети, али рече да му је то наредио г. министар.

Одох понова г. министру.

— Дакле, излази на крају крајева да сам ја наредио?

— Да, г. министре.

— Вероватно, врло вероватно. Само, у колико се сећам, ја сам то наредио на основу једне приватне препоруке. Биће да је начелник добио неко писмо.

Начелник рече: Биће да је секретар о томе добио неко писмо.

Секретар рече: Биће да је г. Сава писар добио о томе неко писмо.

И тако никад краја. Морао бих се решити да неколико дана шетам као шеталица измеђ мини-

стра и Саве писара па ипак никад ништа да не сазнам.

Стога сам се и решио на најкраћи пут. Отићи ћу самоме Сими Саватићу и питаћу га, зна ли он зашта је одликован.

И ако је то била врло тешка ствар пронаћи Симу Саватића, ипак сам га ја након неколико дана трагања нашао.

— Јесте ли ви, господине, Сима Саватић?

— Јесам.

— Јесте ли ви одликовани Сима Саватић?

— Јесам.

— Е, врло добро, ја вас и тражим. Хоћете ли бити тако добри да ми кажете: је ли вама познато зашто сте одликовани?

— Јесте! — одговори он поуздано.

— Врло добро — кликнух ја усхићен. — Кажите ми, молим вас, кажите ми зашта сте одликовани?

— Па по списку.

— Како по списку?

— Дошао сам на ред.

— Ама како, молим вас, ја вас не разумем?

— По књизи крштених.

— Ама молим вас, господине Симо, будите јаснији?

— Па по књизи крштених, пре две године био сам регрутован, а сад сам одликован.

— А! — плеснух се ја по челу — дакле ви мислите да у Србији као год што мора свако одслужити војску тако исто мора носити и декорацију?

— Па да.

— И ви мислите да се код нас дају ордени по књизи крштених, па ко дође на ред?

— Па дабоме!

— Е, врло добро и — хвала вам на обавештењу.

Српски Тиса

Биће да разнолики обичаји појединих народа зависе највећим делом од климатских односа, који у дотичној земљи преовлађују. Тако, на пример, ја не знам како другаче да протумачим мађарски народни обичај избацивања народних посланика из парламента до просто климатским односима који у тој земљи владају. Мађарско политичко сунце — које се у астрономији зове Беч — кад дође у подневицу, тако страшно припржи мађарске мозгове да опозициони посланици просто осећају потребу да буду избачени на чист ваздух. И онај фамозни Тиса служи у ствари као неки апарат за расхлађивање.

А да видите, ако ћемо по души, мени је тај Тиса, преставник мађарских народних обичаја, чак и симпатичан. Он тако просто и једноставно решава ствари око којих се код других народа море и ломе највећи умови. Опозиција је противна извесном владином предлогу, дај полицију овамо, избаци опозицију из скупштине, па изгласај мирно и

безбрижно владин предлог. Има ли чега прости-
јег и једноставнијег?

И толико сам пута, ових дана, читајући теле-
граме из Пеште размишљао о томе, како би врло
корисно било за наш српски парламентарни жи-
вот, када би и ми нешто могли да имамо једног
Тису. Зар не би он много и много допринео да
парламенат правилно функционише.

Само, да се разумемо.

Код нас нису такве прилике као у Пешти. Тамо
омета правилну функцију парламента то што сви
посланици хоће пошто пото да дођу на седницу;
код нас међутим омета правилну функцију пар-
ламента то што наши посланици неће да долазе у
седнице. И према томе, док Мађари имају потребу
за једним Тисом који ће избацити посланике из
скупштине, код нас би био потребан један Тиса за
убацивање посланика у скупштину. Другим речима,
као што Мађари имају једног унутрашњег Тису,
за нас би душу дало кад би имали једног спољњег
Тису.

Функција нашег Тисе, према томе, била би
да зађе по Београду, евентуално да путује и по
унутрашњости, да силом жандармерије и војске зби-
ра народне посланике и да их убацује у скупштину,
како би се једном обезбедио кворум те скупштина
омогућила да ради.

Тада, када би то било, телеграми из Београда

који би се штампали у страним листовима, гласили би овако:

„Београд 14 марта. Српски Тиса са једним батаљоном војске и целокупном жандармеријом опколио је јуче пре подне Министарство привреде, где су се у чекаоници министровој били искупипили посланици који очекују концесије. Тиса је посланике најпре позвао да се сами предаду, па кад ови то нису хтели, он је наредио напад. Жандарми су ушли у зграду и отуда силом износили једног по једног посланика и односили га у скупштину и убацивали га. На тај је начин створен кворум и скупштина је отпочела рад”.

Тако би, разуме се, тај наш Тиса залазио и по осталим министарствима; у Министарству унутрашњих дела где се збирају посланици који премештају капетане, па у Министарству финансија где се збирају посланици који аконтирају дијурне, па... по свима министарствима и по свим надлештвима где се посланици радије збирају но у скупштини.

Ситуација

Као год што свака жена коју сретнете болује од нервозе, а свака друга од мигрене, тако видите и ми од прилике патимо од ситуације. Видите, весела вам жена и цвркуће по кући као да ће сутра у бању поћи, а кад пред вече, тек наслонила главу на руку, преврће очима и тешко уздише.

— Шта ти је? — питате је.

— Мигрена, боли ме глава, хоће да прсне.

Е, тако, видите, и ова наша весела Србијица, мало мало па тек наслони главу на руку, преврне очима и тешко уздане.

— Шта ти је? — питате је.

— Ситуација, — вели вам — опет ме спопала ситуација!

И одиста, ситуација је наша стална, наша стална заразна болест. Таман мислите, излечили смо се од једне и придигли се мало, а оно спопадне нас нова ситуација. И, разуме се, као свака тешка болест, и ситуација повлачи за собом вазда компликација, те често пута нас и забрине и снуж-

ди, поред свега тога што смо ми врло јаке грађе, те смо већ многе и многе ситуације преболовали.

Кад би ме питали којој болести је најсличнија та наша болест, ситуација, ја вам не би умео тачно да одговорим. Она је, на пример, донекле слична инфлуенци због несвестице која нас приликом разних ситуација хвата, па је слична и мигрени због главобоља које нам разне ситуације задају, а слична је и грчевима, јер збиља наиђу и такве ситуације које нам чупају утробу и због којих се превијамо и завијамо као удовице на седмодневном парастосу.

Проучавајући ту државну болест, названу ситуација, ја сам дошао до уверења да се она појављује у оба вида, то јест и као спољна и као унутарња болест. Зато ћете често чути да патимо час од унутарње а час од спољне ситуације, па се према томе разнолико и лечимо. Ако болујемо на пример од спољне ситуације, тада нам преписују или хладне крпе или трљање или топла купатила, а ако болујемо од унутарње ситуације преписују нам или изборе, или да прогутamo какав зајам, или ма што тако што радикално лечи.

И ма да сам напред нагађао којој је болести наша државна ситуација најсличнија, ипак бих рекао да је грчевима. Не по томе што нас мучи и што се због разних ситуација превијамо и увијамо као црви, већ због тога, што те наше државне грчеве стално прати — криза.

Причао ми је лекар пријатељ како му је дошао сељак да га лечи.

— А шта ти је, пријатељу? — запитао га је овај.

— Имам много столице! — пожалио му се сељак.

Е, видите, то би могли да одговоримо и ми за ове наше кризе, које су већ дијаретичне и које долазе од грчева које нам задају ситуације.

— Имамо много столице! — могли би и ми рећи, и када би рекли, ми би одиста сушту истину исказали. Јер да немамо тако много столица, као што су на пример министарске, па саветничке, па посланичке столице, онда можда не би ни боловали тако често од кризе нити би нас грчеви ситуације мучили толико по стомаку.

У овом моменту, ми опет имамо једну нову ситуацију, и према дијагнози коју су поставили лекари, утврђено је да је то унутрашња болест. Изгледа чак да није обична, већ тешка ситуација. То се да закључити по томе што се око болесничке постеље скупила цела породица, и радикали и самосталци и напредњаци и националци, и брижно се саветују. А билетени, који се сваки дан издају, наговештавају да је болест озбиљна. Ево, примера ради, само неколико билетена од неколико последњих дана:

Београд 17 априла: Ситуација врло озбиљна

и доста тешка, праћена сталним грчевима. Температура још нормална.

Београд, 18 априла: У ситуацији стално је знојење, температура се попела нагло.

Београд, 19 априла: Знојење је врло велико, трзавице сталне, температура променљива, криза неизбежна, забринутост општа.

И кад вам тако гласи билтен на сам дан отварања Народне Скупштине, онда већ можете мислити како је у ствари. Отуда ћете и видети како су се растрчали сви ближи и даљи рођаци, сви радознали људи, политичари и новинари, те нервозно распитују:

— Шта је, како је ситуацији?

— Па... има изгледа, уздамо се у Бога, нису све наде изгубљене! — одговара вам ситуацијин најближи рођак, члан владине већине.

— Шта је, како је ситуација? — питате самосталца.

— Никаква, нема никакве наде. То није обичан назеб који је влада сад задобила, па да га istera једном кијавицом, него ово је, брате, назеб до костију, од којег ће вући рематизам целог живота.

— Шта је, како је ситуација? — питате напредњака.

— А како ће јој и бити кад је целог живота сама себи о глави радила. Не гледа шта једе него

само ждери, ждери, ждери. Е, па то се једног дана мора да плати.

— Шта је, како је ситуација? — питате националца.

— Никаква, не ваља, већ је у агонији.

Али по свима знацима и свима казивањима излази на крају крајева да ситуација пати од назеба у стомаку. И вероватно мораће као последње средство узети штогод на чишћење. Дај Боже да бар после тога добијемо чисту ситуацију.

„Полиција трага“

Не знам зашто, али кад год на крају какве полицијске вести прочитам већ облигатно „Полиција трага“, а мени то личи на оно „Бог да га прости!“ што се стално понавља у белешкама које носе наслов „Читуља“.

А готово и да нема разлике измеђ тих двеју фраза, јер одиста се код нас може рећи: „Бог да га прости“ за све оно, за чим полиција трага.

Некада још, док сам био наиван — а то је тако давно било — и док сам веровао у то „полиција трага“, рескирао сам и сам једном приликом да се тим трагањем користим. Украли су ми били сат, којим се ја нисам никад у животу служио, али који је био скупоцен те је тиме у очима многих и самом мени давао извесну вредност.

Ја сат у опште не волим, некако ми та на-права сецка живот ситно, и сваки онај куцањ који обележава секундиће, изгледа ми да је куцањ ма-лога чекића који одваљује и одроњава парче по парче мога живота. Нашло се људи, међутим, ко-

јима је уво навикнуто на куцање топчидерског камена, те им је сметало куцање мога сата. И како су ми ти људи одузели један део моје сопствене вредности, и то оне текуће, чаршијске вредности, то сам се кренуо у полицију да тражим заштите.

У чађавом и кривичним задахом испуњеном ходнику, затекао сам жандарма који је читао уводни чланак из једног опозиционог листа. Нисам хтео да узнемиравам човека, који се тако предано спрема за политички живот, коме ће се посветити чим одслужи рок у жандармерији. Тек кад сам видео да је завршио чланак, обратио сам му се тронутим гласом оних који од власти траже заштите.

— Ја сам покраден, па бих вас молио да ме упутите чиновнику који је специјалиста у крађама.

Жандарм ми показа прстом на једна врата која се отворише и ја се нађох пред једним господином, који је својом спољашношћу казивао да је дорастао — још за једну класу. Из његових је очију вирила реч „истрага“, а његова проницавост избијала је из врха шиљатог му носа као електрична варница.

— Господине — почех ја своју жалбу — овога тренутка један несрећник завукао је руку у мој џеп.

— Па? — учини полицајац.

— Па то, завукао је руку у мој џеп и украо ми златан сат.

Полицајац ме погледа искоса, из врха његовог носа сену једна електрична варница, а у очима му се понова исписа реч истрага.

— И ако би ви или ваши органи пожурили — наставих ја — лопов би се још могао ухватити. Он је још тамо, на лицу места, ја бих вам га могао прстом показати.

— Е, господине мој — узне сад реч полицајац — кад би то тако ишло, као што ви мислите. Ствар није обична...

— Јесте — охрабрих се ја да тврдим — ствар сасвим обична.

— Седите, молим вас, да вам објасним.

Потчињајући се обичајима који су већ озаконени у српским канцеларијама, сео сам очекујући да ме понуди кафом.

— Видите, господине мој, — настави полицајац зналачки и узне маказама да сецка на ситно нечије саслушање, које му се при руци нашло — то није проста ствар. Лопов се може ухватити само тако, ако се на тај случај правилно примене сва средства која нам даје бертилонажа за такве случаје.

— Али, господине, ено га лопов још тамо, на лицу места, ја вам га могу прстом указати.

— Чекајте! — узвикну полицајац нервозно, као човек коме прети опасност да изгуби ред мисли — прво и прво: претпостављајући да је он завукао руку у ваш џеп, несумњиво је, да је он морао оставити на вашем прслуку и траг својих прстију.

Оно што би прво требало учинити, то је фотографисати ваш прслук. Тиме ћемо ми фотографски добити отисак његових прстију. То би већ био траг који даје поуздане могућности за почетак истраге...

— Али, господине, ено га лопов...

— Затим, господине мој, — настави он без забуне — лопов је морао на ономе месту где је извршио крађу, оставити трагове својих стопа.

— Ено га он цео тамо...

— Чекајте, молим вас. Он је дакле морао оставити трагове својих стопа. Те трагове такође ваља фотографисати и то би био други податак који би могао дати правац истрази.

— Па добро, а како ћу ја да дођем до свога сата?

— Само тако, ако на ствар правилно применимо сва средства која нам даје бертилонажа за такве случајеве. Дакле, изволте ви... да... овај, изволите у ову другу собу да се саслушате и...

— И онда?

— И онда, ми ћемо одмах предузети истрагу.

Отишао сам у ону другу собу, где је један практикант почео најпре да ми говори о малим платама и скупоћи намирница, и пошто сам са тешком муком скренуо реч на ствар ради које сам дошао, успео сам да будем саслушан.

Разуме се, док ми је искусни полицајац објашњавао своју теорију о бертилонажи, лопов је у-

макао. Он је чекао, колико је ред и учтивост захтевала да после извршене крађе причека полицију, па кад му је досадило, а он отишао, и, држећи се и сам теорије о бертилонажи, оставио је прописне трагове својих стопала на месту где се десила крађа.

Али, како мени нису требале његове стопе већ мој сат, дигао сам се сутрадан поново у полицију — специјалисти, да га запитам шта је уредио, и је ли колико успео?

Он ме погледа погледом тако својственим српским чиновницима, а из којег је вирила цела целцата фраза: „Но, јесте ли чули, па ви сте већ досадни!” И на моје питање: шта је са сатом, одговори значајно:

— Полиција трага!

Сутрадан отишао сам опет да ми се каже: „Полиција трага!”

Прекосутра отишао сам опет да ми се каже: „Полиција трага!”

Они који болују од реуматизма и они који имају какву муку код власти, радо се јадају и радо ће употребити сваки лек који им се препоручи. Мени препоручише да се обратим неком другом полицајцу, старешини другог одељења. Веле и он је врло спреман, био је о државном трошку на страни, као год и онај што се бави бертилонажом и, ако није бољи од њега, гори одиста није. Надао сам се да није доцкан, јер сам разабрао да се лопов још бави

Оно што би прво требало учинити, то је фотографисати ваш прслук. Тиме ћемо ми фотографски добити отисак његових прстију. То би већ био траг који даје поуздане могућности за почетак истраге...

— Али, господине, ено га лопов...

— Затим, господине мој, — настави он без забуне — лопов је морао на ономе месту где је извршио крађу, оставити трагове својих стопа.

— Ено га он цео тамо...

— Чекајте, молим вас. Он је дакле морао оставити трагове својих стопа. Те трагове такође ваља фотографисати и то би био други податак који би могао дати правац истрази.

— Па добро, а како ћу ја да дођем до свога сата?

— Само тако, ако на ствар правилно применимо сва средства која нам даје бертилонажа за такве случајеве. Дакле, изволте ви ... да... овај, изволите у ову другу собу да се саслушате и...

— И онда?

— И онда, ми ћемо одмах предузети истрагу.

Отишао сам у ону другу собу, где је један практикант почео најпре да ми говори о малим платама и скупоћи намирница, и пошто сам са тешком муком скренуо реч на ствар ради које сам дошао, успео сам да будем саслушан.

Разуме се, док ми је искусни полицајац објашњавао своју теорију о бертилонажи, лопов је у-

макао. Он је чекао, колико је ред и учтивост захтевала да после извршене крађе причека полицију, па кад му је досадило, а он отишао, и, држећи се и сам теорије о бертилонажи, оставио је прописне трагове својих стопала на месту где се десила крађа.

Али, како мени нису требале његове стопе већ мој сат, дигао сам се сутрадан поново у полицију — специјалисти, да га запитам шта је уредио, и је ли колико успео?

Он ме погледа погледом тако својственим српским чиновницима, а из којег је вирила цела целата фраза: „Но, јесте ли чули, па ви сте већ досадни!” И на моје питање: шта је са сатом, одговори значајно:

— Полиција трага!

Сутрадан отишао сам опет да ми се каже: „Полиција трага!”

Прекосутра отишао сам опет да ми се каже: „Полиција трага!”

Они који болују од реуматизма и они који имају какву муку код власти, радо се јадају и радо ће употребити сваки лек који им се препоручи. Мени препоручише да се обратим неком другом полицајцу, старешини другог одељења. Веле и он је врло спреман, био је о државном трошку на страни, као год и онај што се бави бертилонажом и, ако није бољи од њега, гори одиста није. Надао сам се да није доцкан, јер сам разабрао да се лопов још бави

у Београду, и крије се код једног свог пријатеља на периферији вароши.

Пријавише ме и њему и врата ми се брзо отворише. Преда мном је стајао, или боље рећи ја сам стајао пред једним господином који је био плућути Шерлок Холмс. Личио ми је у том тренутку на мађионичара који само треба да мане руком, па да му из рукава покуљају истраге, открића, сензације.

Сви Холмсови одликују се обично тиме што и не сачекају да ви зинете и да им кажете чега сте ради дошли, већ вам они то из очију прочитају. Тако и овај, само што подиже главу, само што нам се сретеше погледи, и само што ме одмери од главе до пете, рече са највећим поуздањем:

— Хм! Знам шта је, одбегла вам је жена?

— А није — заустих ја — ено је код куће прави мусаку и не мисли ме та мајци напустити олако.

— Хм! Хм! Хм! — учини Холмс, изненађен тиме што „први пут у животу” није погодио. — Дакле онда шта је?

Испричах му све по реду и заврших са оним: „И ако би ви или ваши органи požурили, лопов би се још могао ухватити. Он је још у Београду, ја бих вам могао саопштити и где се налази.”

— Да, да, да... — понови неколико пута Холмс и поче добовати прстима по столу, а то би као имао да буде тај свечани тренутак кад се у њему рађа комбинација. Наједанпут он поцрвене, искези ли-

це и почеше да му се грче нерви; дочепа брзо мараму из џепа да у њу ваљда истресе идеју која је већ сазрела. Али место тога, он само урнебесно кину и запева једно дугачко а.

Најзад, кад је већ довољно промислио, он ми се окрете:

— Немогуће, немогуће, господине, ма какву озбиљну истрагу учинити, кад држава неће да жртвује више на те ствари. Ту би, видите, једино могли полицијски пси. Они би, видите, сад омирисали вас....

— Али, господине, лопов је у Београду, ја знам где је и само ако би ви или ваши органи...

— Пси би, видите, сад омирисали вас и онда, по том трагу, они би се кренули у потеру. То је, видите, установа коју су завеле већ све модерне полиције. Нама недостају само пси па да будемо модерна полиција. А знате ли ви, шта значи пас у служби полиције? 'Ајд, кажите ми да ли ви знате шта значи пас у служби полиције?

— Не знам, ја само знам да је мени нестало сат.

— То је споредна ствар, господине, главно је овде, да је већ крајње време да се и код нас примене тековине културних народа. Како ја сад, на пример, могу да ухватим лопова који је украо ваш сат, кад не располажем полицијским псима?

— Врло просто, господине, — дрзнух се ја да кажем — дајте ми једног жандара, а ја ћу му казати где се налази лопов.

— Ето, видите, како то није ништа поуздано. Међутим, кад бих ја имао пса, могао би лопов слободно и побећи.

— Па он ће и побећи.

— Нека бега, молим вас, слободно нек бега. Видите ли на пример ову тачку — и Холмс нацрта на полеђини нечијег саслушања једну тачку — то је рецимо лопов. А видите ли ову другу тачку — и он нацрта још једну тачку на самој ивици акта — е, то је рецимо пас. И лопов бега, рецимо, овим правцем, бега, бега, бега, бега... — и изговарајући то, Холмс је вукао писаљком по актима неке гране које је увио у облик перече... — Е, добро, сад ја викнем псу „хоп!“ —

— Разумем ја то, господине, али како ћу ја да дођем до свога сата?

— Хоп! — узвикну још једанпут Холмс али, како је мојим несносним питањем већ био истеран из концепта, то спусти тон: — Ах, да... јест... хтео сам рећи, по тој вашој ствари, изволте у ову другу собу да се саслушате.

И сад је настало све исто као и први пут! Док ми је Холмс објашњавао своју теорију о псима, док ме је практикант саслушавао, и док је отпочела истрага, док су ми три дана узастопце одговарали: „Полиција трага“ — лопову је досадило чекати на полицију, те је напустио Београд и отишао у Земун.

Упутили су ме и на трећег, који је „особито вичан криминалним стварима”. Лопов је још био у Земуну, наде је још било. Тај трећи господин „особито вичан у криминалним стварима” бавио се питањем о реформи жандармерије. Морао сам издржати да ми прочита цео свој пројекат.

Бадава сам га ја усред читања чешће прекидао, узвикујући:

— Али, господине, лопов је у Земуну, и ако би ви или ваши органи пожурили....

Нисам могао успети. Он је читао, читао, читао: о жандармеријској школи, о слању питомаца на страну, о додацима полицијским чиновницима у Београду; о унапређењима и. т. д.

И опет саслушања у другој соби и опет — „полиција трага!” Први дан „полиција трага”, други дан „полиција трага”, па трећи дан тако. А лопов чекао, чекао и чекао у Земуну неколико дана, чекао толико колико је уопште ред чекати полицију, па, кад му се досадило, отишао у Пешту.

Четврти од „вичних криминалних стварима” коме сам се обратио, уређивао је неки полицијски лист и читао ми је свој чланак, — лопов је отпутовао у Румунију.

Пети не знам какву је теорију заступао -- лопов не знам где је.

А полиција међутим трага, озбиљно трага, и мога сата ни до данас нема, озбиљно нема.

Одсад, кад ми буду ма шта украли, чуваћу то као највећу тајну да откуд не дозна београдска полиција. Само се тако могу надати да дотичну ствар још и нађем.

Изборни епilog

Прошли су бурни изборни дани, борило се па се уморило. Сандуци са куглицама већ се враћају у Београд у свој магацин; листови који су на десет и петнаест дана пре избора поникли да проповедају „искрену реч народу” већ објављују свој привремени престанак; школске учioniце које су готово по целој Србији биле биралишта, већ су проветрене и изрибане, а бесплатне железничке карте, којима се служила војска и војсковође, већ су престали важити. Ко је рањен рањен је, коме је разбијена глава разбијена му је, ко је ускочио ускочио је, а ко је прескочио прескочио је .

Дани већ почињу бивати обични; разговори у кафанама монотони, породични и трговачки и, једва вас још потсети да су пре неки дан били избори, кад видите улицом каквог пропалог кандидата како иде погнуте главе као млада после суочења у конзисторији, или слушате изабранога како доказује да свест у народу још није изумрла, или чујете жалбу каквога кафеџије којег шаљу од не-

мила до недрага, а он не зна како и од кога да наплати народни цех, или затечете министре како већ по двадесети пут пребрајају изборни резултат, пребрајају га и од напред и од натраг, па им на исто излази.

А народ се, међутим, већ пребројао и то тако пребројао да сад тек крсна имена не знаш, те се никако не можеш да разабереш ко је чији и шта је ко. Неко је међутим рекао, чини ми се, да се избори могу сматрати као нека врста претакања народне свести, и, ако је тако, онда није никако чудо што је резултат још тако мутан. То је обична појава после претакања, те треба причекати дуже времена да талог слегне.

А треба причекати и дуже времена да се мајка Србија, после овога нервнога напада који стиже тако с времена на време, одмори и опорави. Јер збиља ови избори кад наиђу, а мени то личи на нервни напад који је задесио мајку Србију и ја је чисто замишљам, после избора, повезане главе, како брекће и узима капљице од брома трипут дневно ради умирења живаца.

— Је л' тако, мајко?

— Па јесте...

— А како ти је сад, је л' ти боље, бонице моја?

— Боље? — одмане мајка Србија суморно главом. — Не може мени бити боље код овакве неваљале деце. Оволико узбеђење колико ја подно-

сим, не да се поднети. Па бар да ме штеде, кад знају да сам склона тој болести, него ме за време избора мувају у ребра, подносе ми песницу под нос и уопште тако поступају са мном као да сам им маћија, а не мајка рођена.

И како је болесницима пријатно разговорити их, то смо, рецимо, и наставили свој разговор, који би се даље овако развијао:

Ја: Па ипак, мајко Отаџбино, теби морају бити миле овакве појаве као што су избори, при којима се манифестује свест твоје деце?

Мајка Отаџбина: Како да није, ја сам увек била мишљења да су моја деца бистра и то не као други народи што, сиромашни у свести народној, манифестују исту једва један пут у пет и шест година. Код моје деце свест просто прелива па и мора сваки час да се манифестује.

Ја: Па јесте, то је врло лепа појава.

Мајка Отаџбина: Толико лепа појава. Ја чак мислим да мењам свој грб и место она четири оцила у четири кута крста да метнем четири кулице.

Ја: То је одлична идеја.

Мајка Отаџбина: И што је главно тачна, јер бих ја у сваки кут метла по једну партијску кулицу, дакле националистичку, напредњачку, радикалну и самосталну.

Ја: А социјалистичку?

Мајка Отаџбина: Они и иначе не признају грб.

Ја: И тако би сви били представљени на грбу?

Мајка Отаџбина: Сва моја деца била би са-
брана око крста.

Ја: Али би тиме био уништен онај симбол:
„Само слога Србина спасава.”

Мајка Отаџбина: Тај симбол већ одавно у-
ништен, али би га овом приликом бар заменили
новим који не би био само фраза већ сушта истина.

Ја: А како би гласила та нова реченица?

Мајка Отаџбина: „Куглица прави силата!”

Ја: Ето ти сад, па што по мало на бугарски?

Мајка Отаџбина: Па зато, да то буде уједно
одговор на оно њихово: „Сјединеније прави силата”.

Ја: То је лепо, то је врло лепо.

Мајка Отаџбина: И даље реформе ја мислим
да изведем.

Ја: Баш сам радознао?

Мајка Отаџбина: Мислим да заведем гласање
као обавезан предмет у основној настави; зашто
не би деца већ од малена знала како треба гласати
за Отаџбину.

Ја: Е, то је лепо.

Мајка Отаџбина: Па онда, могла би се и у
војсци завести бар тромесечна обука у гласању.

Ја: Могло би.

Мајка Отаџбина: Па онда соколи, и они би
се могли вежбати са куглицама.

Ја: Могли би.

— И онда, нека изволи још једанпут доћи каква анексија Босне и Херцеговине, кад ја изведем на границу шест стотина хиљада спремних и куглицама наоружаних гласача. Ама, ми ћемо да пуцамо — вели на пример Аустрија нама. Изволте ви пуцати — велимо ми њој — ал' ми ћемо сви листом гласати против анексије, па да видимо онда шта ћете.

Ето, тако би од прилике текао разговор измеђ мајке Србије и мене, а тај би разговор сасвим и одговарао приликама и моменту у коме смо. Ето пре неки дан баш, на неколико дана пре избора, отидем ја у кафану, наручим кафу и новине и келнер ми донесе један наш београдски лист и један бечки. Отворим ја наш лист и међу телеграмима, црњим, и крупнијим словима штампаним, прочитам овај телеграм:

Сарајево: Аустрија са највећом журбом и стално гомила војску на граници новопазарског санџака.

Отворим затим бечке новине и прочитам тамо овај телеграм:

Београд: У Србији се на свима крајевима држе партијски и изборни зборови. Влада, партиске управе и сам народ предао се искључиво бризи за изборе.

Је л' те да та два телеграма тачно казују да смо ми потпуно спремни да једнодушно — гласамо против упада Аустрије у Новопазарски Санџак.

Измеђ живота и смрти*)

Лечен не само зналачки, већ и са једном ретком усрдношћу: негован брижљиво од своје супруге и сестара Рускиња, које су своју негу још и удвостручиле, знајући да негују свога козака — г. Нушић је пребродио једну врло тешку и озбиљну кризу и вратио се са пута на који је био пошао, а који би га пут за увек одвео из наше средине.

Кад су већ минули дани опасности, посетили смо га, ма да је врло тешко допрети до њега... У белој, чистој, лепој постели утонуо је болесни Нушић као дечко од дванаест година, толико га је температура испила.

— Једва ако имам око педесет кила живе мере — вели он сам за себе, — онда смешећи се додаје: — Што нисте донели фотографски апарат; зар не видите колико сад личим на Гандија? А да би што више личио на Гандија, осудили су ме ле-

*) Приликом тешке Нушићеве болести јануара 1932 год.

кари на читаву недељу дана ћутања. „Ју, какав је то средњовековни режим!“ — згранула се моја рођака госпа Зора, која недељу дана ћутања сматра јачом казном но кување у врућој води. Кад сам доктора упитао: Зашто је потребно толико да ћутим, одговорио ми је: зато што сам у своје време врло много говорио. По овом докторовом одговору рекао бих да у том његовом начину лечења има и интрига са стране.

— Како сам обавештен, г. Нушићу, ви сте неколико болести прележали овом приликом?

— Да, то сам учинио са обзиром на данашњу кризу. Зашто би ја лечио једну по једну болест! То би ме скупље коштало. Овако сам скупио уједно неколико болести, па их о једном трошку лечим.

— Прележали сте, веле, три тешке болести?

— Да, запаљење плућа, астматично гушење, и малаксалост срца.

— Која је од тих болести била главна?

— Све су три главне, али оне две прве нису литерарне. Малаксалост срца већ је литерарна болест. Само, право да вам кажем, ја сам ту болест већ одавно и на ногама одлежао, па сад сам дошао овде на клинику са намером да ми се изврши операција тога слепога црева т. ј. тога најизлишијег органа у моме телу.

— И, јесу ли вас оперисали?

— Не, нису. Лекари су ми прегледали срце и нашли су да је до душе доста изанђало, али да може још да послужи. Веле, олињало се, али је материјал добар, па, као што стара ципела која већ пропушта воду, кад се солидно окрпи, може још дуго времена да послужи, тако, веле они, и моје срце. И оправили су ми га. Ударили ваљда нове херцлове и нове штикле, не знам шта су радили, тек ја осећам моје срце да више не прокишњава, не пропушта воду и, право да вам кажем, послужиће овако окрпљено још коју годину. Хвала Богу, те сам у дубоким годинама, иначе би једина неприлика у коју би могао доћи била када би дошао у ситуацију да искрпљеним срцем изјављујем љубав.

— А било је, дакле, озбиљне опасности по живот?

— Да, нарочито прва три дана. Једнога од тих дана, то је било у понедељак 28 децембра, могу рећи да сам се налазио између живота и смрти и да сам јуначки погледао смрти у очи.

— Значи, срећно сте измакли?

— Давно сам ја већ приметио како је та госпа, смрт, почела да кокетира са мном, али сам ја увек досад вешто избегавао да јој будем представљен. Мислио сам, што ће ми још једно ново познанство кад их и иначе имам превише.

— Верујте, и ми ваши пријатељи били смо врло забринуте вашим стањем. Ми у редакцији, на при-

мер, припремили смо и сабрали цео некролошки материјал.

— Хвала на пажњи. Али ја волим више да ви објавите овај разговор самном но овај материјал који сте прибравили.

— Хоћете ли ми рећи још штогод интересно из вашег боловања? —

— Но, па то. Децембра 28 био сам тачно на граници између живота и смрти.

— Како ви замишљате ту границу?

— Граница као и свака друга граница. Соне стране границе шета по календару тога дана дежурни светац, неки свети Елевтерије. Приђем ја њему и питам га: „Па како, како г. Елевтерије?” А он ме отпоздравља врло љубазно, вели: „Хвала Богу, како ви г. Нушићу?”

И онда настаје између нас овакав даљи разговор:

Ја: Па, како, има ли што ново код вас на небу, г. Елевтерије?

Елевтерије: Не, све по старом, али као и код вас, криза, врло велика криза.

Ја: Зар и на небу криза? Па због чега код вас криза, ако Бога знате? Је ли због долара или због фунте, због репарација или због мораторијума?

Елевтерије: Није, али због буџетске преоптерећености! Имамо, на пример, врло много светаца...

Ја: Па и код нас их има.

Елевтерије: И сад морамо да их редуцирамо.

Ја: А шта вас још дави?

Елевтерије: Велика незапосленост умрлих, па онда буџетски дефицит. Шта мислите, молим вас, ми трошимо шездесет вагона угља дневно на ложење пакла. Добро, рецимо, од тих шездесет вагона бар двадесет дневно краде комисија, као што је то ред при свакој добро уређеној администрацији. Али и четрдесет вагона налазим да је много. Не морају се грешници сасвим докувати, довољно је само ако се добро ошуре.

Ја: Сасвим, а нарочито они који већ са земље дођу ошурени, а таквих нас је већина.

Елевтерије: А ви сте дошли мало к нама, г. Бен-Акиба?

Ја: А, Боже сачувај. Изишао сам само мало да прошетам до границе живота.

Елевтерије: А не знате како би вас тамо лепо дочекали?

Ја: Знам, ал' сам верујте сит тих дочека. Хоћу мало да се одморим.

Елевтерије: Верујте, нигде се нећете боље одморити него с оне стране живота!

Ја: То вам верујем, па ипак за сад остајем где сам. Не волим да пођем на дуже путовање.

И, ето, за сад остајем где сам!

Тешки дани

Господин кандидат за народног посланика, вратио се кући са јучерашњег збора, мртав уморан. Његове хаљине још заударају на кафански дим, његове су усне још умљецкане од народних пољубаца, а његова је глава још пуна хуке и буке. Он је већ изгубио сваки смисао за обичан, дневни, породични живот, јер ово је већ месец дана како јури са збора на збор и како све људе, све што је живоу и што мили по овој веселој земљи, дели на две зоолошке врсте, на „присталице” и „противнике” своје.

Да, тешки су то и претешки дани за једнога посланичкога кандидата!

За вечером — кад уопште стигне да вечера код куће, говори му жена горким тоном заборављене и напуштене:

— Мислиш ли ти, бога ти, да имаш кућу и или не мислиш? Диг’о си руку од куће као да су у њој душмани!

А док она тако говори, он је тупо посматра и не може да се отресе помисли да је плаћена од владе.

Он чак за вечером или ручком испадне по који пут, заборави се, па не уме да говори обичним језиком. Он на пример не каже жени: „Донеси пилав“, него: „Мислим да је на дневном реду пилав!“

То тако за ручком и вечером, где још може да управља собом, али кад наиђе ноћ, те захрчесном будућега посланика, можете већ мислити како му је. Сковитлају га снови све страшнији од страшнијега.

Уграбите прилику, ако вам се да, да сад још, пре избора посматрате посланичког кандидата при спавању. Вредно је посматрати га, јер можете просто познати шта сања. Ако рече безбожно, регрутски, знајте да је опозициони кандидат, а да је у сну разглубио вилице на збору, дерући се: „Доле реакција!“ а ако рече меко, меко, тако рећи удовички, онда знајте да је кандидат владине странке и да умиљато и слатким, пробраним речима брани последњи закључени и будући, који је у пројекту, владин зајам.

Ако стеже песницу тако да му набрекну жиле, знајте да то у сну лупа о кафански сто и узвикује слушаоцима око себе, којима је већ платио седми литар ракије: „Не дамо ми ову земљу, није она ни-чија прђија, ми смо је ослободили, ми ћемо је и

сачувати!" А ако видите да је загрлио јастук, то знајте да се љуби са бирачима, пошто су једногласно пристали на његову кандидацију.

Ако немирно спава, преврће се и премеће по кревету, ако се толико преврће да му ноге леже на јастуку, а глава тамо где су ноге, онда знајте да је то посланички кандидат владине странке, који се мучи да докаже збору како су сви владини поступци били оправдани и законити, али му збор једногласно узвикује: „Уа!"

То тако изгледа ових дана посланички кандидат кад га посматрате на спавању, а како ли би грешник изгледао тек, кад би му могли у душу завирити, или кад би му могли сан пратити. Како то страшни снови морају бити.

Мени се један од њих исповедио, и ево баш хоћу да вам испричам његов сан. Ваља само да вам унапред кажем да је ово сан једног од опозиционих кандидата.

— Сањам ја као — тако ми је од речи до речи причао — један велики циркус. Пуно пунцато света поседало по клупама, па прати поједине тачке програма и одобрава или не одобрава. А ја као имам да изводим једну тачку и седим иза кулиса у трико-у са гаћицама за купање на себи и чекам да дође на мене ред. Наједаред дође један човек са бичем, директор ли је циркуса, шта ли је, не знам. Дође тек и рече: „Ја сам председник збора, 'ајде на тебе је ред." Ја претрух жив али,

знам да ми се нема куд, већ хајд у арену. Истрчах онако кокетно, подскокнух, дигох једну ногу у вис и баких публици лево и десно прстима пољупце. Тек овом приликом приметих ја да то није обична публика, него да су то све бирачи; па с леве стране поседали као они из владине странке, а с десне они из опозиције. Мени се стеже срце као у зеца кад спази цев пушчану али, шта је ту је, продуцирати се морам. У том доваљаше једну велику куглу од гуме, на коју ја као треба да се попнем и као да по кругу трчим по лопти. Обли ме хладан зној, али дигох ногу да се попнем на лопту. Сад тек при пењању, а ја спазих да то није обична лопта, већ велика, грдна велика гласачка куглица, набрекла као петачка. Господе Боже, ко ће да се одржи на овој гласачкој куглици и да прође на њој цео круг, а да не стрмекне и разбије нос.

Музика засвира и ја пођох по оној кугли. Јао људи да чудна страха и муке. Не можеш да се одржиш на њој, па то ти је. А мрднем једном ногом, а друга ми склизне; повијем се напред, сад ћу на нос, па се отнем те превијем натраг те сад ћу на леђа. Ама чим мрднем, а лопта појури да ми измакне испод ногу. А публика с једне стране аплаудира, а она с друге стране виче „уа!“ а музика наизменце свира час „Не бој нам се сиви тићу!“ а час: „Падајте браћо!“

Проклињао сам и душу и ко ме натера да се

кандидујем те морам да се качим на гласачку куглицу, и ко ме натера да обучем кандидатске гаћице те да се пред збором продуцирам. Хвала Богу те сам се пробудио, иначе не знам како би прошао!

Ето тај ми је сан испричао од речи до речи један опозициони кандидат. Владин кандидат, жалио ми се још горе на снове.

— Сањам ја као да осећам неке породилске болове. Као прогутао сам нешто па ме мучи у стомаку, а не знам шта сам прогутао. Мучи ме то, као, мучи ме па се све превијам. Где ћу и шта ћу него 'ајд велим да идем доктору. Одем ја кобајаги доктору, те станем се пред њим превијати и жалити:

— Господине докторе, ја сам нешто прогутао.

Узе ме лекар пипати, куцати, ослухивати, па ће рећи:

— Прогутали сте народно поверење?

— Народно поверење?

— Јесте.

— Ама неће бити, докторе?

— Као што вам кажем. Јесте ли ви посланик из владине странке?

— Јесам.

— Е, па, ето видите. Прогутали сте народно поверење.

— Па сад, докторе?

— Сад, ако се не будете лечили, вас ће тако да муче болови, мучиће вас, мучиће, док вам једног дана поверење не избије на нос, и тада ћете се спасти болова.

— А ако се будем лечио?

— Е онда ћемо то поверење вештачким путем истерати из стомака.

— Вештачким путем? — запитах ја запрепашћен, а какав је то вештачки пут?

И доктор узе да ми објашњава неку страшну ствар којом се, вели, може да истера мандат из мене. Ствар је била тако страшна да сам ја у сну дрекнуо и пробудио се обливен хладним знојем по целој телу, те још и онако будан осећах неку непријатност у стомаку и као да сам цео дан гутао гласачке куглице и почех се пипати да видим да ми нешто није испало народно поверење.

Ето, то је опет сан владинога кандидата. И можете мислити, кад те људе, посланичке кандидате, још сад спопадају овако тешки снови, шта ли ће тек грешници сањати оне ноћи у очи избора? Зато ти људи, посланички кандидати, и изгледају тако измучени. Погледајте их како пролазе улицама изморени, обхрвани саломљени и бледи. Погледајте их, те мученике, кандидате за двеста динара дневне дијурне.

Ја као ратни дописник

Било нас је неколико ратних дописника тамо. То видите већ и по томе што се ни један извештај не слаже с другим.

Мене је сасвим изненада пробудио редакцијски момак, рано ујутру, а тако сам слатко спавао и сањао, чини ми се, како седим за једним грдно великим столом и једем печене бундеве преливене медом.

— Господине, 'ајде брзо, зове вас г. Уредник.

— Шта је, ако Бога знаш, шта се десило?

— Не знам.

— Да не фали можда рубрика „Туђе мисли“?

— А не, онај господин што пише „Туђе мисли“ послао је, као обично, рукопис још у пет сати јутрос.

— Да није „Женски свет“ у другом стању?

— Како у другом стању?

— Т...ј.. па да.. рубрика.. то јест, није рубрика него сарадник, управо, имате ли рукопис за рубрику „Женски свет“? — запитих ја, знајући

да у недостатку других обично ја испуњавам Женски свет.

— Имамо рукописа.

— Па шта је онда?

— Не знам.

— Је ли здрав уредник?

— Јесте.

— Је л' цео администратор?

— Јесте.

— Јесу ли живе све ајнлегерке и савијачице?

— Јесу.

— Па шта је онда, по Богу брате?

— Не знам, ако није због Чукарице.

— А шта има на Чукарици?

— Па тамо се одјутрос бије бој између радника и жандармерије.

— Па то је, разуме се, да је то!

Одмах сам разумео ситуацију. Још прошле године, кад су ми разбили нос, те сам ишао у-фачлован, г. уредник ми је једном рекао:

— Тако вам лепо стоје те фачле. Личите на ратног дописника.

Он је извесно то и упамтио па јутрос рано, кога би другог и послао од својих сарадника до мене, кад ми већ тако лепо стоје фачле.

А и право је, јер је већ прошла читава година дана, а мени још није разбијен нос.

Чим сам разумео у чему је ствар, одмах сам се спремио као што би се спремио сваки до-

писник. Узео сам једну малу кесу, од оних какве носе обично бабице, и у њу сам метнуо сав прибор. Писаљке, хартије, план вароши Београда, фачле, фластер, четири до пет кифле, једну кутију сардина, три четири чачкалице, и један тирбушон који се по Вуковом речнику зове штопелцигер.

Ни енглески дописници за време бурске револуције нису били боље опремљени.

Одмах сам пожурio у редакцију и то са оном бабичком кесом под мишком, та су многи мимопролазници мислили да журим на какав порођај.

Једва стигох у редакцију.

— Где сте ако Бога знате? — пишти уредник, а све чупа своју дугу косу која му пала по раменима.

— Задржао сам се мало, али вас уверавам да ни један лист неће послати на бојиште овако опремљеног сарадника као ви.

— Идите ви до ђавола! Није ту главно шта ви одовуд носите већ шта ћете отуд донети. Хоћу извештај, разумете ли, тачан, исцрпан извештај; писан тамо на лицу места, нећу да га пишете на памет, хоћу све да видите својим очима. Ако је ко погинуо хоћу да га видите, ако је ко рањен, хоћу да га видите. Хоћу да све опипате, разумете ли, све редом да опипате.

— Па зар и господина управника полиције да опипам?

— Ама разумите, човече — писну уредник и нервозно откиде прамен косе више левог увета — не морате ви никог пипати, али морате завући нос свуда, свуд, разумете ли.

— Па хоћу ли стићи за то? Јер ако будем свуд успут завлачио нос.

— Немојте да разговарамо, него журите, разумете ли, журите!

— Идем одмах трамвајем.

— Каквим трамвајем, ако бога знате! Па онда ће радници који су изгинули бити већ и сахрањени ако се ви нашим београдским трамвајем кренете на Чукарицу.

— Па добро ићи ћу фијакером.

— Можете фијакером, али да прођете оним улицама којима не пролазе трамваји, јер би вам се још могао десити судар!

Седнем дакле на фијакер, а цела редакција изађе до капије и испрати ме срдечно. Уредник, сарадници, администратор, фактор, ајнлегерке, саветчице, шегрти, сви, сви.

Ајнлегерке су се дивиле мојој храбрости и забринуте се питале: „Да ли ће се, Боже, жив вратити?“; сарадник рубрике „Женски свет“ топло ме је притиснуо на груди; администратор ме је пољубио у чело и том приликом, ми је шануо: „За овај месец имате да примите још триста динара“; а у очима сарадника рубрике „Спољна политика“, приметио сам две крупне сузе. Сарадник

рубрике „Дневне новости“ односно репортер, и фактор штампарије, помогли су ми да се попнем у кола. Ја седох, окретох се да се још једним погледом опростим од мојих милих и драгих, манух руком на идминистратора, као да бих хтео рећи: „Упамтио сам колико још имам да примим“, отворићу бабичку торбицу, развих на колена план вароши Београда и викнух кочијашу:

— Терај!

Кола кренуше.

Држао сам се тачно плана вароши Београда.

Успут сам срео још једног дописника неких страних новина, те га узмем у кола. Био ми је, разуме се, благодаран, а уједно то му је добро дошло да од мене потражи нека обавештења.

— Молим вас, шта је то Цукариц?

— А... место борбе... да знате, то је једно географско име, тамо је знате подигнута фабрика Цукера.

— Ја, ја, Цукер фабрик.

— Да, па због тога се и зове сад то место Цукарица. За време Римљана се звало то место Макиш и спомиње се у једној були папе Григора под именом „Макијавели“.

— Баш вам хвала — благодари ми дописник и забележи све детаље.

— А господин Церовић, управник полиције?

— узме да ме пита даље дописник.

— Ја не знам тачно да вам кажем како се господин Церовић звао за време Римљана, ако није Церус или Церисимус.

— А полиција?

— Е, што се тиче наше полиције, она води порекло од Турака, т. ј. она не води порекло од Турака, него ми имамо полицију откако смо се ослободили од Турака. Знате то је ствар навике, ми смо навикли да живимо са Турцима, па кад смо се њих ослободили а ми смо, да би задовољили своју навику, установили полицију.

— Ах, тако!

У том разговору смо стигли и на Чукарицу. Ја, разуме се, поступим као што би сваки ратни дописник. Одем прво на једну пољану, прострем капут, седнем, извадим кутију са сардинама и почнем јести.

„Ратни дописник на првом месту мора бити сит“ — писао је још Антоније Флавус кад се понудио Сципиону да га води у Азију као свог ратног дописника.

Кад сам осетио да сам сит, ја сам извадио свој нотес и записао прво то, да сам јео на пољани. То ће бити врло интересантан детаљ за извештај.

Затим почнем размишљати о плану, којим ћу приступити послу. Где прво да завучем нос, кога прво да питам. Најзад се решим да сиђем на бојиште. Сиђем ја и — замислите каква срећна,

околност. На бојишту мир, и цела гомила и полиција и радници већ отишла у варош.

У толико боље, помислим ја у себи, бар извештај не мора бити дугачак.

Одмах отрчим на телефон у чукаричку механу, да потражим редакцију и да је запитам, хоћу ли ићи за гомилом или да седим и даље на Чукарици.

— Звр, звр, звр!

— Ало.

— Ало.

— Дајте ми редакцију „Политике“.

— Ало.

— Ало.

— Ко је тамо?

— Парни млин „Захарија“.

— Ах, Господе Боже. Звр, звр...

— Звррррр...

— Ало.

— Ало.

— Молим вас редакцију „Политике“.

— Одмах.

— Ало.

— Ало.

— Ко је тамо?

— Благоје Динић, продавац боја на Теразијама.

— Звррррррр....

И сад настаде: звррр... па се јави Росулек, опет звр... па се јави Обрад Симић адвокат, па опет звр... па се јави осигуравајуће друштво „Росија“, опет звр... па се јави Попара кафеџија код „Балкана“ и, како је та кафана у близини редакције „Политике“, једва на једвите јаде добијем везу са редакцијом. Но, хвала Богу.

— Ало.

— Ало.

— Ко је тамо?

— Уредник. А тамо?

— Бен — Акиба.

— Шта хоћете?

— Са Чукарице сви су отишли. Је ли потребно да ја и даље седим овде? Ако је потребно пошљите две кутије сардине за ручак, ону једну сам појео.

— Идите ви, до ђавола! Ја већ имам извештај потпун и лист је већ у машини. Вратите се што пре у варош да прочитате из „Политике“ шта је све тамо било.

И вратио сам се. А шта би и радио тамо, кад немам шта да ручам?

Моја анкета

Ево да учиним једно признање. Ко признаје, пола му се прашта, а мој је грех тако велики да ми је довољно ако ми се само пола скине.

Признајем ево да сам се грдно натурио на жене. Мало мало па о њима пишем, мало мало па њих дирам. Час жене, час девојке, час удовице, час распуштенице, час таште. Не дам им просто ока отворити. Што је много баш је много, и то све је у толико ружније што људе штедим и њихове погрешке некако замазујем.

Настала је просто једна општа повика на мене и ја са стрепњом очекујем кад ће жене сазвати збор те изабрати какав „одбор за гребање“, коме ће се ставити у дужност да ме дочека напред Теразија те да ми почупа и косу и бркове и да ме изгребе онако својски, како би, рецимо, свака одборница изгребала свога сопственога мужа.

Признајем, ево јавно признајем, да сам грешио и зато сам се решио да станем уз жене. Ја сам и иначе од увек волео да станем уз жене,

па сад кад сам се покајао у толико ће ми лакше бити да пређем на женску страну.

Е, али да би то могао, потребно је да ми се женске повере, да ми се сасвим искрено пове-ре онако како су то досад људи радили. Сто-га ћу овде да изложим неколико питања на која молим да ми све моје читатељке искрено одго-воре. Нека буду уверене да ћу тајну њиховогa имена умети да поштујем, а да ћу из њихових одговора објавити само оно што се сме објавити.

Питања ћу поделити у четири групе. ПРВА ГРУПА: Питања за девојке. ДРУГА ГРУПА: Пи-тања за жене. ТРЕЋА ГРУПА: Питања за удови-це. (Дозвољава се и распуштеницама да под овом рубриком одговарају). ЧЕТВРТА ГРУПА: Пита-ња за таште.

Ја молим дакле моје лепе и добре читатељ-ке да ми на свако питање искрено одговоре, како би добро наоружан, могао ступити у њихове ре-дове те са њима заједно могао повести борбу про-тив људи и њихове пакости.

Ево тих питања:

І ПИТАЊА ЗА ДЕВОЈКЕ.

1. Увиђате ли ви да има разлике између оних људи на баловима и оних у животу?

2. Је ли вас већ научила мајка да плачете и онда кад вас ништа не боли ни на телу ни у души?

3. Је ли вам већ дотужило робовање у девојаштву; осећате ли већ прохтеве да будете „свој госа“?

4. Колико сте се пута досад заљубљивале и мислите ли да останете при овоме кога сад волите?

5. Ако мислите озбиљно да се удајете, јавите ми коју нумеру рукавица носите?

6. Кад већ дође до удаје, дајете ли ми реч, да ћете се мени обратити за савет?

7. Шта сте сањали сад о Богојављенској ноћи?

8. Носите ли уза се свињску њушку, крило од слепога миша или лист од детелине?

II. ПИТАЊА ЗА ЖЕНЕ.

1. Откад сте удати и је ли вас девојком још ко просио осим овог вашег данашњег мужа?

2. Јесте ли који пут зажелели да се вратите у девојаштво?

3. Како сте прво време после брака звали свога мужа (голубе, злато, драги и т. д.), а како га сад зовете?

4. Имате ли обичај да чешће пресолите јела?

5. Је ли покушао ко да вам као удатој изјави љубав?

6. Која је најгрубља реч до данас коју сте, приликом какве свађе, казали своме мужу?

7. Имате ли у женском свету непријатеља и оговарају ли вас много?

8. Налазите ли да сте сад лепши но девојком кад сте били, или можда обратно?

9. Долази ли вам муж редовно на ручак и на вечеру, или је можда немаран?

10. Потресе ли вашег мужа што, кад види сузе у вашим очима; негује ли вас кад сте болесни? Ако ништа више, цеди ли бар хладне крпе које ви мећете на главу?

11. Личе ли деца више на вас или на вашег мужа, ако их имате? Желите ли их ако их немате и шта вам на ту жељу каже ваш муж?

12. Јесте ли љути на мене и јесте ли готови да ми опростите?

III ПИТАЊА ЗА УДОВИЦЕ

1. Јесте ли одржали покојнику шестомесечни парастос?

2. Стојили вам лепо црнина?

3. Кад вам је, у вашој усамљености, теже, ноћу или дању?

4. Волите ли мачке; имате ли на кућном прагу заковану потковицу и палите ли ноћу кандило или спавате у мраку?

5. Јесте ли већ који пут срели случајно каквог човека који „као пљунут“ личи на вашег покојног мужа?

6. Држите ли карте у кући?

7. Иду ли лети радо на вас буве?
8. Ако би се нашла згодна прилика, би ли се решили да понова себе окућите?

IV ПИТАЊА ЗА ТАШТЕ

1. Поштује ли вас ваш зет?
2. Има ли ваш зет обичај, кад сте ви на ручку, да се макар на шта наљути? Да ли се издире на жену или на девојку или на децу? Или му је слано јело или прљава чаша или му се клати столица, тек само да се издире?
3. Јесте ли већ који пут саветовали зета како треба да се понаша према вашем детету?
4. Кад назебе ваш зет, зове ли вас да га трљате?
5. Откако вам је узео дете, је ли вам ма што дао на дар? Макар то била и најмања ситница, јавите ми шта вам је дао?
6. Кад сте били болесни, је ли вам зет нудио ма какве прашкове?
7. Воли ли зет питу коју ви умесите?
8. Кајете ли се што сте дете заробили?
9. Изгледа ли вам који пут да је ваша ћерка прешла на страну зетову?
10. Шта све имате да се пожалите на тога несрећника што вам је узео дете?

Ето то су сва питања. Ја молим сваку моју читатељку да ми искрено одговори.

На моја постављена питања стиже ми сваком поштом пуно одговора. Разуме се, не може бити без онога што сам ја већ претпостављао. Врло велики број мушких, нарочито оних који мисле да су духовити, изокрену мало руку и пишу ми одговоре, а потписују се као таште, удовице, распуштенице и девојке. И задовољно шаљу те одговоре мислећи да су ме насадили. Од четрдесет и два писма која сам досад добио, свега су пет женских а тридесет и седам мушких. И, разуме се да су свих тридесет и седам отишли у кош. Тек не мислим, моји драги читаоци, да сам ја тако наиван, да не могу разликовати мушко од женскога. Ја женску намиришем на два километра даљине, те је нећу зар познати кроз једну једину реч у писму.

Дакле сматрам да сам досад добио свега пет одговора писмених и један усмен. Госпођа Симка Станковићка, није хтела писмено да ми одговори, али ме је једном картом умолила да дођем к њој те да ми усмено одговори на постављена питања, и вероваћете да сам се позиву врло радо одазвао.

Госпођа Симка није била сама, ту је била и њена снаја. Извесно и ви познајете њену снају, младу и лепу госпођу Наду, која је већ три године удата, а још није успела обрадовати свога мужа породом.

— Звала сам вас — пресрела ме је госпођа Симка — да овако утроје разговарамо. Ето видите, ту је једна ташта, једна снаја и ви. Дозволићете да то може бити и интересантан и искрен разговор.

— О, молим! — прошаптах ја.

— Ето видите, имате пред собом једну ташту и једну младу жену, изволите дакле поновити ваша питања па да вам одговорим.

Госпођа Нада, која се међутим врло збунила чим сам ја наишао, прошапта гледајући у земљу:

— Нема још девојака и удовица.

— Не чини ништа? — узех ја да правдам — девојачки су одговори и иначе врло наивни па према томе и незанимљиви, а удовички су опет сви једнаки. Остају дакле као најинтересантнији одговори ташта и младих жена, а ви претстављате то двоје.

Млада госпођа која се од првог мог улаза збунила, сад још више поцрвене и кроз шапат ми понуди:

— Би ли једну кафу или можда радије ракију?

— Имамо врло добру ракију! — додаде госпођа Симка тако убедљивим тоном да сам јој одмах поверовао.

— Немојте дакле кафу. Данас сам обишао три четири државне канцеларије па сам испио девет кафа. Радије ћу једну ракију.

Госпођа Нада оде до једног орманчића, где онако збуњена најпре претури један служавник на земљу, па онда испусти и разби једну тацну од кафе, док најпосле не нађе флашицу са ракијом, те нали чашу и послужи ме.

— Је л' те да је јака? — упита ме госпођа Симка кад сам испио чашицу.

— Па... овај... не налазим да је јака.

— Е, па да, то је врло стара ракија, не осећа се ни мало кад се пије, али после пали стомак. Би ли још једну?

— Врло радо, зашто не.

Госпођа Нада ми донесе још једну.

— Данас ћете врло слатко ручати. Не знате како отвара апетит. Већ вас пали по стомаку је л' те?

— Ја не осећам ни мало.

— Како? Та није могуће? Па то би ви могли још једну да попијете?

— Могао бих!

Госпођа Нада ми донесе и трећу ракију и ја је на душак испих, а госпа Симка се узе крстити.

— Е јесте чули, ни мој покојни Ђока није могао више од три чашице од те ракије.

— Није могао? Е, видите ја бих могао и четврту чашицу.

— Ију, шта говорите?

— Уверавам вас да бих могао.

— Послужи, Надо, господина још једном чашицом.

Испио сам четврту.

— Та није могуће? — поче да се плјеска шакама госпођа Симка.

— Шта није могуће?

— Да сте испили четврту чашу.

— Ко што видите, чаша је сасвим празна — и ја обртох чашицу у ваздуху да се госпођа Симка увери.

— Е, то не би могла ни помислити. Зар ви тако радо пијете ракију?

— Ја никад не могу да попијем више од пола чаше?

— И ја само пола чаше, не могу више. Дај и мени, Надо, пола чаше, баш ми се нешто отворило срце кад видим господина како је са апетитом пије.

Госпођа Нада, још увек збуњена, донесе својој ташти пола чаше ракије.

Госпођа Симка наже, гуцну, па направи лице као кад се човек спрема да кине, плјуцну оно што је испила на ћилим и просу све што је остало у чаши.

— Ју, црна ћери — учини — па ово је нека вода.

Госпођа Нада се још више збуну.

— Каква вода?

— Вода, проста вода. Чудим се ја што господин пије четири чаше? Могао је сасвим испити и четири пивске чаше. Одакле си сипала молим те?

— Па из флаше?

— Из које флаше?

— Ево из ове.

— Ију, снао, да од Бога нађеш! Ију, не било те да Бог да! Ију шта ти би! — И узе жена да се плеска шакама и да нариче.

— Шта је, забога? — збуни се још више млада госпођа.

— Како шта је, зар не видиш! Па ти си погрешила флашу. Дала си господину те је испио сву богојављенску водицу, ето нема ни капи више. Снао црна, шта ти би да од бога нађеш!

Чим то помену госпођа Симка, ја осетих како подригујем на босиљак.

— Па за бога, није то ништа! — узех ја да браним младу жену, која се сад тек збуни као ћуркица, не смејући чисто у очи да ме погледа.

— Како ништа, како ништа, ако Бога знате. Да знате само шта сте попили, ах само да знате?

— Па знам забога, попио сам богојављенску водицу, нисам ваљда попио и какав поповски епитрахил у њој. Ја бар нисам ништа осетио.

— Лек сте попили, лек.

— Какав лек?

— Изиђи напоље, снао, да кажем господину.

Млада госпођа изађе.

— Ви знате да она не рађа?

— Знам.

— Е па, казали су нам да о Богојављењу узмемо воду из трију цркава, па од те воде да пије по три капи сваког петка нашег срце.

— Па да роди?

— Да!

— Ја мислим да се од водице не може родити.

— Може. Заклела ми се жена која је тако родила.

Нисам могао да је утешим, дигао сам се да је у очајању оставим, а она ме испрати до врата тако душманским погледом као да би хтела рећи да сам јој ја попио унуче.

Цео дан сам јуче смишљао како би могао ту штету госпођи Симки или можда њеној снаји да надокнадим, а јутрос кад сам сео ове редове да пишем, забринуо сам се јако. Почео сам да осећам неке грчеве у стомаку. Па разуме се, испио сам толико Богојављенске водице колико би доста било госпођи Нади да четири пута близни.

Ићи ћу на подне лекару.

Најкраћи пут

Нека будала, која је о себи мислила да је филозоф, изрекла је једну луду реч, за коју многи мисле да је мудра. „Прави пут је најкраћи пут”, гласи та његова мудрост, којој су се у прошлости смејали, којој се у садашњости кикоћу, а којој ће се у будућности кезити.

Когод је послушао горњу мудрост и пошао правим путем, тамо где је хтео стићи, или је стигао последњи или није никако ни стигао.

Узмите овакав случај. Ви знате да је прави пут од Калимегдана до Славије онај што иде кроз Теразије, којим путем иде и трамвајска пруга. Е, сад неко лице, рецимо Алекса, пође тим правим путем ка Славији, а неко друго лице, рецимо Борисав, пође од Калимегдана па Варош-капијом и Краљице Наталије улицом. Извесно је да ће овај други, т. ј. Борисав, стићи пре до Славије но онај први.

Али то није тако добар пример, врло сам га рђаво изабрао. Разуме се да ће овај други т. ј.

Борисав, чак кад би и савском улицом ишао, пре стићи јер оним правим путем којим иде онај први, т. ј. Алекса, постоји трамвај, и то београдски трамвај. Он разуме се неће ићи пешке него ће сести на трамвај, а чим седне на наш трамвај, онда је, разуме се, сигурно да прави пут није најкраћи пут и још сигурније да ће онај други савском улицом и пешке пре стићи до Славије.

Није то дакле добар пример, али има и других примера којима се може утврдити да прави пут није најкраћи пут.

Ето узмите једну од најобичнијих појава у животу. То је љубав, али она озбиљна љубав из које се гази у брак. Господин је Пера рецимо заљубљен у госпођицу Анку, и то онако баш озбиљно заљубљен. Он разуме се налази да је најбоље да то и каже девојци. Тражи прилику данас, тражи сутра и, најзад, на једној забави, а забаве се забога зато и приређују, прилази он њој, задршће, пребледи, узме му се језик и прошапће.

— Ја вас волим!

Она на то учини све оно, што је у таквим приликама ред да учини девојка. Збуну се, порумени, обори очи, закуца јој срце и осуше јој се усне.

Али он окупио: „Једно да или не?“ Игра се кадрил, он јој шапће: „Да или не?“, игра се вал-

цер, он је пита: „Да или не?“ игра се сељанчица а он опет: „Да или не?“.

Најзад, девојци се откине са усана: „Да!“ и он сав срећан сања о својој лепој будућности.

Али док г. Пера има њено „да“ у џепу, и док на основу те готовине сања о будућности и прави куће од карата; дотле г. Сима, коме се исто толико допада госпођица Анка, не прилази њој да јој изјави љубав. Зна он да прави пут није најкраћи пут.

Он прилази г-ђи мајки и забавља је:

— Ах, како вам је то красно дете, ваша кћи, госпођо. Ја скоро нисам видео тако лепо васпитано дете.

А мама се слатко смеши и нешто је мило голица по души.

— Међер право каже наш народ — наставља г. Сима — погледај у мајку па проси ћерку. Код нас се међутим људи варају, кад ко проси не отвори често очи па да види каква је мајка, је ли она васпитана, је ли она отмена. Јер каква је мајка таква ће бити и ћерка. Ето, молим вас, то се најбоље види код вас.

А мама то слуша, па јој се душа надима као милихброт, срце јој се шири као хармоника и све јој изгледа недовољна једна столица, осећа као да јој је потребна још једна да седне.

А г. Сима не остаје само на томе. Он тражи

и налази и тетку г-це Анке. А са тетком сасвим друкчи разговор води.

— Е па нека каже свет, госпођо, да године чине што год. Можете ви имати колико хоћете година, а могу ове девојке на забави представљати колико хоће младост, али ваша свежина и ваш поглед је оно што би ја свакој младости пожелео.

А госпођа тетка ујагри очима, и осети нешто топло по телу, тако топло да би чисто отрчала кући да се пресвуче.

А г. Сима неће ни на томе остати, наћи ће он и оца и стрину и све редом. И шта мислите ко ће узети г-цу Анку за жену? Да ли г. Пера који је правим путем дошао до њеног срца и који већ има у џепу њено „да”, или Сима?

Није то тако само у љубави. Окрените се сваки у својој средини, окрените се око себе.

Узмите државну службу. Г. Јанко честито и поштено служи, ради, ради и дан и ноћ, гомила децу, гомила дугове, али се нада, има чему да се нада:

— Доћи ћу до веће плате па ћу се раздужити; доћи ћу до бољег и угледнијег положаја па ћу васпитати децу.

А сме и да се нада, има сигурну готовину у рукама: поштен рад и признање које му се за тај рад са свих страна одаје.

И док он то има, г. Стева има нешто друго. Он иде од капије до капије и распитује се на

којој кући има капицика; он има стрину, а стрина је другарица из основне школе са госпођом министарком; он има ујака, а ујак је неки далеки род са другом госпођом министарком; он има тетку, а тетка је род госпођи Савки саветниковици, а госпођа саветниковица је била прва жена г. Ђенералова, а г. Ђенералова друга жена у добрим је личним односима са г. Министром.

И шта мислите, ко ће у Србији пре да прави каријеру, да ли онај грешни Јанко који мисли да је прави пут најкраћи пут или онај г. Стева опкољен свима теткама, ујацима и стринама?

Читајте само указе у „Српским Новинама“ и кад год их прочитате, распитајте се ко је коме род, па ће вам и загонетка бити решена.

Не, не, прави је пут у Србији најдужи пут и то не само онај трамвајем од Калимегдана до Славије.

Ни Богу се не можете правим путем обратити. И његову милост ако хоћете да стечете не смете му се простом, усрдном, поштенom молитвом обратити; морате се распитати где су капицици кроз које се заобилазним путевима може што пре Божја милост испросити.

Мој Маша

Имам код куће једног мачка који је све до пре неки дан био моје љубимче.

За тога мога мачка, који се зове Маша, могло би се сасвим рећи да је једно фамилијарно маче. Леп, чист, тиграсте боје, великога и светлога ока и размажен, сасвим размажен. Иначе озбиљан, потпуно озбиљан мачак, који врло озбиљно игра улогу кућевног мачка.

Ситније његове прохтеве и испаде ја му никад не приписујем у велике грехе.

Тако, на пример, он необично воли кајмак с млека и хладно печење. Можете ви ма где у кући сакрити хладно печење, он то сматра као шалу коју ви с њим терате. И да би шалу истерао до краја он тако ревносно тражи то печење док га не нађе, ко оно кад деца играју жмуре. Он управо мисли да сте ви зато и сакрили печење да се шалите с њим и да би га намучили док не нађе. И није само печење, воли он и шваргле,

рибу, пилеће ноге, сланину; другим речима врло је опширан јеловник свега онога што он воли.

Па онда, нису то само јела. Кад хоће својски да се нашали, он дохвати и шешир моје жене и рашчупа тицу на шеширу; дохвати боа и разнесе му перје по целој кући; узме дечији муф и тако се обешечачки игра с њим да се после човек искида од смеја кад види како изгледа тај муф. Ако види на ком месту мало раздеран јорган он извуче памук колико год може из њега, да је просто милина човеку видети. Иначе, разуме се, завуче њушку у сваку шољу, у сваку рантљичку, у сваку чинију, у сваки тањир и у сваки бокал; шета по орманима и обара огледала, рамове са сликама и све друго што нађе; шета по полицама и обара тањире, сланике, кашике и све друго кујнско посуђе.

Кад све то не чини, он спава, и то, разуме се, или на мом зимском капуту, или на женином мантилу.

Једном речи, мој Маша је прави фамилијаран мачак, сасвим интиман и онако својски мачак.

Али од неколико дана на овамо приметио сам на њему неку промену. Побледео, очи му сасвим упале, и непрестано уздише. Ни онај мачак, ни дај боже. Сасвим се изменио. Не игра више с муфом детињим, прође поред жениног шешира сасвим равнодушно; не једе више кајмак, не једе ни сланину, а рибу само окуси. Просто гладује или само окуси мало киселих краставаца.

или лишће од киселога купуса и уопште само оно што је накисло.

Кад падне вече, — а он је некада по цело вече проводио крај пећи — он се изгуби и не дође све до зоре, а ујутру, кад дође, очи му мамурне, ноге му каљаве од блата и легне ма где: на дрва, на какву корпу, ма где. Спава, спава, па кад се пробуди, а он иде по кући као каква сенка, само шета и уздише. Кажем вам, ни онај мачак ни дај боже. Просто не могу никако да решим шта ли се то за тако кратко време учини од тако једног фамилијарног мачка. Све се бојим да не смишља какво самоубиство.

Чим сам на ту мисао пао, почео сам да му пратим сваки корак. Не бих желео да ми се у кући деси такав случај.

Пратећи га тако, опазим да он иде преко пута моје куће код удовице госпође Дане. Једне лепе младе удовице, која има једну лепу младу мачкицу са плавом машном на врату.

Размишљао сам шта да радим па сам најзад одлучио да не идем обилазним путем, већ да идем право госпођи Дани па да заједнички предузмемо потребне кораке док ствар не узме озбиљније размере.

Ишао сам два три пут док смо се споразумели и решили шта да радимо. Најзад смо решили да она пошље своју мачку код једне своје тетке,

нек седи тамо један месец дана. Далеко од очију далеко и од срца.

И могу вам рећи да сам прилично успео. Маша је од тога доба много веселији, али не знам шта је то са мном сад што се збива. Онако исто као Маша, сад сам ја побледео, очи ми сасвим упале и непрестано уздишем. Ни онај човек који сам био ни дај боже. Сасвим сам се изменио. И не смешим се више, пролизим поред жениног шешира сасвим равнодушно, не једе ми се ништа. Просто гладујем или једва ако окусим мало киселих краставаца или ситно исечено кисела купуса и, уопште, да ми је само тако нешто на-кисело. Шта ли ми је боже?

Баш не ваља то кад се приближи фебруар.

Попис ствари

Град, поплава, грмљавина и све остале недаће, даду се некако предвидети. Или ће се небо наоблачити, или ће киша плуснути, тек се да предвидети. Али једна од највећих недаћа, попис ствари за рачун протестоване менице, просто се не да предвидети.

Сасвим мирно и равнодушно седите ви рецимо ујутру и доручкујете. Жена пије белу кафу а ви једете хлебац намазан путером и разговарате, рецимо, о томе како вам је већ нестало дрва у подруму, или о томе, како би крајње време било платити прошломесечну кирију, или о томе, рецимо, како би требало окрпити ципеле... и уопште о тако фамилијарним стварима, о којима сваки муж и жена разговарају ујутру за време доручка.

Таман тако ви у најлепшем разговору а тек неко куца на врата, отвара се и улази прво извршитељ са кожном кесом за акта, за њим два „грађанина“, а у авлији остаје жандарм.

Вама последњи залогај хлеба намазаног пу-

тером склизне у грло и несажвакан; ваша жена испусти кашику и преврне „цукерпикслу“, и ви се дижете љубазно, пријатељски и предусретате госте:

— Извол’те молим, извол’те! — и нудите им столице и бог зна како, а за то време домишљате се у себи, како ли ћете се извући.

Ето тако се нешто пре неки дан десило господин Пери бившем порезнику. Само се њему није десило једно већ три изненађења.

Баш на сам дан пропасти света, који је Фалб онако тачно утврдио, пробудио се г. Пера са овим изненађењима:

Прво изненађење: Није имао ни десет пара у џепу;

Друго изненађење: Родила му је то јутро жена сина;

Треће изненађење: Није ни почео да доручкује, нити је уопште помишљао на то, а на вратима је закуцао извршитељ и „грађани“.

Можете мислити сва ова изненађења у један мах. Није знао просто на коју страну да се окрене. Дете се дере, извршитељ прети, жена плаче, а он се збунио као нико његов и мало је требало па да извршитеља подоји, а дете да избаци из куће, као што то енергични дужници врло често и практикују.

Извршитељ навалио да врши попис, господин Пера доказује да му је све пописано.

— Све, господине, све је већ пописано, за рачун газдин. Ево, могу вас уверити.

— Па добро, — вели извршитељ — али да није каква ствар приновљена од последњег пописа.

— Јесте — вели г. Пера — ево ово дете. Приновљено је одјутрос. Али њега не можете пописати, не можете ни зато што није ни крштено. Како би га унели у записник пописа, кад нема ни имена.

— Ама није о томе реч — брани се извршитељ.

— Уосталом — завајава г. Пера извршитеља излишним разговорима — ако ви баш наваљујете, па лепо, изволите попишите и дете, али онда молим да се као пописан предмет да господи грађанима на чување.

И после тих речи г. Пера отрча до жениног кревета и донесе повијено дете с узвиком:

— Извол'те, извол'те молим вас!

Грађани, кад спазише новорођенче, попљуваше га по обичају и турише руке у џепове те сваки извади по један динар и тури га детету у повоје, као што је то код нас обичај да се дарује новорођенче.

Кад то спази, а г. Пери сину кроз главу дивна мисао.

— Молим вас — окрете се он извршитељу — колико свега имам да платим?

— Па... сто шесет динара заједно са трошковима.

— А ако вам дам осамдесет, би ли ме за остало чекали?

Извршитељ слегну раменима. Боље му је и осамдесет него ништа.

— Па... чекао бих вас.

— Добро. Онда сутра у ово доба имате паре.

— Е, то не може.

— Добро, онда вечерас у седам сати.

— Је л' сигурно? — пита извршитељ.

— Сигурно кад вам кажем. Сетио сам се где ћу наћи новац.

Извршитељу не остаде ништа друго но да верује, па се диже са грађанима и оде. А господин Пера навуче ципеле, натуче шешир па се разјури по Београду. Где год је рода имао, где год је познаника имао, било он или жена, он је утрчао у кућу и весело објављивао:

— Дошао сам да вам јавим веселу вест, добио сам сина одјутрос. Молим вас да дођете још данас, не знате како ће се радовати моја жена.

Није оставио ни комшилук на миру, ни кума, ни старог свата, ни тетку свога ручнога девера, ни проводацију и његову фамилију, све, све, све окупио когагод се сетио и когагод је макар и један пут само у животу срео.

А жене као жене, кренуше да обиђу породиљу. Најпре комшилук, па родбина, па тако редом. И разуме се, по српском обичају, когод дође

а он дарива дете. Ко сто пара, ко динар, ко два, а кум Бога ми и петодинарку.

Господин Пера сваки сат два тек се уврати кући, расповије дете па броји. До подне већ било четрдесет и седам динара и педесет пара динарских.

— Мало, мало — мрда главом г. Пера па се наново разлети по Београду и објављује да је добио сина.

После подне било је још више посета. У четири по подне било је 66 динара. У четири и по било 78 динара. У пет сати било је 82 динара; у пет и четврт 94 динара, а у шест сати 106 динара.

У седам је дао извршитељу осамдесет динара и остало му је у џепу још 26 динара. Ох, како је био задовољан. Сео је крај жениног кревета и весело је ћаскао.

— Ух, мајку му, кад би нешто могла сваки дан.

— Шта? — пита жена.

— Да рађаш сваки дан као кокошка. Тек се ја пробудим, а ти чучиш и кокоћеш. Ух, али би то био леп посао!

— Иди, бога ти, зар те није срамота да тако говориш.

— А што? — учини г. Пера и оста и даље да размишља како би то лепо било, па узе чак и парче хартије да израчуна колико би на тај начин могао годишње да заради на жени.

Један накит

Зуби не служе само да се њима макар шта загризе. Не, они су уједно и накит човеков, а служе још и за то да би се језик могао држати за зубе.

Колико је то леп накит човеков или женин, познаћемо најбоље по овоме: кад се на шетници јавите каквој госпођи, ако вам се јави затворених уста, знајте да има природне зубе, а ако вам се јави љупко смешећи се полуотворених усана, тако да јој се јави бели низ зуба, знајте да су вештачки зуби.

Госпођа Савка на пример своје зубе сматра сасвим као накит. Она их држи у нарочитој шапули са минђушама, гривнама и прстењем. И негује их, пази их и чува их.

Баш пре неки дан разговарају она и г-ђа Перса. Госпођа Перса знате има у кући мужа и канаринку. Држи их и једно и друго сасвим као у кавезу, и лепо их је припитомила, те канаринку пусти тако који пут да лети по соби, а мужа пусти тако опет по који пут да изађе на

улицу. Канаринку храни шећером, смоквом и шаргарепом, а мужа ђувечом, мусаком и ђулбастијама.

Е, па, та госпођа Савка што држи зубе у шапути, разговара баш пре неки дан са том госпођа Персом што је припитомила канаринку и мужа. Вели јој:

— Ја не знам, бога ми, како вас не мрзи тако да се заимате с тицама и да их негујете.

— Е, па тако — одговара госпођа Перса — то ми је пасија. Неко воли да негује тице, неко зубе, т. ј. лажне зубе.

— Па јесте... — прошапта госпођа Савка и хтеде да се уједе за језик, али се после сети да нема смисла уједати се туђим зубима.

Право да вам кажем, не би ми ни пало на памет да вам говорим о зубима да нисам сазнала за један интересантан случај. Г. Аца има у кући жену и ташту, има у цепоу кључ од капије и има на плати шест забрана. Ја мислим да је то троје — забране на плати, кључ од капије и ташта у кући — јасан знак да тај човек воли да излази после вечере. А човек који радо излази после вечере, радо и остаје после поноћи, без обзира на то на шта ће наићи код куће.

Е, сад да видимо како је код њега у породици стање наоружања. И ташта и жена имају „нажит“ т. ј. туђе зубе. Жена има девет зуба и један пломбиран, а ташта има тридесет и један зуб и један природни. Тај природни то је умњак, који

јој је у четрдесет и шестој години по други пут избио.

И ташта и жена негују своје зубе, као што рецимо госпа Перса негује своју канаринку. Свако вече сипа се у две чаше свежа вода и у једну чашу спусте се таштине вилице, а у другу женини зуби. Дуго времена г. Аца је пролазио равнодушно крај ових чаша и не досећајући се да управо у тим чашама лежи оружје од којег он толико пати.

Јер ноћу, кад касно дође кући, а жена и ташта ћуте под јорганом, али чим се ујутру пробуде дочепају се зуба, напуне њима уста, дођу му крај кревета, једна чело главе, а друга крај ногу и отпочну своје јутарње цвркутање тако да их је милина слушати.

Пре неки дан, то је било прекјуче, паде г. Аци срећна мисао на памет. Дошао је у четири сата ујутру кући и знао је да ће, кад сване, издржати најдужу лекцију. Прође крај оних чаша, загледа се у њих, па шчепа бабине вилице и женине зубе те их стрпа у џеп.

Кад ујутро јутро освануло, а он чује више свога кревета неко гушчије пиштање и неке покушаје, као кад промукао петао хоће да кукурекне.

Он се задовољно и лагано диже из кревета. Ташта се подбочила, унела му се у очи и само шишти:

— Т т т т т т т....

— Не разумем, ништа не разумем — слеже он задовољно раменима.

Жена опет зашла му за леђа па само пишти.

— С с с с с с с с с с....

— Не разумем, ништа не разумем — одговара опет равнодушно г. Аца, и пакосно се у себи смеје од задовољства што је учинио такав проналазак.

Кад се обуче, он задовољно пође од куће па тек са улице, кроз прозор дода ташти и жени зубе.

— Ето тако ћу ја у будуће — хвалио ми се јуче г. Аца — разоружати противника па мирна крајина

Срећан је ипак — али шта ћу ја грешник кад моја и ташта и жена имају здраве, природне зубе.

Један дијалог

Кад хоћу увече да се успavam, а ја обично читам или Кувар или Календар. Читам, читам тако док ми се уморе капци и сведу трепавице, па онда стрпам књигу под јастук и дунем у свећу.

Отуда ја најчешће сањам или каквог свеца или какво јело. Или ћу сањати на пример пророка Јозекиља у друштву рецимо са мученицом Агапијом, или ћу сањати шприц-крофне или чак и обичне крофне филоване са пекмезом од шипака.

Увек ми само тако невини снови долазе, никад онако несташни и неучтиви снови, какве обично сањају други ожењени људи.

Тако сам и синоћ легао прелиставајући календар, па кад ми се приспавало, а ја календар под јастук, дунем у свећу па јорган преко главе.

Жмурим ја тако, жмурим, не би ли заспао али чујем неко тихо шаптање и разговор у мојој близини. Напнем мало више уши кад, имам шта и чути: четвртак и петак разговарају под мојим јастуком. Како сам метнуо календар под јастук

а они тамо у календару, осетили се усамљени, скривени од света, нашли се у четири ока па се упустили у поверљив разговор.

Разуме се да сад већ нисам ни хтео да спавам, него се ућутим, зауставим чак и дисање не би ли што боље чуо. А оно што сам чуо дабоме да сам и забележио.

Ево шта су међу собом разговарали четвртак и петак:

Четвртак: Тек ваљда нећеш тврдити да си важнији дан у недељи од мене.

Петак: О, свакојако, а од тебе увек.

Четвртак: Да си важнији био би на челу недеље или бар у средини недеље, опкољен свим осталим данима као и ја. Шта иначе теби може дати важности над нама?

Петак: Шта? оно што даје свима у свету важности који је иначе немају. Историја, порекло, традиција.

Четвртак: Није него још и канализација. Ти си један обичан постан дан и ништа више.

Петак: И ништа више? Зашто говориш тако пакосно. Ја сам пре свега дан који и данас читава једна вера сматра за свој празник; па онда ја сам једини дан коме се један пут у години додаје придев „Велики”, то је велики петак пред Ускрс.

Четвртак: То ти већ ништа не вреди. Ми смо, брате, дани из српског календара, а код Срба

ништа лакше него неком додати придев „велики” а ништа лакше него одузети му га.

Петак: Пакост, увек пакост. А кад би ми ти бар могао и толико своје важности набројати колико сам ја теби, па хајд, хајд.

Четвртак: Прво и прво, ја важим као неки мали празник. Сва ми се школска деца радују. Друго, четвртком су обично цензуре меничне; четвртком могу бити свадбе, а петком не. Четвртак је уопште после недеље, као нека врста мањег празника. Отиди само у кафану, погађај кост, па ћеш видети да је недељом и четвртком четири јела, додаје се „мелшпајз”. Да није недеља на челу седмице, ја сам уверен да би ја био изабран за старешину недељних дана.

Петак: Би, јесте.

Четвртак: Разуме се, ти не би гласао за мене, гласао би за суботу. Знам ја то добро, познајем ја твоје јеврејске склоности. Али би за мене гласали и понедељак и уторник и среда.

Петак: Не разумем те и молио бих те да ми објасниш, што хоћеш да кажеш са оним јеврејским склоностима које ми пребацујеш?

Четвртак: Није то једино што би ти се могло пребацити, ти си и турски светац, теби би се тако исто могле пребацити и турске склоности.

Петак: Шта?... Како?... Шта хоћеш тим да кажеш?!

Четвртак: Најзад, не ваљају ако хоћеш ни твоје хришћанске склоности.

Петак: Хришћанске?

Четвртак: Да, ти си једини дан у недељи у који се пости. И, признаћеш, због те твоје особине ниси баш најпријатнији у друштву. Кад се сви недељни дани који пут скупе у седницу, ја ћу предложити да те сад бар, за време поста, искључимо из друштва.

Нисам даље чуо ни реч. Изгледа да се петак осећао побеђен па се ућутао.

Код нас се све једно с другим завадило, па зашто не би и дани недељни.

Интервју са голом женом*)

Стигла је. Стигла је железницом сасвим обично у купе-у. Нити је била спакована, као што смо навикли да нам долази јужњачко воће, нити је на њој писало: „Пази, не тумбај.”

Ништа од тога није било, већ је сасвим лепо као и сваки други путник стигла.

Чим је међу тим кроз варош прохујао глас да је стигла гола жена, одмах ме је позвао г. уредник.

— Бен-Акиба, стигла је она гола жена.

— Знао сам ја да ће стићи и да неће имати никаквих неприлика због пасоша на граници.

— То не знам — вели уредник, али дозволите ми да је то један посао за вас.

— Шта је посао за мене?

Но па, могли би је, на пример, интервјуисати.

— А, то. То би могло, али само под једним условом.

*) Тада је први пут у Београду приказивала Салому у пуној голотињи балеткиња Мис Мод Алси. Претходила је велика реклама.

- Каквим?
- Да се тај интервју не штампа?
- Ето ти сад.
- Па да, забога, ја сам жењен човек. Знате ли ви да би такав један интервју био сасвим довољан доказ за конзисторију.
- Ах, не бојте се, вама се не може десити да вас жена напусти. Вама се може само десити да коју жену више добијете а не да и ову једну изгубите.
- То јесте — помислих ја у себи.
- Е, па добро, шта треба да радим?
- Да одете код Мис Мод Ален. Она је одсела у Гранд Хотелу, ево вам број собе, па је интервјуишите.
- Па шта имам врага да је интервјуишем, ја мислим да је ту довољно да је само видим, па да после напишем шта сам све видео.
- Не, не, боље је да разговарате мало с њом.
- Па добро.
- Само, слушајте, Бен-Акиба, немојте тек тако ићи, будите спремни кад идете у посету голој женској.
- Ама, како да будем спреман?
- Па тако, спремите унапред питања која ћете јој управити.
- Ах, да. Али молим још за једно упутство, г. уреднице?
- Да чујем?

— Шта мислите да ли је потребно и ја да одем го к њој?

— Којешта, какво питање!

— Зашто, молим вас. Она је Енглескиња, она мора врло много водити рачуна о етикецији и учтивости.

— Е, па? — зачуди се уредник — па како можете тако да ме онда питате?

— Како, како? Тако. Учтивост је, молим вас, најрелативнији појам на свету. Видите, на пример, уђите под капом у цркву — то је неучтивост. Али уђите у џамију и скините капу, то је такође неучтивост. Зашто? Зато што хришћани скидају капу а Турци је не скидају, такав је обичај и према томе обичају треба се и владати. Замислите, на пример, да ја одем го на какав београдски жур. Е, да-боме, то би био безобразлук, али тако исто може бити од мене неучтиво ако одем обучен да правим посету Мис Мод Ален.

— Не знам, учините како знате и умете, само ми напишите интервју.

— Лепо, збогом. Ја идем па шта ми бог да.

И тако се једва на једвите јаде кренем у Гранд-Хотел.

Пријавим се картом Мис Мод Ален и врата се одмах отворише. Уђох у један пријатан салон где ме дочека нека женска која ми понуди да седнем.

Сео сам и почео да разгледам салон. Са оном женском која ме је дочекала, нисам ни хтео да

се упуштам у разговор, већ сам нестрпљиво окретао главу вратима, очекујући кад ће се појавити Мис Мод Ален.

И сама она женска што ме је дочекала појмила је извесно, да ме она не интересује, па је и она стрпељиво ћутала и није ме ни мало узнемиривала.

Прође тако у ћутању пет минута, прође десет па прође и двадесет, а Мис Мод Ален се не појављује. Најзад мени паде срећна мисао на памет. Прави репортер треба да се користи сваком ситницом, не треба ништа да пропусти да што више дозна о ономе ради чега је послат од уредника. Ова женска је извесно каква пријатељица Мис Модина. Од ње бих, вештим испитивањем, могао сазнати много што шта, пре но што и дође сама Мис Мода. Чим ми је тако срећна мисао пала на ум, отпочнем са испитивањем.

— Дозволите, госпођице, да прекинем ово дуго-трајно ћутање.

— Хвала Богу кад сте се једанпут решили — одговори она љупко — а ја сам била решила да вас оставим целог дана тако да ћутите.

— Извините, признајем, нисам био пажљив, тако да ме је сад страх да нећу имати права на вашу искреност.

— О, молим, зашто не?

— Е, па ја бих вас молио да ми кажете једну ствар, врло поверљиву ствар.

— Молим?

- Ви познајете добро Мис Мод Ален?
- Какво питање! — узе она да се чуди.
- Дакле, на часну реч, кажите ми искрено, је ли она одиста женско или је можда мушко?
- Каква су то питања?
- Е, па за бога — ја сам интервјуиста, мени је потребно да сазнам што више детаља, што више ситница.
- Али то није никаква ситница.
- То признајем. Али...
- Не, господине, о томе не вреди ни говорити. Каквог би интереса имала Мис Мод да буде мушко?
- Никаквог, то је истина. Уосталом, реците ми бар то, зар тако дуго траје тоалета Мис Мод?
- Како дуго?
- Па ево, ја сам већ пола сата овде, а она се још није свукла; наше би се госпође досад већ пет пута обукле.
- Ама како, молим вас. Ја вас не разумем.
- Не разумете ме. Чудновато. Па лепо, рећи ћу вам то јасније: Кад ће доћи Мис Мод?
- Где?
- Па овде, у собу.
- Па ја сам забога Мис Мод Ален.
- Ви? — згранух се ја.
- Па него шта? А што вас то изненађује?
- Па ви нисте голи, молим вас, ви сте закопчани све до гуше.

- А зар сте ви очекивали да ћу ја бити гола?
- Па дабоме, видео сам вам и слике.
- Варате се, ја никад нисам гола у четири ока, ја сам пред светом гола.
- Боже мој, међер је истина оно: туђа земља туђи обичаји.
- Како?
- Па код нас је сасвим обрнут обичај, код нас не би могло бити то да женска буде гола пред светом, а у четири ока...
- А кад ви мислите да пишете ваш интервју? — упита ме Мод, смешећи се.
- У четвртак, госпођице.
- Па добро, шта ће те написати?
- Написаћу... управо узвикнућу као Цезар: *Veni, vidi, vici*,
- Како?
- Само ћу ја то српски казати: Био, нисам ништа видео и вратио сам се.

Пошто ни до каквих детаља нисам могао доћи, то сам прекинуо даље испитивање и, ево, само оволико, колико сам изнео знам, па то сам и написао.

Изложбена експедиција

Наши изложбени предмети већ су послати у Лондон. Сад пролазе вагони са бугарским предметима и о томе наше новине доносе нарочите белешке. Када ли ће и код нас у Београду једном да се приреди изложба на коју ће се овако вагонима доносити све оно што је ова лепа и богата земљица кадра да да? Бога ми, већ су ми досадили ове наше пољопривредне изложбе са клиповима кукуруза и кромпира. Кукуруз, кромпир, јабуке, крушке, ђерзонке кошнице, роткве, купус, пасуљ и сочиво. И то је онда пољопривредна изложба.

Него, кад је већ реч о тим нашим пољопривредним изложбама, да вам бар кажем искрено откад сам их ја омрзнуо.

Доживео сам, што је можда ретко који двоножац доживео, па од тога доба и кад се помене пољопривредна изложба, а мене нешто штрећне те ме заболе чак и палац у ципели.

Не сећам се где је била та изложба. У Београду, Смедереву или Пожаревцу, не могу тачно да

се сетим тек негде на Дунаву. Ја сам путовао ла-
ђом из Шапца за Београд, а са мношвом су истом ла-
ђом ношени и изложбени предмети за ту пољоприв-
редну изложбу. Тачно сам забележио све пред-
мете и ево списка:

1. Четири грдно велике главице купуса.
2. Једна патка.
3. Три киле кромпира.
4. Две грдно велике бундеве.
5. Један државни ћуран (т.ј. однегован на не-
каквом државном расаднику.).
6. Десет клипова кукуруза.
7. Пет ћерзонки кошница пуних пчела.
8. Три киле парадајза.

Ето те је предмете слао не знам који округ
на изложбу не знам кога округа.

Сви су пребројани изложбени предмети врло
мирно путовали. Лежали су мирно на гомиле, јер
најзад шта би се друго и могло очекивати реци-
мо од купуса или од парадајза. Једино је патак
сваког редом који би прошао крај њега поздрав-
љао неким нарочитим, цинцарским дијалектом и
нагласком; док државни ћуран, као што у таквим
приликама сви државни ћуран раде, напућио се и
ритерски шета са изразом одвратности према патки,
прво због њених цинцарских манира, а друго и
зато што није државна патка. Пчеле међутим у
кошницама спавале су мирно, свесне тога да оне

нису позване да се на лађи продуцирају већ на изложби.

Осим поменутих предмета, на лађи је путовао један поп, господин Сима рачуноиспитач са госпођом, један истерани писар који иде у Београд да покуша вратити се у службу и још неколико њих које не познајем. Они нису путовали као изложбени предмети већ као обични гости, јер најзад како би се могао један поп или на пример госпођа Ната, господин Сими́на жена, изложити.

И све би то ишло тако мирно и лепо да неко од путника није успут увредио државног ћурана. Да је то било на суву, државни би ћуран, као што то раде сви државни ћурани, ту увреду сузбио или званичном исправком или тужбом код суда. Али овако, он се силно наљути, покида канапе којима је био везан и поче да јури по лађи. Скочи прво на место где стоји капетан, па онда у прву класу те право на сто и претури ручак који су тек поручили господин Сима и госпа Ната. (Јер госпа Ната необично воли да једе бифтек на лађи.) Па онда настаде једна трка за њим, матрози, контролори, сва публика и поп, сви смо се разлетели по лађи да ухватимо државног ћурана. Он одјури са прве класе на другу, обори успут једно дете, преврте неке судове пред кујном, прегази све изложбене парадајзе и направи од њих просто пек-мез, па онда скочи на неке џакове и најзад — ух, Господе Боже, и сад ме затресе грозница кад се

тога сетим — најзад, преврте једну ђерзонку кошницу и сву је, саће и пчеле, просу по лађи.

И сад настаде тек једна несрећа над несрећама. Рој се растури по целој лађи и поче да јури путнике. Почесмо сви да пиштимо и да вриштимо, и да склањамо главе и руке. Где је ко могао и стигао турио је главу. Неки тамбураш на другој класи нашао комарник у коме стоји месо за кујну, избаци месо, метнуо у комарник своје дете закључао па метнуо кључ у цеп. Поп надао дреку па се забио у кујну, а куварице пиште и терају га варјачама напоље. Господин Сима рачуноиспитач метнуо главу под сто. Капетан лађе се збунио па не зна где да метне главу.

На ћурана више нико и не мисли.

Најзад, истераше попа из кујне, а он, као најодважнији међу нама, викну:

— Браћо и сестре, спасавајте се у кабину, доле у кабину!

И сви полетеше доле. Доле међутим затекосмо четворицу већ са надувеним образима и пуну кабину пчела.

Шта ћемо сад?

Поп се опет стави на чело нас свију и грмну:

— За мнош, браћо!

Послушасмо га сви и пођосмо за њим горе на палубу. Он напред поносно, као вођа побуњеника на каквој руској лађи а ми као војска за њим: госпа Ната, господин Сима, ја, онај тамбураш (ње-

тово дете сасвим мирно седи и доручкује у комарнику,) и још двоје или троје.

Поп стаде пред капетана:

— У име целог овог народа, молим вас притерајте лађу обали, да се спасемо.

— Немогуће.

— Како немогуће? — грмну поп.

— Овде се уз обалу не може пристати, плићак је.

У том писну поп, скочи за педесет сантиметара у висину, задиже мантију, и стрпа обе шаке под мантију.

— Надућу се као нико мој! — пишти сиромах поп и чеше се.

У том писну и г. Сима, уједе га пчела више обрве. Ја почех као луд да трчим по лађи; капетана ујеле две одједанпут; тамбураш псује на сва уста, ујела га пчела баш код доње уснице. Поп узео ладну воду па се пљуска под мантијом, капетан иде као луд по лађи, глава му већа од оних изложбених бундева; тамбураш скаче с ноге на ногу а обесила му се доња усна као у Хотентота.

У том излетеше из кујне са вриском и са надувеним образима куварице; један келнер сасвим изгубио десно око, толико му се надуо образ, контролору се надуле и обе руке и образи. Сви, сви се надули, још се само добро држим ја, госпа Ната и оно дете у комарнику, који лепо виси обешен о кров лађе.

Али дође и на нас ред. Уједан мах писну госпа Ната и скупи сукњу међ ноге.

— Ју, ју, ју, ју, — поче збуњено госпа Ната.
— Симо, Бог те убио да те убије!

— Шта је забога? — пита господин Сима са половином усне, јер му је друга половина надута.

— Нисам знала да су и пчеле безобразне животиње — пишти госпа Ната.

— Је л' те ујела?

— Није него мили.

И госпа Ната отрча доле у кабину, да извади пчелу, али се мало час врати.

— Не могу да је нађем.

И за дивно чудо, пчела остаде под сукњама госпа Нате, али је не уједе.

— Ја то не разумем, — вели мени господин Сима.

— Можда пчела мисли да је ушла у кошницу. Ви још можете бити срећан човек ако је пчела почела да прави саће. Замислите само, задигнете жени сукњу код куће и вадите мед. Каква пригода, каква економија!

— Па јесте, то може да буде — одговори г. Сима у тешком болу.

Најзад приспе лађа са рањеницима у Београд. Можете мислити какви смо изгледали, сви надувени, свима затворено по једно око, а поп иде раскорак као да на бурету јаше.

Ох, Боже, кад се свега тога сетим, мене и данас грозница спопадне.

Годишњи зборови

Прочитајте само четврте стране наших новина, и оних у Београду и оних у унутрашњости. Сами позиви на годишње зборове са дневним редом: „Читање извештаја старе управе” и „Избор нове управе”.

Ту су ти банке, ту задруге, ту еснафи, па ту удружења и разна друштва. Све то држи своје годишње зборове у ово доба године. Закључени су и биланси, благајници се наоштрили разлозима, они што ће опонирати на годишњим зборовима већ шушкају по кафанама о неправилности рада управних одбора.

И каквих ту нема биланса. Има лепо, чисто израђених, писаних црним мастилом и калиграфским словима, ишпартаних плавим мастилом а она реч „свега” и главна сума исписана црвеним мастилом. Врло леп биланс, да ти је милина да га узмеш у руке. Али тепсија је ту, али пите нема; биланс лепо израђен, али пара нема.

Па онда има биланса израђених на рабошкој основи, зарезан сваки издатак, па му не можеш крсна имена ухватити.

Па има ту дуплих књиговодства, па има протих, па има нотеса, па има оних наших књиговодства која се на збору овако расправљају:

— Па добро, благајниче, а шта је са оних двеста динара што сам ти о Ђурђев-дану дао?

— Којих двеста динара? А јест, то сам дао послужитељу Ђоки.

— Па јеси ли забележио негде?

— Нисам. Баш добро те ме подсети, ево сад ћу да забележим.

И док тако иде на једној страни на другој опет, услед великог броја оних који су свршили трговачку академију па остали беспослени, увукло се дупло књиговодство и тамо где му није место. Тако, на пример, бар тако чујем, и Материнско Удружење уредило је своје књиге на основу дуплог књиговодства.

О Господе Боже, какве ли тек морају изгледати те књиге Материнског Удружења на основи дуплог књиговодства? С леве стране се бележи „улаз деце“ а с десне „излаз деце“. Хајд „излаз деце“ то још разумем шта је, и ако у надзорном одбору Материнског Удружења постоји и која бабица, лако ће ту страну оверити. Али шта му је то „улаз?“

И онда какав изгледа тај биланс. Извесно овако:

У готовини	21 дете
На дугу	9
Свега 30 деце	

И, ко му га зна, можда је чак израчуната и дивиденда, те на сваку чланицу управног одбора пада три фртаља детета. То би била лепа добит за годину дана рада, нарочито ако чланицама управног одбора Бог није дао од срца порода. Њихови би мужеви извесно били задовољни кад би за годину дана рада могли стећи и три фртаља детета.

Али није реч о билансима, реч је о годишњим зборовима.

Ја сам покушао да направим рачун, из којег би се видело колико пута годишње један Србин гласа.

Ево тог рачуна:

За избор скупштински, који се код нас хвала Богу сваке године обнавља, гласа један пут годишње.

За избор општински опет један пут.

За избор партијске управе опет један пут.

Е, сад, сваки је Србин просечно у пет удружења, било то банка, еснаф или певачко друштво и ту гласа један пут за избор управе. У току године у сваком удружењу изјави управи неповерење, и

ту гласа један пут а затим гласа за избор нове управе.

Дакле, једно на друго, сваки Србин гласа шест пута годишње.

Носим се нешто мишљу, ако ми да Бог да једног дана будем министар финансија, да ударим порез на гласање. По један динар од једног гласања. А претпоставимо да је у Србији бар милион становника заражено потребом гласања. Замислите кад тај милион гласа шест пута годишње то би било шест милиона, шест милиона. Таман довољно да се назида Народна Скупштина.

А право би и било да се наша Народна Скупштина назида на рачун наше болести за гласањем.

Кућне мазе

Човек је навикао да понешто мази. Има их који мазе своју жену, као што има жена које мазе своје мужеве, а има их које не мазе никог. Па ипак свака кућа има по неку мазу.

У најобичније мазе спадају: деца, кучићи, мачке и канаринке. Врло често ћете чути кад жена мужу каже:

— Слушај, ми немамо деце, па ми чисто празна кућа кад ти одеш. Купи какву тицу, на пример канаринку.

А никад нећете чути:

— Слушај, ми немамо канаринке па ми често празна кућа кад ти одеш. Удеси некако да дођемо до детета.

Или децу или кучиће или канаринку, тек свака кућа има по неку ситницу колико да не би била gluva.

‘Ајд баш да прегледамо све те врсте кућевних маза.

I. Деца. То су мала умиљата створења која по некад личе на оца, по некад на мајку, а по некад

ни на оца ни на мајку. Кад се мазе она се слатко смеју, а имају обичај и да се дерњају да ти уши заглуну.

Кад је једно у кући, отимају се о њега и отац и мајка, а кад их је више, гурају их и дотурају једно другом.

Док су сасвим мала, она су просто украс породични (без обзира на стање њиховог веша), а кад одрасту мало, они постају опасност за све што је стаклено у кући, почну да праве вашар и сваки трећи дан извлаче батине. Кад сасвим одрасту она постају опасност за сасвим друге ствари ван куће, и место да служе и даље као украс породице они постају удес породице.

II. Мачка. То је друга врста кућних маза. Оне су умиљате и лукаве. Док су мале играју се клупчетом, орахом и свачим што нађу на патосу. Спавају на газдином капуту, на газдарицином мантилу и уопште где год им дође згодно. И ако се радо мазе, ипак се не могу мазити у току целе године. Јануара и фебруара врло радо беже од куће и враћају се у таквом стању да свака газдарица кад их спази мора плунути и рећи:

— Гаде један!

III. Канаринка. То су оне тичице што лепо певају и што пију воду из газдарициних уста.

Колико ли сам пута ја у животу узвикао:

— Ах, да ми је да сам канаринка! — но разуме се у кући где је лепа газдарица и где нема мачака.

IV Пси. То је четврта врста кућних маза. Разуме се ту не рачунам на оне псе што дрежде ноћу у авлији, нити на оне што их држе удовице, јер их страх да саме заноће у кући. То су пси који имају своју службу, они су управо кућна послуга. Ја мислим на оне псе са малим никлованим литром око врата, које газдарица купа сваке суботе и које обично с газдарицом заједно стоје на прозору и гледају публику која пролази и лају на сваког господина који неће да обрати пажњу на прозор.

Ето, то су четири врсте кућних маза. Разуме се, има и других по изузетку. Има их који држе папагаје, има их који држе кућне пријатеље, има их који мазе пилиће, има их који мазе јагње, све док му не осете дебљину око репа, а има их који мазе коње. Но ја више говорим о оним собним мазама.

Од ове четири врсте најчешће се употребљавају деца а најређе канаринке. Канаринке и мачке су најчистије мазе, а деца и кучићи најгоре. Због деце увек је у авлији затегнуто уже на коме се суши веш, а због кучића свако јутро газдарица износи нешто завијено у старе новине.

И нема куће без једне мазе бар. Ја их имам пуну кућу, ту су и деца и тике и мачићи и пси. Па поред свих имам још једну кућевну мазу. Ви знате ко је то; сећате се ваљда кога ја тако често помињем?

Мој двобој

Ја са увредама поступах сасвим као са готовим новцем. Примам их и дајем их и то сасвим као и код новца, теже га примам, а врло лако га дајем.

Завео сам чак и књигу у коју уписујем своја примања и своја дуговања. Баш сам сад о новој години закључио књигу за прошлу годину и испао ми је биланс врло повољан. Са стране примања имао сам свега три увреде мени нанете и то:

1. Увредио ме је мој кројач у једном писму које ми је упутио, а које је било врло безобразно написано;

2. Увредио ме је један извршитељ који ми је просто напао на кућу и ако се дотле нисмо ни познавали, и

3. Увредила ме ташта, јер је зашла по кућама и когагод је срела тврдила је да се ја нисам требао оженити, међутим ја и дан дањи осећам да сам требао.

Са стране давања имао сам четири увреде које сам ја нанео и то:

1.) Увредио сам једну девојку коју сам волео па сам се после другом оженио, као што је то већ наш народни обичај. Уосталом ово није дуг из прошле године, већ прелази кроз моје књиге из године у годину;

2.) Увредио сам једног краља;

3.) Увредио сам једног пријатеља коме нисам дао сто динара на зајам, и

4.) Увредио сам једног господина коме сам казао да је „магарац”.

Дакле, кад сам закључио књигу, изашло је са стране примања три увреде, а са стране давања четири. Кад се давање изравна са примањем онда се по три увреде са сваке стране бришу и у билансу остаје свега једна по којој ја дугујем.

И то је онај мали сувишак на страни давања, онај господин коме сам казао да је „магарац”.

Ја сам ту увреду хтео да пренесем у књигу за ову годину па да је у току године одужим, али је тај господин био врло нестрпљив, послао ми је сведоке. Замислите, послао ми је сведоке!

Како је у Србији двобој врло озбиљна ствар, можете мислити како су ми се пресекле ноге кад су ми се јавила два господина као сведоци. Таки ми се појавише у памети слике свију мојих пријатеља и познаника који изгибоше на двобојима и, разуме се, подузе ме неко непријатно осећање.

— Господине — рече један од сведока, вадећи неку хартију из џепа — дужан сам најпре да вам покажем наше пуномоћје.

— Та оставите се, молим вас. Нећете ми ваљда пописивати ствари па да показујете пуномоћје.

— Е, па лепо, господине — узе сад други сведок реч — остајете ли при томе да је наш пуномоћник магарац?

— Па, молим вас, то је сасвим његова ствар и ја сам мишљења да се ни ја ни ви не мешамо у туђе приватне ствари.

— Да, али то није ваша приватна ствар.

— Него?

— Па то је јавна ствар.

— Како, зар је то јавна ствар да је он магарац?

— То јест — узе опет сведок — увреда је јавна.

— Није молим вас — браним се ја.

— Јесте, господине, ви сте њему рекли у кафани да је магарац, и то сте му казали пред три лица која то својим сведоцбама тврде.

— Видите, у томе и јесте сва погрешка. То нису три лица, већ три његова пријатеља који га исто тако добро познају као и ја.

— Свеједно, господине, ви нисте смели нашем пуномоћнику на јавном месту рећи да је магарац.

— Да, видим да сам погрешно, требао сам ја то њему у четири ока казати.

— Дакле, ви се извињавате? — кликну први сведок.

— Како се извињавам?

— Па тргнућете реч натраг.

— Драге воље. Сасвим, зашто би долазило до двобоја! Тргнућу реч, не морам ја то њему јавно рећи, ја могу остати само при мом тврдом уверењу да је господин магарац.

— То ви онда не трзате реч? — намргоди се други сведок.

— Трзам је, господине.

— Али тргните и ваше уверење.

— Ето ти сад, како ћу да тргнем уверење?

— Тако, тргните га.

— Немогуће, господине, како се може уверење тргнути?

— То ви онда примате двобој? — рече свечано први сведок.

— Ама не примам га, ко вам каже да га примам — узех ја да се браним, али сведоци почеше да ми доказују како је то ред, како позив треба да примим, како је то чак врло лепо погинути у двобоју и тако уопште почеше да ми густирају целу ствар.

Кад сам ја и даље почео упорно да браним своје гледиште да нема смисла гинути за љубав једне магареће афере, сведоци ме замолише да им пошаљем своје сведоке и одоше.

Можете мислити како ми је било тог дана. падао сам на хиљаду лудих идеја и ни код једне се нисам могао скрасити. Најзад, кад сам видео да ће до двобоја морати доћи, ја сам пао на најсрећнију идеју на коју сам могао пасти. Разјурио сам се по Београду и на све стране распитао о кредиторима мога противника, нарочито о онима од којих он годинама бежи. И нашао сам их: једног кројача и једног кафеџију. Дужан им је велике суме још из 1902 године и бежи од њих као ђаво од крста. Не сме да прође улицом где су њихове радње, а кад их из далека спази он бежи у побочну улицу.

Одем и преставим им ствар. Нису одмах ствар схватили, нарочито кројач. Прво и прво, он не трпи пуцање, о Божићу чак носи памук у ушима, а друго и друго, он се боји да ја свог противника а његовог дужника не убијем, међу тим он то не би био рад.

Једва сам га убедио да до тога неће доћи, заклео сам му се да ћу ја пре појести револвер но што ћу убити човека који кројачу дугује 6646 динара; уверавао сам га да ја потпуно појмим да таквог човека треба пошто пото сачувати у животу и најзад сам преломео кројача.

Разуме се до двобоја није могло ни доћи. Чим је мој противник сазнао да сам ја за сведоке изабрао два његова кредитора појмио је одмах ситуацију.

За њега је било свега две могућности: или да га погодим или да он мене погоди, а њега да ухвате кредитори. И у једном и у другом случају он би изгубио двобој.

Одмах је настало измирење. Његови су сведоци били врло попустљиви док су моји одлучно тражили двобој. Ни кројачу ни кафеџији није се допадало то што он попушта. Они су пошто по то тражили у моје име двобој, пристали су чак макар и да не дође до пуцања, али да се на лице места свакојачко изађе. Међутим мој противник баш то није хтео, он се баш тога клонио да изађе на лице места.

Најзад његови сведоци толико чак попусте да су ми дозволили да ја останем при своме уверењу да је мој противник магарац, само да то јавно не кажем.

Е, на то сам већ морао пристати и тако је двобој уклоњен и од тога доба ја о моме противнику имам, на основу утврђеног споразума, уверење да је он магарац, само то нигде јавно не казујем.

Младенци

Мени још никако није јасно, зашто младенци падају на дан четрдесет мученика. Има ли то какве везе једно с другим?

Друга би ствар била кад би свако брачно доба имало свој дан у календару. Онда би младенци, т. ј. они који су се тек узели, прослављали „вериге“ које падају 16 јануара. Па би после једно годину дана један по један од новоожењених почео да прославља. На пример, господин Воја би узео за свој празник 16 фебруар дан Мученика Памфила, господин Света би опет узео за свој празник 6 март, дан Јована многострадалнога, а г. Тома би узео рецимо 11 јануар, дан Преподобног Теодосија.

Па кад би се набрало подоста њих, који тако славе поједине дане, онда би се одвојили у поједине групе. Једна би група узела рецимо 6 март, четрдесет и два мученика у Амореји; друга би група узела 9 март, 40 мученика; трећа, би група узела можда 10 јули четрдесет и пет

мученика у Никополју; четврта би група извесно узела 7 новембар, тридесет и три мученика метилинских; па онда пета група би узела рецимо 29 новембар, Парамон и три стотине и седамдесет мученика.

И тако би се људи лепо распоредили по календару, па би свако имао места да прослави своје мучеништво. А кад би се намножио род Филистински, кад би после десет година брачног живота било толико много мученика да већ не би било места за њих у календару, тада би све стрпали у једну групу те би славили свој брачни живот 28 децембра као двадесет хиљада мученика никомидиских.

Ето тако би то могло бити кад би нешто било реда у календару, али овако, кад већ немамо неког реда, нека слави шта ко хоће, као што су јуче овогодишњи младенци прославили свој дан.

Имао сам грдне муке јуче са господин Томом. Он је, знате, матор нежења, али радо се даје позвати на свадбени ручак. Готово о свим свадбама видећете га, лепо избријана, насмејана лица, са добрим апетитом и искреним жељама за младенце, једе свако јело које се на сто донесе.

Али је он зато и пажљив према њима. О јучерашњем дану сваком пошље по какав дар. Још се нисам ни обукао јуче ујутру, а он ми је већ дошао да моли за нешто.

— Знате, рад сам да уз сваки дар пошаљем по једно писмо, али онако лепо састављено писмо.

— Па?

— Па то би вас молио да ми ви саставите то писмо.

Можете мислити какво ми је задовољство учи-
нио. Ја никад у животу не уmem паметно да на-
пишем никакву честитку нити изјаву сажаљења.
Али ме он окупио те сам морао попустити.

— Па добро, шта на пример шаљете коме?

— Па ето, младој госпођици Даници шаљем
штоф за једну хаљину.

— Лепо.

Седнем па му на једвите јаде саставим писмо,
које је гласило:

„Честитајући вам данашњи празник младенце,
шаљем вам овај штоф за хаљину са жељом да га
што пре поцепате”.

Био је врло задовољан саставом. Питао ме
је само:

— А како за остале, јер ја шаљем неколико
дарова разним младенцима код којих сам ове го-
дине био о свадби на ручку?

— Па, тако исто, напишите тако исто.

И он оде кући задовољан те препише писмо
у пет егземплара.

Пошље госпођи Даници штоф за хаљину и
горње писмо.

Младој госпођи Софији пошље лепо укоричену књигу „Кувар” и писмо које гласи „Честитајући вам данашњи празник младенаца, шаљем вам овај кувар са жељом да га што пре поцепате”.

Госпођи Наталији послао је своју фотографију и писмо које гласи: „Честитајући вам данашњи празник младенаца, шаљем вам ову фотографију са жељом да је што пре поцепате.”

Госпођи Олги послао је један државни лоз и писмо које гласи: „Честитајући вам данашњи празник младенаца, шаљем вам овај државни лоз са жељом да га што пре поцепате.”

Најзад са госпођом Мицом хтео је да се пошали, јер је њен муж господин Јеша врло шаљив човек. Њој је послао плуваоницу и још нешто што се држи под креветом и уз то писмо које гласи: „Честитајући вам данашњи празник младенаца, шаљем вам ове две ствари, са жељом да их што пре поцепате”.

Ето тако је г. Тома јуче разаслао своје дарове, а јутрос је дошао да ми се похвали како је све лепо свршио.

Ја сам јуче само писмено честитао младенцима. Нисам им слао никакве дарове. Ко велим, сад одмах после свадбе нису ничег жељни. Боље је доцније да их обрадујем.

Интервју са Св. Савом

Један наш писац довео је Св. Саву доле на земљу и, чини ми се, провео кроз Вишу Женску Школу. То међутим није учтиво. Данас се човек диже на ноге министрима, начелницима министарстава, народним посланицима па их интервјуише а како не би једноме свецу.

Осетио сам врло велику потребу да проговорим реч две са Св. Савом и, дабоме, нисам њега позвао овамо већ сам ја отишао к њему. Преставио му се и изјавио жељу да с њим говорим о питањима која су на дневном реду.

Тај наш разговор текао је од прилике овако:

Ја: (Пошто сам прво пред вратима његове канцеларије отпевао: „Ускликнимо с љубављу”, улазим и дубоко се клањам.) Ја сам новинар из земље Србије, знате оне земље за коју се у вашем тропару каже „пуна јеси кошнице”.

Св. Сава: Тако, мило ми је. Седите. Баш сам рад да чујем мало новости из те интересантне земљице.

Ја: О, молим!

Св. Сава: Тако, на пример, шта је са мојим пепелом?

Ја: Одмах сам мислио да ћете ме о томе питати. Видите, засад је историјски утврђено да је ваш пепео разнео ветар.

Св. Сава: То сам знао, него је ли утврђено место где је то било?

Ја: Засад још није, али имамо времена за то, јер знате ми много боље решавамо историске догађаје и датуме, кад се мало удаљимо од њих. У осталом ви би нам учинили велику услугу кад би хтели рећи где је то било. Реците ми, молим вас, а зашто би ви то и крили од свога народа?

Св. Сава: А ради сте ваљда да тај историјски факат ви први расветлите, како би стекли квалifikације за академика.

Ја: Боже сачувај. Какав академик! То се код нас у Србији не рентира. Али сам рад знате да знам где сте били спаљени па ту у близини за времена да купим плац.

Св. Сава: Ето ти сад, а што ће вам плац?

Ја: Па знате постоји намера да се у Београду подигне велелепни храм на оном месту где сте ви спаљени. Па онда, разуме се, ти ће плацеви покупити.

Св. Сава: А дакле, мисли се одиста на то да се подигне катедрална црква?

Ја: Мисли се најозбиљније.

Св. Сава: Па што се не диже?

Ја: Е, па знате, код нас се такве ствари најпре десет до петнаест година „озбиљно мисле”. Тако на пример код нас се „озбиљно мисли” да се подигне Народна Скупштина, па се „мисли озбиљно” да се назидају школе, па се „мисли озбиљно” да се назидају министарства, и уопште има једно педесет година како ми у Србији изгубосмо мислећи озбиљно о свему и свачему, па од тешких мисли просто немамо кад ни да приступимо остварењу свега тога.

Св. Сава: Чекајте, чекајте!! (Ослухује) Чујете ли ви неку ларму оздо са земље и то баш из Србије?

Ја: Шта ће то бити? Осим ако Народна Скупштина не држи седницу.

Св. Сава: Зар данас?

Ја: А да, имате права, данас је ваша прослава. Сва деца широм Србије и Српства певају: „Ускликнимо с љубављу”

Св. Сава: А певају ли то деца и кад одрасту?

Ја: То је код нас у Србији сасвим лепо удешено. Док смо мали певамо: „Ускликнимо с љубављу“, а кад одрастемо ми певамо ону другу половину тропара: „Пуна јеси кошнице”, и не само што то певамо већ у ту пуну кошницу и завлачимо прсте.

Св. Сава: Како?

Ја: Па тако, завлачимо да извучемо из ње или државну службу, или какав зајам из Класне Лутрије, или државну стипендију, или какву лиферијацију, или бар концесију.

Св. Сава: Да, али зато бар настављате мој наук, дижете школе.

Ја: Ах, ви то мислите по ономе: „Дижите школе, деца вас моле“. А не, ми се сад држимо сасвим другога принципа: „Затварајте школе, министри финансија вас моле“. Знате, ви сте живели у једно сасвим наивно доба кад је снага народна удружена са просветом користила земљи и величини народној и државној. Е, али ми сад нисмо тако наивни. Знате, просвета је просвета, ама буџет је буџет. Нека нас Бог подржи само овако мудре и ваљане, па ћемо кроз коју годину затворити чак и оне школе које сте ви још у тринаестом веку отворили.

Св. Сава: Баш бих радо загледао мало у тај ваш буџет да видим шта трошите на просвету.

Ја: О, молим, послаћу вам један егземплар пројекта буџета који се сад налази пред Народном Скупштином па ћете се уверити да српски Пијемонт, да Краљевина Србија, троши исто толико на просвету колико сте ви још у тринаестом веку трошили.

И тако смо се растали, а ја сам већ данашњом поштом послао пројекат буџета св. Сави те да га чита у исто време кад се о њему расправља у Народној Скупштини.

Интервју са Синан-пашом

— Слушајте, Бен-Акиба — рече ми од јутрос уредник — ви сте прошли пут интервјуисали Светог Саву. Мислим да би у реду било чути мишљење и противне стране. Тако се увек практикује у новинарству.

— Мислите да би можда требао да интервјуишем Синан-пашу?

— Па можда не би било згорег.

— Молим, учинићу као што желите!

И одмах после овога разговора отишао сам у овдашњу цамију да ми визирају легитимацију те се упутио Синан-паши.

Примио ме је врло срдечно и разговор је измеђ нас текао овако:

Ја: Сабанајр' олсум, паша-ефенди.

Синан-паша: Ошђелдум, ефенди!

Ја: Ошбулдум.

Синан-Паша: Отурс'нс, ефенди!

Ја: (Пошто сам од својих ногу направио ша-

млицу и сео на исту.) На првом месту, ја вам доносим поздраве од Др. Воје Кујунџића.

Синан-паша: Воја Кујунџић? Однекуд ми је познато његово име?

Ја: Па то је ваш најоданији последник. Он се међу првима придружио вашем покрету за спаљивање мртваца.

Синан-паша: Ах, знам сад! Па како му иде?

Ја: Засад сиромаш није још успео никога да спали.

Синан-паша: Па да, кад он чека благослов од митрополита. Реците му молим вас да се социјалне реформе никад не врше с благословом. Да сам ја чекао на благослов, не би никад спалио Св. Саву.

Ја: Е, сад смо наишли на праву тему. Ја баш о томе спаљивању желим да говорим са вама.

Синан-паша: Бујрум, ефенди.

Ја: Хтео би на првом месту да знам: гризе ли вас савест за то дело?

Синан-паша: Боже сачувај. Никад човека не може присти савест кад учини добро дело.

Ја: А ви сматрате да сте учинили добро дело?

Синан-паша: Да, вама Србима учинио сам добро дело.

Ја: Не разумем.

Синан-паша: Па објаснићу вам. Да га ја нисам спалио он би почивао и данас у гробу. Је ли тако?

Ја: Тако је!

Синан-паша: Али питам ја вас, да ми кажете искрено колико би се пута он досада преврнуо у гробу због вас?

Ја: А зашто ви мислите да би се наши свеци морали превртати у гробу због нас?

Синан-паша: Па погледајте мало шта се ради у цркви, а шта у школи. Прелистајте мало приватна житија ваших владика; завириите мало у синодске поверљиве архиве.

Ја: Знам, ал' ми ипак Светога Саву ценимо, поштујемо и величамо.

Синан-паша: Ко, ви? Еј, благо њему по вашем поштовању! Па хоћете ли, болан, да вам покажем списак свих оних који су одликовани орденом Светога Саве. Код вас начелник срески изврши изборе по вољи министровој и добије орден Св. Саве; писар ухвати кесароша, добије орден Светога Саве; ватрогасац угаси ватру и добије орден Светога Саве; госпођа има мужа министра и за ту заслугу добија орден Светог Саве; кафеџија спреми добар банкет после каквог партијског збора и добије орден Светога Саве. И ви још смете рећи да поштујете успомену Светога Саве. Дигли сте на мене дреку што сам га само једанпут спалио, а ви га спаљујете сваки час. Право да вам кажем, ја сам чак очекиво да ћете ми послати какву депутацију.

Ја: Да вам саопштим ваљда избор за почаснога члана друштва „Огањ”?

Синан-паша: Ах, не то, али да ми благодари што сам затурио гроб Светога Саве.

Ја: А, збиља, кад је о томе реч: би ли били тако добри да ме обавестите на коме сте месту спалили покојнога свеца, јер се код нас покрвише историци и кућевласници око тога питања.

Синан-паша: Не вреди да вам кажем јер ћете га ви заборавити. Ви сте Срби прازی мајстори у губљењу гробова својих великих људи.

Ја: То је истина. Само, још једно питање паша-ефенди?

Синан-паша: Молим?

Ја: Да ли можда и ви ускоро не очекујете одликовање орденом Светога Саве?

Синан-паша: Није искључено. То ми се може врло лако десити.

Ја: Честитам вам унапред.

Синан-паша: Ејвала!

После овога љубазнога разговора ја се дигох, а Синан-паша ме испрати све до капицика и, стискујући ми руку при расстанку, добаци:

— Поздравите ми Др. Воју Кујунџића!

Сапун

Необичан наслов. Не може се никако рећи да је сапун на дневном реду, да је то онако актуелно питање, да би се о њему дало што рећи. Оно истина у политици сваки час неко некога насапуни, али како су у последње време политичари почели један другог да бријају и без сапунице, то је сапун и ту сишао с дневног реда.

Не би се дакле имало шта писати о сапуну, у толико пре што ја сматрам за врло ситну ствар малер г. Трајанов, који је пре неки дан мезетисао уз пиво берберски сапун место Годомина Драшковићевог.

О таквим приватним малерима појединаца нећу да пишем. Зашто би износио на јавност оно што се десило у ужем кругу. Ја мислим да говорим о сапуну као друштвеној појави.

Разуме се, вама ће изгледати чудновато, како може сапун, скуван од сала и соде, бити друштвена појава.

А међутим може. Сапун има две врсте особина тако потребних за наше друштво и те особине га чине друштвеном појавом.

Ево тих особина:

ПРВА ВРСТА:

1. Лако се пени.
2. Лако исклизне из руку.

ДРУГА ВРСТА:

1. Њиме се пере образ.
2. Њиме се перу руке.
3. Њиме се пере прљав веш.

Прва врста сапунских особина сасвим је обична, свакодневна. Ко се све код нас не пенуши, ко се све код нас не накити сапуњавим мехурима, чији све реноме и политички и литерарни није обична сапуњавица у коју кад дунете а ви је просто разнесете.

Што више сапуњавице то више гласа, то више имена, то већи положај. Представите наше друштво као једно мало море кроз које гамижу, пењу се на површину и падају на дно типови и карактери. А ви знате да се у води лаки предмети пењу на површину, а тешки падају на дно. Отуда и видите код нас људе са празном главом како их вода износи горе, на површину. Њима њихова празна глава управо служи ономе истом, чему невештим пливачима служи сува и празна тиква, коју приве-

жу уз тело да би их одржавала на површини. Отуда није ни чудо што је код нас поникла реч: „Треба имати само што веће оно чим се седи да би се могло сести на што већу столицу”.

Мехури, мехури, сапуњави мехури уздижу се код нас, уздижу се својом лажном светлошћу и својом празнином, и ето то је прва особина сапуна, као друштвене појаве, што се он код нас, у нашем друштву, врло лако пени, врло много мехурића даје.

Друга му је особина, рекох, што лако исклизне из руку. И то је у нас честа појава. Ко се све код нас не исклизне из руку. И партијски човек, таман мислиш да се ухватио — исклизне; и жена — таман мислиш да ти је верна — исклизне; и разбојник — таман суд мисли да је прибрао све доказе — исклизне.

Клизамо, клизамо сви на овој клизавој, сапуњавој стази коју су нам припремили наши оцеви и коју ћемо ми још боље углачати за наше синове.

Па онда оне друге врсте сапунских особина.

Колико је све опрано њиме, разуме се, само опрано, јер мрље ипак остају. Сапун не вади и мрље — загледајте само, ако имате здраве очи, ако не употребљавате наочари, загледајте мало боље у образе лица која пролазе крај вас.

Загледајте министра, загледајте народног посланика, загледајте чиновника, а загледајте и жену,

па ћете видети да су то прани образи, прани и
рибани.

Замислите само колика је ту заслуга сапуна
као друштвене појаве.

А њиме се перу и руке. Ви знате да је још
Пилат први опрао руке од једног злочина. Он је
тада уједно увео у моду прање руку. И кажите ми
ко је то од тада па до сада који не пере руке од
онога што је учинио? Погледајте на живот наших
политичких партија, па видите само како се једна
за другом одричу онога што су учиниле у прошло
сти. Погледајте људе који се одричу пријатеља,
уверења, начела, одричу имена, свега, свега, свега.
Код нас је настало једно опште прање руку и ето
где сапун, као друштвена појава, има управо нај-
ширу употребу.

А већ о прању веша и да не говоримо. Пр-
џавог је веша толико у нашем друштву, да је
сапун, више но ма где, насушна потреба. А кад је
већ насушна потреба, право је и да вам објавим
рецепт како се сапун кува:

Дакле: Треба узети две киле карактера па
добро измешати са једном килом племенитости, и
све то искувати на јакој ватри у води која треба
да је добро засољена савешћу.

Ето то вам је рецепт.

Је л' те да сам данас нешто пакостан? Не
знам шта ми је, одјутрос сам се ружно дигао из
кревета.

Опструкција

Чим прочитају жене горњи наслов, знам да ће рећи: „Ено га опет, е баш нас тај човек не оставља на миру!”

А међутим, и поред тога што би се под горњим насловом могло и о женама писати, ја их не мислим чак ни поменути.

Данас мислим да вам пишем о опструкцији, парламентарној опструкцији.

Ви ваљда знате да ми нисмо једина земља на свету која има устав и парламент. Имају их и све остале напредне државе, као што су Русија, Црна Гора, Абисинија, Персија и т. д.

Е, дакле, у Персији постоји устав, постоји шах, постоји влада, постоји скупштина и у скупштини постоји бифе.

То уосталом није никакав специјалитет персијски, у свакој уставној земљи постоји скупштински бифе и у свакој уставној земљи народни посланици, за време седница или за време дугачких говора, тркну у бифе и гуцну по штогод.

Е, дакле, у персијском парламенту био је на дневном реду, ту пре неки дан, законски предлог о дегенецима. Влада је хтела тим предлогом да узакони питање о дегенецима. Она је захтевала да се владиним приврженицима ма за какву кривицу не може ударити више од двадесет и пет дегенека по табанима, с тим да се после извршења морају свакоме намазати табани зејтином. Онима међутим који припадају опозицији могу се ударити и педесет дегенека и не морају се мазати табани зејтином.

Разуме се да је опозиција, без обзира на странке, гракнула као једним гласом, па кад није могла легалним путем да сузбије намеру владину за доношење овога закона, удари у опструкцију, држећи бескрајне говоре. „Кратка питања“ и „дугачки говори“ трајали су скоро петнаест дана, док најзад шах персијски не призва владу и не изјави јој жељу да би опозицији требало што год попустити.

Влада узе да се саветује. Министар правде Наср-един, био је мишљења, да би се број дегенека за опозицију могао спустити од педесет на четрдесет.

— Тиме би показали нашу готовост да изађемо у сусрет жељама опозиције — додао је Наср-един, министар правде, погладивши се задовољно по бради, што је умео да избаци тако лепу фразу.

— Ич ти не ваља та реч — рећи ће му на то министар просвете Музафер-един — ја им не би

толико попустио, доста је ако пристанемо да се и њима намажу табани зејтином пошто извуку дегенеке. Ето, толико можемо да учинимо, колико да се не каже да нисмо савремени.

Министар председник прихвати овај предлог, уз њега пристану и остали и тако се реши да се опозицији попусти у толико, што ће се пристати да се и њима намажу табани зејтином кад извуку дегенеке.

Оба крила опозиције, од којих је једно, крајњи левичари, сасвим било противно дегенецима, а друго, опортунисте, пристајало у пачелу на дегенеке, али да буде једнак број како за владине људе тако и за опозицију; оба дакле та крила остану и даље при опструкцији и почну је сад тек свом жестином терати, држећи све бескрајније и бескрајније говоре. Забрину се шах, забрину се влада, забрину се већина, забринуше се владини приврженици, забринуше се чиновници, а један једини човек у Персији безбрижно и задовољно се смеши. То је онај што држи скупштински бифе. Он задовољно трља руке и мисли у себи:

— Бог да поможе. Четири пет оваквих дугачких седница, пет до шест говора дневно, па постадох ја богат човек.

Министарство једнако држи седнице и размишља се: шта ће и како ће, док једног дана министар полиције Нуредин Бин Али не ускликну весело:

— Нашао сам!

— Шта, тако ти Алаха! — ђипише сви министри са миндерлука, мислећи да је Нуредин нашао какву нову страну банку код које би се могао закључити још један зајам.

— Е? — учини председник владе Насрадин Бин-Вехир.

— Јесте, ефенди и молим вас да ме саслушате. Сви начуљише уши.

— Овај човек што држи бифе то је владин човек?

— Па дабоме — одговори председник министарства — у свим уставним земљама бифе се даје владином човеку.

— Врло добро. Ја сам набавио пет ока ринкуса и то се има да стави њему на расположење.

— Што ће му, Алаха ти? — пита радознало Наср-един, министар правде.

— У сваки шербет који наручи опозиционар, он мора да сипа по пет капи зејтина.

— Па онда? — гурка се да чује Музафер-един, министар просвете.

— Па онда чик му га да ко држи од њих дугачке говоре!

— Ха, ха, ха, ха! — удари задовољно у смех министар председник — нек сипа море и десет, па да не могу ни кратка питања стављати.

— Хи, хи, хи! — ударише сви министри у смех и изгласаше да се сипа по десет капи.

Сутрадан пре почетка седнице сабили се сви посланици у бифе, те се поткрепљују шербетом и локумом, једва на једвите јаде поче седница.

Прво се диже најљући опозиционар Аср-един да стави једно кратко питање.

— Питам министра председника, је ли истина да је шах добио кијавицу, али се то од народа крије?

Чим он сврши питање, а диже се министар председник да демантује, као што у свим уставним земљама министри председници демантују све што се упитају. Таман он да зине, а Аср-един, најљући опозиционар, поцрвене као алева паприка и суну кроз салу те обори успут једног скупштинског слугу.

— Зашто Аср-един-ефендија бега од одговора? — пита министар председник, и погледа испод ока Нуредин Бин-Алију, министра полиције.

— Има реч Хаки-ефендија — звони председник скупштине.

— Нека, хвала, доцније... — маше руком Хаки-ефендија и јури кроз салу напоље.

— Има реч Шимахи Бин-Мохамед — вели председник.

— Ено га у авлији! — виче већина.

— Има реч Бахри Бин Надир.

— Ено га у авлији — виче већина.

— Има реч Ели Бин Ели — звони председник.

И Ели Бин-Ели се значајно диже.

— А — а — а! — учини цела скупштина, јер се већ од два три дана говорило по Техерану да ће Ели Бин-Али говорити више но Драгиша Лапчевић у српској скупштини.

Ели Бин-Ели се накашља, а министар председник се наже министру полиције и упита га шепатом:

— Је ли испио?

— Дваест капљица — одговори овај.

— Ефенди — поче Бин-Ели-ефенди, па се човек збуни, па стиште с говорнице и поче још у скупштини да дрешу чакшире.

И, после пола сата, цела је опозиција чучала око скупштине, а већина изгласала закон о дегенацима.

Ето тако се доскочило опструкцији у Техерану!

*

Ама што ја ово причам баш ових дана, да се когод не користи овом причом!...

Балканска изложба

Енглези су велики мученици и паћеници. Мученици су што су робови своје оригиналности, а паћеници што су робови своје ортографије и прононсијације. Чим вам се каже: Енглеz, ви је л' те да морате замислити човека са карираним капутом и панталонама и дебелим ђоновима на ципелама, а чим чујете како Енглеz говори ви му се просто дивите и чудите како се тај човек мучи и петља са својим рођеним језиком. Да би вам било јасно колико сироти Енглези петљају са својим језиком, морам вам изнети два три примера. Они пишу на пример: Биконсфилд, а изговарају Шекспир, или пишу: гума, а изговарају ластик, или пишу „Окупација Египта“, а изговарају „Велика Британија“.

Али нас се не тиче та њихова мука са језиком, тиче нас се више њихова оригиналност.

Замислите само, сем карираних панталона и дебелих ђонова, њима је пала још једна оригинална

идеја на памет, а та је: да приреде балканску изложбу.

Да ми је да знам само шта би то ми Балканци, занимљивог могли изложити, мањ ако не очекују да им пошљемо турски устав, грчку флоту, црногорски буџет, бугарски закон о универзитету и гаће кнеза Фердинанда од 3 јануара ов. год. и најзад српски парламент заједно са зградом. А осим тога да им за етнографско одељење пошљемо једног комиту српског, бугарског и грчког и једног турског заптију коме је Мирпштетски уговор поверио извођење рефорама у Македонији.

То би одиста била занимљива изложба, али ја не верујем да би се то могло учинити. То би се могло постићи само у случају кад би све балканске земље биле у споразуму. Али како је споразум балканских држава теже постићи но пронаћи северни ледени пол, како се, тражећи тај споразум као оно северни пол, многе лађе већ разбиле, многе политичке експедиције изгубиле па им се не зна ни трага ни гласа, то ја и не верујем да ће га ма кад моћи бити. Јер, најзад, кад би се на Балкану постигао споразум то би већ био довољан изложбени предмет за Лондонску изложбу.

Е, па кад је тако, онда настаје питање: шта ког врага да изложимо на Балканској изложби?

И ја сам дуго лупао главу са тим питањем, па сам, бар што се нас Срба тиче, дошао на

мисао да изложимо ми српски стомак, упоредо са народном кујном.

Ја мислим да би то изазвало огромно интересовање оне нације са карираним панталонама: од јутра би се до мрака тискао свет и гледао и чудно и дивно.

Али вам одмах морам рећи како ја то замишљам: У једном нарочитом павиљону, за једним столом, седео би један брат Србин и јео би, јео као што ми обично једемо и то овим редом:

У осам сати ујутру за пет динара бујека;
После бујека две бозе.

Одмах у осам и по двадесет ћевапчета и чаша вина.

Затим кафа и цигарета.

Око десет сати једна ћулбастија набибрена, напакрена, са луком.

Око десет и по попио би једну флашу расола ради поправке стомака. Разуме се расола са паприком мекунуом.

Око једанаест сати једно пет рубова као мезе за пиво, а кад би испио два пива узео би краставац из воде да би могао прећи на ракију.

Затим би се налактио и почео ручати ћувеч са овнујским месом и одмах затим једно три четири кришке гибанице.

Е, после тога, дабоме, један литар вина, после чега би брат Србин одспавао један сан.

После спавања, да би пресекао, узео би једну главицу кисела купуса, исекао би, прелио зејтином, растресао би три паприке мехуне и још би, колико да цела ствар добије лепу боју, осолоио мало и алевом паприком. После би испио једну, па другу, па трећу, па четврту кафу и онда отпочео мезе за предвече. За пет динара пршуте једно четири пет цреванца, три четири руба и два три печена јаја.

Па онда тек настаје вечера.

Ја сам сигуран да би овај српски стомак не само привукао општу пажњу на изложби, но би однео и победу као најинтересантнији изложбени предмет.

Можда би се чак десило и да буде одликован, што уосталом не би било необично, јер код нас то не би био први стомак који је добио одлиције.

Једно би се још могло десити, како се Енглези хуманитарни народ, они би напустили и невоље у Македонији и глад у Јапану и револуцију у Русији, па би се заложили и образовали хуманитарну лигу за спасавање српскога народа који ће пропасти због свога стомака.

Споменица

Ја не знам ко од вас већ није страдао због те споменице. Одете сасвим невино у посету, одете да се видите или са ћерком или са мајком, како где. Седнете, послуже вас најпре слатким, изнесу вам затим кафу, па тек, као треће послужење, изнесе вам госпођица споменицу.

— Да ли би били тако добри, господине, да ми запишете што у албум?

— О, молим, драге воље!

Утрапе вам албум и донесу умочено перо, и сад настану тек јежеве муке. Три вам се пера осуше и опет умоче у мастило, али вам ништа паметно не пада на памет. Лакше вам је у том часу измислити машину за штрикање чарапа; лакше вам је измислити где би могли узајмити хиљаду динара, него се сетити ма чега паметнога што би требало записати.

И, разуме се, у таквом случају запишете први стих који вам падне на памет, који сте пре неколико дана записали већ у албум какве друге

госпођице, или који сте прочитали у албуму какве друге госпођице.

Ах, тај албум наших госпођица, то вам је права напаст. Боље вам је дати потпис на меницу но записати што у тај албум. Најзад, код потписа на меници може се десити случајно да меницу изистински исплати акцептант. То не бива обично, али се врло често дешава. Па најзад и ви баш да платите, верујте да ћете је платити са мање интереса но што га плаћате због оне глупости коју у албум запишете. Ви и не знате можда како глупост вуче велики интерес. Учињена глупост још како тако, двадесет до двадесет и пет од сто, али написана и потписана глупост може да вуче и сто на сто интереса.

Претурите само споменицу какве госпође у коју сте рецимо пре осам или десет година записали што год, па да видите како ће вас облити румен стида.

Једина је још утеха што се те споменице не држе дуго. Оне живе са девојаштвом и умиру са девојаштвом.

Баш прекјуче, о Новој Години, правио сам посету госпођи Јулки. Ово је њена прва нова година коју дочекује у својој кући, тек је осам месеци удата.

Пожелио сам јој све лепе жеље које се младој дами, прве године удатој, могу пожелети и ћаскали смо о разлици измеђ удате жене, у првој, па

у другој и трећој години. И док је она изашла да ми скува кафу, ја сам међ календарима, на огледалу, нашао њену споменицу. Њену девојачку споменицу.

Разгледао сам је. Има 72 стране. Првих 28 страна испуњени записима, почев од записа гимназаиста и оних с потписом „твоја искрена другарица” па све до потпоручника, разних секретара, рачуноиспитача и т. д. Последњи је, разуме се, потпис њеног данашњег мужа, као последњег потписника на меници који, и ако је последњи потписан, први плаћа цех.

А тад је настала удаја и споменица је завршила своје. Већ на 29 страни, можете читати писаљком исписан руком госпође Јулке рецепт за комисброт.

„Колико су тешка 4 јајета, толико брашна и толико шећера. На то додати још 2 јајета. Прво умутити 6 жуманцета са шећером, па додати брашна и пену од 6. беланцета. Воће треба исећи и то: 50 п. д. пистације, 50 п. д. цитроната, коре од поморанџе, сува грожђа, лешника, ораја, смокве, китинкеза, то све по једну осмину киле. То метнути заједно са брашном и пеном, добро измешати и тада пећи.”

А мало даље, на тридесетој страни, видите опет руком госпођа Јулкином:

Фунта свећа	. . .	8 гроша
Литра гаса		3 „

Алаве паприке . . .	1	грош
Зејтина	6	„
1. кило говеђине . .	4	„
Пишла першуна . . .	1	„
Пиринца	5	„
5 јаја	2	„
Бибер	1	„

То је на тридесетој а на тридесет и првој
опет руком госпођа Јулкином

Дато вешерки:

Асталских чаршава	3
Јорганских чаршава	6
Мушких кошуља	12
Јоциних крагнова	11
Маџетна пари	7
Џепних марама	20
Мушких гаћа	9

и т. д. и т. д.

И то све у првој години брака. А шта мислите
каква ће та споменица изгледати у другој, па у
трећој и тако даље, години?

Па још кад наиђу деца, те кад стану и они
записивати своје осећаје. Видио сам ја и такве
споменице, где се деца нису само мастилом упи-
сивала. И онда то тек постаје прави албум.

Још једна банка

Ту скоро обратило ми се неколико мојих читалаца с молбом да им у једној ствари помогнем. То су неколико банкротираних трговчића, један поштар који је пре шест година изашао из затвора, три пензионера који су се годинама носили са некаквим комисијама и један наследник чијег су покојног стрица два пута вадиле из гроба некакве лекарске комисије и супер-комисије и понова га секцирали.

Ти људи дакле сабрали су се — ради да оснују једну нову банку. Нису ради људи да им капитал лежи мртав, а код нас и иначе није привреда развијена, па би сви требало да легнемо и да се посветимо тој грани. Поводом тога и они су се решили да легну па су ми се обратили да им помогнем у једној муци. Веле, толико је банака у Београду, да већ не могу да измисле име једној новој банци.

Замислите, ако Бога знате, ту муку, измислили паре, измислили правила, измислили чланове управног одбора, измислили чланове надзорног одбора,

измислили акционаре, а не могу да измисле име. Стога су се обратили мени да им помогнем са обећањем да ће, као награду, есконтовати прво моју меницу и то са 16%, дакле јевтиније но што ће другима који после мене долазе.

А није ни лако измислити ново име једној новој банци. Све већ што је могло бити, разграбљено је и употребљено је. Друга је то ствар да је то обична фирма, какве се употребљавају за радње. Али се банка не може звати рецимо: „Банка код три тице“, или „Банка код моруне“ или „Банка код седам шваба“ или „Банка код знака питања“, или што је најгоре „Банка код последњег гроша“.

Аја, никако то не иде. Мора се измислити неко солидно име. Оно, да су се наши стари држали реда, данас не би било никакве забуне. Јер кад је први пут основана банка у Београду, лепо је названа „Прва Београдска Банка“. Они који су затим основали другу банку, требали су је просто назвати „Друга Београдска Банка“, као што је на пример „Друга Београдска Пивница“. Па онда трећа „Трећа београдска банка“, па четврта, пета, шеста и т. д. и тако сад ова нова која се оснива и за коју су ми се обратили да им нађем име, звала би се просто „Шесет друга београдска банка“.

Да су се дакле држали наши стари неког реда, данас би све било лако, али шта ћемо кад ето нису.

Паде ми нешто на памет, да су се и наше гимна-

зије некад звале прва, па друга, па трећа, па су се и оне поплашиле да не дотерају до шесет друге, те почеле узимати имена великих људи, као: „Вукова,” „Доситијева“, „Даничићева“ и т. д. Како би било кад би нешто и банке тако учиниле, кад би узеле имена великих људи. Ја мислим чак да би то лепо и звонило, на пример: „Банка Васа Чарапић” или „Банка Хајдук Вељко” или „Банка Конда Бимбаша” или „Банка Баба Вишња”.

Или како би то лепо звонило — рећи:

— Есконтовао сам меницу код Хајдук Вељка.

Или:

— Данас има цензуре код Баба Вишње.

Или:

— Уби ме протестима онај Конда Бимбаша!

Баш ми се то допада и, Бог и душа, тако ћу и предложити онима што су ме молили да им измислим име.

Свадба на трамвају

Нисам је измислио, била је у истини прекјуче. Нити сам ја измислио младу и младожењу, нити сам измислио попа, нити трамвај. Баш и кад би хтео, где би ја такве ствари измишљао. Ако ми је стало до измишљања, ја бих пре измислио какав нов новчани завод, него попа. Шта ће им поп, Боже ме прости!

Уверавам вас да је сушта истина, и ја мислим да сте ви о томе и у новинама читали. Венчање је било у Топчидеру, па место да узму фијакере, узели су сватови засебна трамвајска кола, окитили их лепо цвећем унаоколо, обесили кочничару пешкир, па онда на првој платформи стала деца са свећама, унутра у колима поређали се сватови: прво девер и млада, па кум, стари сват, па поп, па онда сви други гости, момци и девојке, а на последњој клупи таст и ташта и, најзад, на задњој платформи, цигани.

Мени се, право да вам кажем, то допада, оригинално је. Ја сам одавно приметио да у нама има нечег оригиналног и неће ме ни мало зачудити ако кроз пет шест година рецимо какво акционарско

друштво оснује на једним трамвајским колима какву нову банку. Толико их се намножило у Београду да већ ни једна нова банка прво не може да нађе локал, али такав да у истој улици не буде још једна банка, но што је још теже од локала, не може да нађе себи име. Мени се већ у два три маха обраћала једна група банкротираних трговаца која је рада да оснује нову банку, да им измислим име и локал. Е, замислите сада како би то била срећна идеја основати банку на трамвајским колима.

Звала би се рецимо: „Прва српска мобилна банка Калимегдан—Славија”. Оно капитали свију наших банака мање више возају се, али што би га се мајци тај капитал навозао, као ни један до сад.

А била би и практична ствар. Купите, рецимо, код „Славије”, бланкет и меницу и одмах улетите у банку. Код прве станице трамвајске сиђете и потражите потписника; код друге станице трамвајске потражите другог. Ако вас ко и одбије, имате до Калимегдана још шест станица. И тако до Калимегдана врши се и есконт и ви примите паре.

Уђете кроз предњу плат-форму са парчетом хартије у цепу, а изађете кроз задњу платформу са цеповима филованим новцем. Као оно, Боже ме прости, у фабрици салама, што се с предње стране машине пусти само суво црево, а на задњој страни изађе исто црево напуњено месом.

Нећу ни да говорим о оној доброј страни такве „Прве српске мобилне банке”, што би она око четири сата после подне, возом који би кренуо од „Славије”, сама носила своје менице у Трговачки Суд, а не би их слала преко момака.

Охо, пардон, ја сам сасвим заборавио на моје сватове, о којима сам и сео да пишем, па се раст-ћеретао и говорим о банкама и меницама. То долази отуд шта баш данас имам плаћање код Народне Акционарске Задруге, па ми је памет непрестано тамо.

Реч је дакле о сватовима који су на трамвају отишли у Топчидер.

Ја налазим да то није рђава идеја, али ипак има, као и свака добра идеја, и својих злих страна. То су оне евентуалности које могу настати.

Да је то у другим земљама и код другачијих трамваја, па би још некако и могло бити, али на нашим трамвајима, шта ти се све не може десити сватовима.

Ја помишљаам само на две евентуалности, на судар и нестанак струје, а то су две ситнице које се нашим трамвајима сваки час догађају.

Замислите, молим вас, веселе сватове, враћају се из Топчидера на лепо искићеном трамвају. Певају, грле се, љубе се, музика весело свира и не слутећи ништа. На један пут: дум. Огроман судар, писак и врисак и, рецимо, оваква слика:

Поп сео деверу у крило, а младина ујна села попу у крило. Ташта пала на зета и ухватила га грчевито за косе да не би пала. Старом свату, како је зинуо нешто да нареди, ушло примашево гудало у уста па се зарило чак у грло. Старосватица пала у наручје кочничару; један мали циганин тако се незгодно спотакао да му се десна рука завукла куму у џеп, а млада пала на бегеш (бас) па га чврсто загрила. Замислите, молим вас, ту ситуацију; млада загрила бегеш.

А не зна се шта је горе, да ли то кад би се десио судар, или кад би нешто нестало струје. Насред пута, при повратку из Топчидера, уједанпут нестане струје. Какав малер, какав малер!

Замислите очајање сватова од којих једни предлажу да се запне пешке преко Топчидерског брда, а други, да се стрпељиво чека струја.

И замислите очајан положај младин која очекује струју. То је њено прво брачно вече, а — нема струје.

Шта њој све не прелази преко главе, шта она све у том тренутку не помишља:

— Боже мој, да ово не буде какав рђав знак, прво вече па нема струје... А хоће ли је бити... хоће ли наићи?!...

Ето, видите, то су те непрактичне стране свадбе на трамвајима.

Али ја ипак изјављујем да ми се идеја допада. Оригинална је.

Сатови по разним Европама

Врло сам често седео тако и размишљао: како ли је то чудно удешено на овој земаљској кугли. 'Ајд што нисмо сви људи једнаки, што нисмо ни једнако обојени ни једнака лика, ни једнаких обичаја, ни једнога језика, али немамо заједничко чак ни оно што би одиста могло бити заједничко за цео свет. Немамо једно време, јер док је нама овде у Београду на пример подне, онда је у Хонолулу на Сандвичким острвима поноћ, онима у Пекингу предвече, а онима у Чикагу тек свањује.

О, колико пута сам се ја на рачун земаљских становника слатко смејао.

Седим тако па ручам код куће, слатко и мирно. Разуме се ја то слатко ручам онога дана кад немам плаћање. Дакле, седим ја тако и слатко ручам и мислим у себи: Сад је код нас у Београду подне; то значи да је у Јерусалиму један сат по подне, у Техерану два сата, у Кандахару три и на Чимборасу четири сата.

И док ја овде у Београду слатко ручам, дотле они грешници у Кандахару трче као луди и траже потписе и новац за отплату менице, јер имају још свега један сат времена, а они несрећници на Чимборасу, јер тамо је већ четири сата, хучу, јер им је меница отишла на протест.

Али, 'ајд да се не држимо баш само менице. Ђаво ће ме знати откуд ми баш тај пример прво пада на памет. Да се сетимо и других примера.

Док ја слатко на подне ручам у Београду, дотле се на Курилским острвима, где је девет сати увече кад је код нас подне, тек отвара игранка коју приређују курилске госпођице, рецимо у част каквог немачког професора кога су ухватили и кога ће појести око дванаест сати ноћу, за време одмора, као што се и код нас на баловима једу у то доба крофне.

Дакле, на курилским острвима почиње игранка, а на Хонолулу је већ велики одмор, јер тамо је поноћ кад је код нас у Београду подне. Тамо су на балу хонолулски младићи већ изјавили љубав хонолулским госпођицама, и сад се одмарају од тог напора.

Најзад, то су разлике у сатовима, веле тога мора да буде, јер је земља округла. Али има на овој кугли земаљској и разлике у данима и месецима, а не само у сатима.

Горе на северном леденом полу, у оним земљама које су прошлог столећа пронађене, веле да

дан траје шест месеца а исто толико и ноћ. Замислите, једна ноћ траје шест месеца и један дан шест месеца. То значи да у години има свега један дан и једна ноћ.

Е, сад замислите, како је то код нас страшна реч кад човек каже:

— Сутра имам плаћање.

А замислите како безбрижно Ескимом може да каже:

— Сутра имам плаћање.

Јер то сутра је кроз шест месеци.

Или замислите, како је то згодно Ескимозима кад им дође извршитељ, а они му се умоле:

— Па, молим вас, стрпите се, ја ћу то за дан два регулисати:

И, мислите ви, кад тамо ноћ траје шест месеца и дан шест месеца, како ли тамо гласе менице. Ја не верујем да тамо гласе: „За три месеца од данас”. Но хвала лепо, кад би тако гласиле, ја бих био први који би тамо на северном полу есконтовао своје менице. Ја мислим да тамо менице гласе: „Од данас до сутра...”

Па и то би био ћар за нас Србе, како смо ми тачни у плаћању меница јер, замислите, есконтујете „Од данас до сутра...” а то је кроз шест месеца, а после имате још један дан, онај последњи дан после рока, а то је још шест месеца.

Хајде, Бога ми, да се селимо на северни пол, јер овде на јужном полу, ваљада због великих вру-

ћина, тек сваки час падају рокови отплата. Просто човек не може да дигне главу.

Ето, ја баш данас имам једно плаћање... Али, шта се то вас најзад тиче.

Домаћи речник

Веле, доста је знати три стотине речи неког језика па да се човек може тим језиком служити. Има међутим један језик који се са много мање речи служи. То је овај домаћи, брачни језик.

Не може човек веровати са колико се мало речи човек у браку служи. То је, разуме се, реч и о човеку и о жени. И нека вас ништа не буну тај факт пред фактом да жена много говори. Сви су њени краћи или дужи говори састављени из једних истих речи, речи из оскуднога брачнога речника, те отуда ви мужеви најчешће и завршавате полемику са женом, оним обичним:

— То си већ казала сто пута!

Без амбиција да на основу тога постанем члан Српске Академије Наука, сео сам једнога дана и израдио тај домаћи речник и објавићу га овде, не би ли га можда когод допунио.

Речник сам поделио у пет делова:

I Речник љубави. II Речник меденог месеца.

III Речник првог сукоба у браку. IV Речник родитељски. V Речник стараца и баба.

Хајд сад да прегледамо сваки од ових одељака.

I РЕЧНИК ЛУБАВИ.

То је најмањи део целокупног речника. Најмање је речи у њему, јер најзад моје лепе читатељке знају да се права љубав казује са што мање речи и да тамо у ствари нема љубави где је много речи. Ја сам их забележио оволико:

Ах! — Драги — Анђеле — Злато — Срце моје — Очи моје — Срећо моја — Твој до гроба — Вечито — Искрено — Верно — и т. д.

Ја нисам могао више речи да нађем. Али се надам да ће ми овај речник моје читатељке лако попунити.

II РЕЧНИК МЕДЕНОГ МЕСЕЦА.

И то није богат део речника. Млада и младожења медених дана обично не говоре много. Бог ће их свети знати зашто.

Ја сам за тај део речника забележио оволико речи:

Голубе — Јабуко — Јагње — Пиле — Гугутко — Прасе — Шећеру — Крофнице — Чедо — и т. д.

Тек пре неки дан су биле покладе и завршило се венчања многих и многих те им сад уз пост трају медени дани. Они би могли најбоље допунити овај део речника, јер ја сам вероватно многе и многе

речи позаборављао. А некад сам их знао врло много.

III РЕЧНИК ПРВОГ СУКОБА.

Дабоме, уставио сам се на првом сукобу, јер ако би унео у речник и све остале сукобе који у браку после првог настају, онда би ми требала врло дебела књига само за тај речник. Никоме то већ није непознато да се наши мужеви и жене у свађама служе речником којим се служи и сокак. Почевши од „марш” па до „цукело”, мужеви и жене ревносно се служе речником којим се служи сокак. Али ја нећу да пишем сокачки речник, ја хоћу домаћи, и зато сам и сабрао само оне речи које се чују после првог сукоба.

— Неблагодарнице — Ја нисам твој роб — Младост си ми одузео — Грубијану — Тако ми и треба — Варварине — Алапачо — Голанферу — Језик за зубе — Једну мање — Дотераћеш ме до крајности — и т. д.

Дакле, не могу очекивати да ће ми и овај део речника поштовани читаоци и читатељке попуњавати. Што не иде, не иде, не могу ја то од њих тражити.

IV РЕЧНИК РОДИТЕЉСКИ.

Ја мислим на онај речник који се развија у кући кад се почну ређати деца. Није реч о тепању деци. Ту се обично употребе оне исте речи које

је човек или жена употребљавао једно према другом за време медених дана. Оно исто тепање које сам изложио у другом делу речника.

— Голубе — Јагње — Пиле — Јабуко — Гутко — Прасе — Шећеру — Чедо — Крофнице и. т. д. Што је жена говорила мужу или муж жени, сад говоре детету.

Али сем тога тепања, међу родитељима се појави читав низ нових речи. Ево их неколико:

— Млеко — Цуцла — Фачле — Бабица — Клистир — Корито — Камилтеј — Сапун — Пелене — Дојкиња и т. д.

Тај речник већ знамо сви.

V РЕЧНИК СТАРАЦА И БАБА.

Кад се зађе већ у године, муж и жена онако исто мало говоре као кад се први пут сретну и изјаве једно другом љубав. Доба прве љубави и доба старости су два најискренија у животу човечијем. И код једнога и код другога се мало говори, јер се разумеју и без речи.

У доба старости и нема много речи те оно што има лако је забележити. Ево неколико:

— Шпиритус — Канфор — Жигање — Теј од зове — Наочари — Сутлијаш и т. д.

Ето толико.

Ипак ћу ја наставити овај посао те допунити колико више могу мој речник.

Тодорово жито

Данас недељу дана била је Тодорова субота, а ја нисам ни мислио о њој што да пишем. Нисам рад био да ми се рече: „Жив ми Тодор да се чини говор.”

Е, али за Тодорову суботу везан је један народни обичај врло леп и врло практичан. Још у петак оду мајке у цркву на вечерње и тамо свака добије, по мало жита. То се зове Тодорово жито. Е, то жито, видите, узму мајке, завију у малу крпицу па метну својим ћерима под јастук, али тако да кћери не знају о томе. И то не метну само у петак увече него и у суботу увече.

А знате ли зашто се меће Тодорово жито девојци под јастук? Јер то је сигурно, као два пута пута два четири, да ће тада девојка сањати свога сућеника.

И замислите како је то практична ствар кад и девојка и родитељи знају у напред сућеника. Они га онда сасвим мирно очекују.

Девојка рецимо сања поручника и, сад, то је

сигурно да ће једног дана доћи поручник да је проси. И на основу те сигурности врло је лако и девојци и родитељима управљати се у животу. Дође на пример професор и проси девојку — одбију га; дође секретар судски и проси девојку — одбију га. Одбију сваког когод се јави, јер су сигурни да се мора јавити онај поручник што је проклијао из Тодоровог жита.

А не међу Тодорово жито под јастук само девојкама већ и удовицама и распуштеницама. Првог дана, т. ј. у суботу ујутру мајка обично не пита ћерку ништа, него оставља за недељу ујутру да се сан понови и добро утврди, па онда порани док још ћерка спава, седне јој на кревет и тихо јој мази чело руком док је не пробуди. Чим се дете пробуди, а мајка одмах испитује:

— Чедо моје, шта си сањала?

А дете се као мало застиди, али опет каже. Кома ће ако неће својој мајци.

— Сањала сам мајко једног артиљериског поручника.

— А прошле ноћи?

— Прошле ноћи?.. А јест, сећам се, сањала сам једног генералштабног капетана.

Мајци се развуку усне на мило, поглади ћери челу и тумачи јој сан:

— То је, видиш, ћеро, твој суђеник.

— Како мој суђеник, који од њих двојице?

— Па то је један исти. Он је сад артиљериски

поручник, али ће прећи у ђенералштабну струку, добиће за капета и доћи ће тебе да проси.

А бива и друкче. Разбуди мајка ћерку пољупцем и тихо је пита:

— Шта си, душо, ноћас сањала?

А дете се мисли и присети се:

— Сањала сам као нашу мачку Мицу, па као ти је мајка јуриш по кући портфишом да је тучеш, јер је појела рибу што је остала синоћ од вечере, па као она бега, бега и разбије порцулански бокал.

— Буди Бог с нама! — крсти се мајка.

— А јуче, шта си јуче на ноћ сањала?

— Јуче на ноћ?... А, јест, сећам се. Сањала сам лађу „Делиград”.

— Ето ти сад!

И мајка у љутини шчепа оно Тодорово жито испод јастука, па га тресне кроз прозор.

Још горе је прошла удовица госпођа Станка. Она сирота није метала Тодорово живо под главу две три године после смрти свога мужа. Све се бојала да се не појави покојник. Таман, само би јој то још требало. Једва се ове године решила и то не би она сама, него је окупила госпођа Милка.

— Метни, лудо, Тодорово жито под главу, да видиш ко ти је суђеник.

— Оставите за Бога, госпођа Милка, зар је мени до тога! — уздише Станка.

— Не кажем да ти је до тога, али ти од судбине не можеш побећи — убеђује је госпођа Милка.

Најзад се преломи удовица и метне жито и у петак увече и у суботу увече.

Прекјуче је била код мене да ми се жали на судбину. Вели ми:

— Драги Бен-Акиба, рекли су ми да се ви разумете у женским стварима.

— Преварили су вас, госпођо, то се разуме Јова Јовановић, доктор, а он седи у...

— Ама не то! Извините што сам се погрешно изразила. Хоћу да кажем, ви умете тако да се нађете око женских кад се оне налазе у тешком положају...

— Опет су вас преварили, за те ствари много је боља Анка Коларовска, бабица...

— Ох, забога, како не можемо да се разумемо!

— Па тако, госпођо, што ви правите неки увод у ваш разговор. Међутим, ја нисам навикао код удовице ни на какав увод, већ да се одмах пређе на ствар.

— Право кажете. Мени се десило нешто непријатно...

— Ах, то је лако помоћи, у ком сте месецу?

— Та не, забога, чекајте, саслушајте ме у сну ми се десило, сањала сам.

— А тако? — и ја примакох брже боље столицу. — Причајте, причајте, не знате како је волим да слушам удовичке снове.

И она поче искрено да ми се жали:

— Метла сам Тодорово жито под главу...

— Па?

— Па у петак на ноћ сањала сам г. Јоцу судију.

— Сасвим добро, врло добро.

— Јест, али у суботу сам сањала г. Перу, коњичког капетана.

— А у недељу?

— Не, само се два пута меће жито под главу.

— Е, па шта је ту непријатно. Оба сна су врло пријатна. Истина, г. Јоца је мало постарији човек, али је ипак то пријатан сан.

— Али, хтела би да знам кога да сматрам за свога суђеника, не могу их тек обојицу сматрати.

— А, што се тога тиче, ствар је врло лако измирити. Ви сматрајте г. Јоцу за суђеника пошто сте прво њега сањали, а и зато што је он старији човек.

— Па да, он ме већ и проси.

— Врло добро, врло добро.

— А шта ћу с г. Пером?

— Он вас не проси, је л' те?

— Не.

— Свеједно, сматрајте и њега за суђеника. Није ваша кривица, то је тако Бог хтео кад вам га је у сну послао.

— Али како двојица?

— Па тако, забога. Удајте се за г. Јоцу, а г. Перу сматрајте за суђеника којег вам је Тодорово жито дало.

— Право кажете — утеши се удовица, стиште ми благодарно руку и опрости се.

А шта сте ви моје лепе читатељке, сањале, са Тодоровим житом под јастуком?

Поплава

Ја знам поуздано да вас је било којима је и суза наишла на очи кад сте читали оне страшне извештаје о невољама нашега народа поводом поплаве, као што знам поуздано да ми нећете веровати да их је било који су се томе и радовали. Нећете ми веровати, рећи ћете да сам измислио, а ја међутим имам писма у рукама која ћу цитирати те да вас уверим.

Писма су писале две београдске госпођице једна другој, а мени их је дала трећа, једна моја симпатична обожаваатељка.

Ево тих писама:

1

Госпођице Мицо,

Јесте ли читали у данашњим листовима да Србији прети поплава? Ако наиђе, ми би могле са наше стране много да учинимо, о чему би требало још раније разговарати, јер ако би, на пример, требало приредити кермес, онда би још сад требало

безецовати Калимегдан. Ви знате да је после навала других друштава па нећемо моћи добити добар дан. Ако се слажете са мнош, могли би се састати па разговарати о томе.

Љуби вас и грли
Дара.

2

Драга госпођице Даро,

Идеја вам је врло добра, али ја мислим да не можемо журити. Новине јављају да је поплава тек у изгледу. Ако наиђе већа вода, састаћемо се и видећемо.

Грли вас,
Мица.

3

Слатка госпођице Мицо,

Хитам да вам јавим радосну вест да је по данашњим телеграмима поплава већ наишла.

По моме мишљењу, програм би морао бити нешто оригинално. Конфети су већ досадили, треба нешто ново измислити. Једино би се из старог програма могла задржати љубавна пошта, срећке и павиљони. Иначе би требало што ново измислити. Јавите ми кад ћемо се видети.

Грли вас ваша

Дара.

Драга госпођице Даро,

Мој отац каже да не треба веровати првим новинарским вестима, треба сачекати бар сутрашњи дан да се вести потврде.

Врло сте тачно приметили да треба пронаћи какву нову идеју, јер досадашњи начин приређивања кермеса врло је досадио. Ја имам једну сасвим нову идеју. То су љубавне љуљашке. Између два дрвета на Калимегдану везане би биле љуљашке на којима не би више њих могло сести него двоје. Плаћало би се динар за једно љуљање. Замислите како би то пријатна ствар била кад би се ви рецимо љуљали са особом која вам је мила. На љуљашци би с том особом могли и поверљивије разговарати него доле на земљи међ толиким светом колико га обично има на кермесима. Кад је љуљашка доле, морали би још бити и нешто обазривији, али мислите кад се љуљашка попне горе, у ваздух кад вас изнесе изнад себичног света, кад вас узнесе на висину до које не допире ни уво ни око пакоснога света, замислите шта све можете казати.

Ето, то је моја идеја. Видећемо ако поплава буде јача, образоваћемо одмах одбор.

Искрено вас љуби

Мица.

5.

Слатка госпођице Мицо,

Наш је успех осигуран; вода је већ надошла за 70 сантиметара, има и потопљених села. Сад више сумње нема.

Ох, слатка моја, како вам је дивна идеја. Нисам целу ноћ спавала мислећи на вашу љубавну љуљашку. То је и лепо и ново и оригинално. Бога ми, сви ће се изненадити том новитету.

Замишљала сам себе на љуљашци са... Ех, знате већ с ким. Љуљашка се зањихала, па лети, лети, лети. Час узлети високо изнад света, а час се спусти те пролети крај мајке и оца који седе доле на клупи и чекају да се сврши љуљање. Ја сам чак смислила шта би нас двоје разговарали горе, у ваздуху, а шта доле, близу земље, кад љуљашка пролази крај оца и мајке. Ево да вам цитирам само неколико примера:

Ваздушни разговор: — Ах, злато моје, шећеру мој, ја не могу без вас, ја нећу без вас да живим!

Земаљски разговор — Да, имате право, и говеђина је сад већ поскупила, велика је скупоба.

Ваздушни разговор: — Одите ближе мени, загрејте ме погледом, загрејте ме надом да сте моја, једино моја!

Земаљски разговор: — Не можете више нигде добити чисто винско сирће, ето наши се краставци ове године покварили.

Је л' те да би тако дивно изгледало? Ох, дивна идеја! Журите, журите да образујемо одбор, поплава је обезбеђена, нема шта више да нас плаши да је неће бити.

Грли вас, љуби вас и стиска вам руку ваша
Дара.

6

Драга госпођице Даро,

Сутра у 3 сата по подне, извол'те доћи у салу „Грађанске Касине” ради образовања одбора за помоћ поплавленима.

Ваша пријатељица
Мица.

Код нас је боље

Читам јуче баш у једним нашим новинама како је село Јавенштат у срезу Ренсбуршкоме, у Немачкој, у току четири стотине година променило свега осам учитеља. Невероватна ствар али истинита. У белешци се износе тачно имена дотичних учитеља, као и године кад је ко постао учитељ а кад је престао бити и тачно излази четири стотине година. Замислите, осам учитеља четири стотине година!

Код нас је међутим много боље. Ја знам код нас једно село, које се не зове Јавенштат, и које није у Немачкој, пошто је у Србији, и знате ли како код тог нашег села стоји по тачно утврђеној статистици? Сасвим обратно ономе у Немачкој. Код нас је за осам година промењено четири стотине учитеља.

Вама је већ позната моја склоност да се забављам статистиком. То је моја нарочита пасија. Има тако људи па им је пасија шах, другима опет фарбл, трећима, рецимо, да скупљају анзихтс карте.

А моја је, видите, пасија статистика и она ме толико занима, да осећам неку нарочиту наклоност и према оним госпођицама што раде у статистичком одељењу Министарства привреде, па чак и према онима што раде у Опсерваторији и ако оне нису статистичарке, али им симпатишем само зато што бележе цифре у линије.

Дакле, кад већ волим статистику није никако чудо што сам тај податак о учитељима код нас одмах ставио у статистичке таблице. И ево какве сам резултате добио:

I У Немачкој за четири стотине година учитељовало је осам учитеља у једном селу; у Србији за осам година учитељовало је четири стотине учитеља у једном селу;

II Осам година чини 2924 дана, што значи да на сваког учитеља долази 7.31 дана.

III Толико је дана учитељевао један учитељ претстављајући да у години има 365 дана, али учитељска, односно школска година (због ферија) износи свега девет месеци или три стотине дана, што за осам година чини 2400 дана; према чему на сваког нашег учитеља пада да је у том селу учитељевао шест дана.

IV То тако стоји, кад би било све у реду. Али код нас се обично у почетку школске године оправља школа и кречи и на то оде месец дана, према томе остаје девет месеца у години или

за осам година 2160 дана, што значи да на једног учитеља пада 5.4 дана.

V Е сад морамо урачунати и божићне и ускршње ферије, ферије пред испит и пред мали испит, што рецимо укупно годишње чини 40 дана ферија, а за осам година 320 дана ферија. Према томе на једног учитеља пада 4.6 дана.

VI Кад узмете сад да сваки учитељ бар по један дан у години болује остаје му да ради три дана.

VII Е, сад кад узмете и то у обзир да сваки учитељ у години узме бар два дана одсуства да би се промувао мало по чекаоници министарској у доба када се прави учитељски размештај, онда остаје да на једног нашег учитеља, од оних четири стотине, пада таман један дан рада.

А један од те четири стотине учитеља чак је у јавности захтевао смањивање радног времена на шест сати дневно.

Је л' те да је боље код нас но у Немачкој.

Псеће питање

На синоћној седници општине београдске решено је да се досадања такса за држање паса повиси на десет динара.

Мора се човек озбиљно запитати шта општина хоће са овом тако великом таксом. Она може само двоје штети: или да повиси своје приходе, или да уништи псећи сталеж.

Да размотримо сад и једну и другу претпоставку и њихову оправданост. Рецимо, општина хоће да постигне што веће приходе и то ће на псима постићи. Сасвим је могуће, могуће је да ће ти приходи бити толики да ће општина моћи од псећих прихода чак и једнога кмета да плаћа. Па ипак, ја налазим да општина није требала у овом случају да се угледа на државу. Наша држава чим хоће да постигне какав приход више, а она одмах то на практикантима. Па ваљда није сав буџет државни и општински легао на практикантима и псима.

Да пређемо међутим на другу претпоставку, а то је, да је општини циљ да укине псећи сталеж

у Београду. Ако се збиља, наша општина на тако што одважила, онда, нека нам општински одбор одговори и каже: па ко ће онда лајати у Београду?

Морам одмах изјавити да ја разумем ону разлику измеђ олајавања и лајања? И кад би којом срећом наша општина успела да удари таксу на олајавање, то бих разумео. Била би то за најкраће време најбогатија општина на свету; извела би све велике радове; назидала би велелепне школе; подигла би покривене пијаце; подигла би домове за старце; добровољце, за гимнастичка друштва и т. д. Толико би то био силан и велики приход код нас у Београду.

Али, на лајање нити се може ударити такса, нити се оно може забранити. Оно је чак, ако хоћете, и јавна друштвена потреба.

Колико ли је пута досада лајање каквога пса спасло погдекоме домаћу срећу и част?

Колико је пута лајање каквог пса спасло погдекоме имање и имовину? О, колико сам пута ја у себи помишљао, како би то добро било кад би наши ноћни стражари по целу ноћ лајали, кад већ нису кадри другаче да нам обезбеде имовину. Ја верујем да би на тај начин много више допринели безбедности београдских грађана.

Овако то сад чине наши пси. Ал' ево где је општина огласила псима рат и прети им истребљењем.

Па добро, ко ће онда лајати у Београду? Нико више не ће имати рачуна да држи псе, а лајање, као што сам већ горе казао, друштвена је потреба.

Мораћемо се довијати. Ја мислим да ће се ту многи помагати грамофоном. Пре но што садањег свог пса жртвују због велике таксе и предаду га шинтерима у руке, пустиће га сиромаша да се излаје у грамофон. Пас ће излајати све што му је на срцу, излајаће цео свој тестаменат и биће предат шинтеру. А газда ће његов, кад падне вече и пође да закључа капију, понети лепо и грамофон и метнути га иза акпије.

Леле, мајко, кад настане лајање грамофона иза разних капија, та неће ни лоповима ни љубавницима пасти на памет да прескачу плотове.

Или можда, како су грамофони доста скупи, довиће се свет и друкчије. У нас је бар, хвала Богу, увек пуно људи и без службе и без хлеба. Ко зна да се тако не створи једна нова професија. Тек једнога дана а ми читамо оваке огласе:

„Један млад човек, вичан лајању, може добити место у једној отменој кући”.

Дабоме, тај млад човек вршио би у тој отменој кући само ноћу дужност, те би му лајање могло бити савим узгредан приход. Уосталом, зар је мало младих људи који у појединим нашим отменим кућама врше само ноћу дужност? Е, па, они не би имали ништа више, до само да науче лајање.

Ко зна не би ли, према тако појављеној потреби, и наше школе за учење страних језика установиле нарочите курсеве за лајање.

Најзад, све ово доведе, то је како ћемо се ми помоћи. Међутим, важније него то је како ће се пси помоћи. Јер, овим је општина псеће питање ставила на дневни ред и ја не верујем да ће они остати равнодушни.

Ја сам чак чуо да су они имали једну ужу конференцију, (до душе не у ловачкој соби код „Париза”, него на Старом гробљу) на којој су решили да се ових дана сазове велики псећи митинг.

* * *

Дакле, одржан је митинг. Одржан је у оној котлини на Таш-мајдану. Било је представника свију група: касапских паса, пинчика, сокачких паса, сељачких и уопште паса свих занимања и позива.

Збор је отворен тачно у три часа по подне. За председника је једногласно изабран Мурга са акционарске кланице.

Председник се попе на једно брдашце, па пошто омириса траву и један камен који је ту лежао, он јасним, звонким гласом излаја благодарност на поверењу збора и одмах престави као комесара некакву цукелу коју сам сваког дана виђао да се вуче по Великој Пијаци.

На збор није учинио баш најбољи утисак комесар. Било је чак и гунђања, јер ту цукелу сви

познају као полицијског шпијуна који је већ неко-
лико пута бивао у шинтерским колима па се про-
текцијом појединих жандара спасавао. О тој цу-
кели је, у добро обавештеним псећим круговима,
кружило чак мишљење да није чистих руку. Два
три пута је већ на великој пијаци ухваћен на
делу кад је каквој заљубљеној куварици извлачио
месо из корпе.

Али сад, какав је да је, он је именован за коме-
сара и збор је могао режати колико је хтео, морао
је трпети.

Први на збору узео реч један Самсов.

— Молим, г. председниче, дозволите ми да се
ја први излајем.

— Молим, извол'те.

— Браћо! — узео Самсов реч, вама је по-
знато зашто смо се ми сабрали. Као што знате, нас
не гоне економске невоље да се овако јадамо.
Можемо чак рећи да се од времена сукоба српског
са Аустро-Угарском наш положај побољшао. Сад
се не извози жива стока из Србије већ се овде
коље у месту, то све више има цубока за нас.
С те стране, дакле, не би се могли жалити; али
је наш социјални положај угрожен. Лична пореза,
коју нам је општина разрезала, толика је, да се
јасно види теденција општинске управе да нас за-
тре. Хоћемо ли ми то да трпимо, или ћемо се
против тога дићи и протестовати. Ето, то је оно
о чему се има данас већати.

— Протестоваћемо, протестоваћемо! — захори се из свију грла.

— Молим за реч! — пишти једна мала кудрава пинчика.

— Пинчика има реч! — одлаја председник.

— Молим лепо председништво — поче пинчика плачевним и меким гласом — да опомене ову палилуску цукелу да ме не узнемирава. Пун је, чичака, сав му реп од чичкова, а једнако се вуња око мене.

— Па шта је — издра се палилулац — ваљда сам и ја грађанин ове земље, баш и ако ми је реп од чичака.

— Мир! — виче председник.

— Гле те, молим вас! — дерња се палилулац — купала се, намирисала се колоњском водом, па сад не сме нико да седне до ње, Мустра бечка!

— Мир, забога!! — умирава опет председник.

— Ја бих молио да се не стављају никаква кратка питања, иначе не можемо прећи на дневни ред, а ми немамо по 150 динара дијурне па да нам је то свеједно. Молим дакле да се говори само о ствари ради које смо се и сабрали.

— Молим за реч! — урла један са Пашиног Брда.

— Ја не разумем тенденцију власти са овим наметом, — урла брђанин. — Ја не знам сметамо ли ми власти као сталеж, па нас као такве хоће да уништи, или власти смета наше лајање. Ако

је то лајање, власт има средства да му стане на пут. Нека поштри одредбе у закону о штампи и ми ћемо онда лајати сваки својим тоном. Ако ли је пак циљ да наш сталеж уништи, онда ћемо најпре да се запитамо, јесмо ли ми збиља најизлишњији сталеж у престоници. Ја ћу навести и многе друге сасвим излишне сталеже у нашем друштву, па што се не дозволи шинтерима и њих да хватају него само нас. Али наша полиција не гледа на то!

— Молим, молим! — диже се цукела-комесар. — Не дозвољавам да се олајава државна власт. Одлуку је донела самоуправна општинска власт и на њу се само маже лајати, а никако на државну власт.

— Море, лајаћемо на Бога, ако треба! — дере се промукло онај палилулац са репом од чичака.

— Мир! — урличе председник.

— Ау! — дере се један дорђолац с једним оком.

— Ау, ау! — придружише му се још неколицина.

— Молим, тиче ли се то полиције? — пита комесар.

— Мир, забога! — виче председник и попе се на две ноге да би сагледао цео збор.

У том се направи нека гужва. Настаде дрека, писка и сабише се пси на једну гомилу. Почеше да се уједају, штимају, даве.

— Шта је, шта је, забога? — урла председник — шта се тамо дешава?

— Безобразлук! — пакосно одговори једно је-врејско куче са Јалије, са једном краћом ногом.

— То је безобразлук, ова пинчика донела парче шунке па се сад сви отимају.

— Забога, па ово није опструкција па да морате доносити јело на збор. Молим, дакле, шта је са том шунком?

— Прогутао је онај са репом од чичака.

— Нек му је наздравље! — лаје онај са Пашиног Брда и цури му вода на жвале.

— Молим да се пређе на дневни ред! — дере се председник.

— На дневни ред! На дневни ред! — урла збор.

Затражи реч онај на три ноге са Јалије и таман поче, а отуд улицом зачу се неки тресак, лом, писка, Уједанпут улети у збор једна цукела са кантом од гаса на репу. Настаде ужасна дрека. Пинчике вриште као удовице, други урлају и поче све редом да бега.

Онај опет с кантом јури кроз збор, а канта лупа о ледину и о главе присутних.

Све се редом разбеже. Прво председник, па комесар, па сви за њим.

А на месту збора остаде храбро само онај палиулац са репом од чичака. Као побеђени војвода, окрете се лево и десно и поче да режи ове речи:

— То је гадно, каквим се све средствима наша полиција служи да растера збор.

Па сави реп под ноге те оде тамо пут крагујевачког друма.

Говина Јабука

Још док сам учио школу ја сам имао једну књигу и читаво поштовање. То је била прва књига коју сам имао и која је била моја. Ја сам био из села и тада сам се учио у школи. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи.

Учили смо филозофију, историју, географију, математику и природне науке. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи.

Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи. Ја сам се учио у школи и тада сам се учио у школи.

Евина јабука

Још док сам учио школу ја сам имао једно јасно и прецизно гледиште. Ни један предмет нисам баш онако исцрпно изучио. Ја сам био на чисто с тим, док свршим школовање да ће све то друкчије изгледати, па нашта би ми онда било учење.

Узмите само физику, молим вас, па ми реците шта је од онога остало онако како сте ви учили? Па узмите хемију, па математику и редом све. И не само те предмете, већ и саму историју. Узмите на пример Историју Срба. Ви записете и учите рецимо Косовску битку, знате о косовској вечери све ситнице, знате чак и речи Лазарева, а знате и о издајству Вуковом све што вам треба, знате и планину Грдеч за коју је зашао с војском кад је напустио Лазара.

И то ви рецимо учите у четвртом разреду гимназије и, док ви пређете у пети, а оно се већ доказало да косовске вечере није ни било. Док ви пређете у шести разред, а оно се доказало да

се она планина не зове Грдеч него Голеш и таман ви дошли на матуру, а оно се доказало да није било ни издајства Вукова.

Е, па шта вреди ту учити? И ја сам се тога свога гледишта увек у школи и држао, а било је међу мојим друговима грешника, који су запели па учили, учили, учили, а разуме се, сад виде и они да историју Срба знају толико исто колико и ја.

Па није то само историја Срба него чак и црквена историја. Или би та наука требала да буде светиња, или не знам која. Све што је у њој библијска је истина, па бар то не би смело да се мења. Ал' ето, сад се и то већ увелико мења.

Ми смо сви на пример учили да је Ева у рају загризла јабуку. Ја сам то тако лепо научио да и сад кад зажмурим ја видим у машти једну жену, један смокав лист и једну јабуку. Тако ми је то остало живо у памети да ја другаче не могу да замислим.

Јест, али ево сад где је покренуто то важно питање: је ли баш јабука била оно што је Ева загризла и, ако није, шта је онда загризла.

Оливије Џонсон, члан америчког научног удружења, доказује да јабука ни у ком случају није могла бити то што је Ева загризла. Јабука прво роди само у умереном појасу а никако у жарком, а рај је био у жарком појасу. А друго, јеврејска библија у оригиналу не помиње јабуку, него само

воће и тек кад је библија преведена на латински унета је јабука.

Према тим важним фактима отпада дакле свака могућност да је Ева загризла јабуку, и сад настаје питање: Па ког је врага онда загризла?

И како наука никад не поставља питање, а да на исто сама не потражи и одговор, то је и овде тако учинила.

У жарком појасу једино воће које роди, а које би се дало загристи, био би лимун. И онда ништа друго Ева није ни могла загристи до лимун.

А кад се пође од те тачне претпоставке, онда се и многе друге ствари могу разумети. Сад тек се може разумети Божја наредба да се то дрво не сме брати. Није Бог забранио уопште да се то дрво не сме брати, него је наредба морала гласити:

— Слушај, Ево, све можеш јести и све можеш гристи, али кад загризеш лимун ја ћу већ знати колико је сати.

Сви ви који нисте наивни, знате кад жене гризу и сисају лимун. Е, па онда, је ли вам чудо сад, зашто је Господ Бог сматрао целу ствар за тако велики грех?

А збиља, кадгод сам о томе размишљао раније, мени је било врло чудно: зашто је Бог запео баш толико за једну једину јабуку? Сад ми је међу тим све врло јасно.

Сад разумем и положај Адамов. Ви сте ваљда видели на сликама како Адам прави глупо лице

гледајући како Ева гризе јабуку. Међутим, та је глупост сасвим оправдана кад узмете у обзир да је њему морала цурити вода на уста као музиканту гледајући како Ева сиса лимун.

Сад ће, после овога открића, морати разуме се да се измени и прва глава у Црквеној Историји, те ће деца на испитима овако морати говорити тај пасус из те лекције:

— „А кад Господ Бог примети да Ева нешто врло често сиса лимун, наљути се... и т. д.”

Баш ћу ићи ове године на испите да чујем хоће ли тако бити измењено.

Опсерваторија

Ја не могу да разумем и нашто нам је та опсерваторија, кад је тако ружно време. Ја бих разумео установу опсерваторије само тако, кад би човек могао лепо да поручи овако или онако време.

Замислите само како би то лепо изгледало, одете на телефон и зазврјите:

— Ало!

— Ало. Молим опсерваторију.

Мало после јави вам се отуд љупки глас, какве опсерваторискиње са платом од осам стотина динара (јер ваља знати да је код женских чиновника све љупкији глас што је мања плата).

— Молим шта желите? — упита вас тај љупки глас.

— Је ли ту господин опсерваториста?

— Ко, молим?

— Па г. шеф опсерваторије.

— Није овде, а шта сте ради?

— Па рад бих био, ако је могуће, да наручим за сутра један леп дан.

— Извините, немогуће, за сутра је већ бе-
зецована киша.

— Ах, тако, онда за прекосутра, ако је могуће.

— Не, господине, заузето је. Господин потпу-
ковник Сима наручио је ветар.

— Па лепо, онда за суботу.

— Дозволите да видим... Могуће је, субота је
слободна.

— Онда вас молим забележите за мене тај
дан лепо време.

— Желите ајнфах лепо време, или можда гар-
нирано?

— Како гарнирано?

— Па ако је по вољи ујутру мало кишице,
око десет сати сунце, а пред вече пријатан ветрић?

— Да, то може, није рђав гарнирунг, јер и
иначе се општина неће сетити да полије улице.
Врло добро, дакле гарнирани леп дан.

Замислите како би то лепо било кад би тако
могло бити. Прославља на пример какво певачко
друштво своју двадесетпетогодишњицу и одмах се-
дне и напише писмо:

ОПСЕРВАТОРИЈИ

ОВДЕ

То и то певачко друштво прославиће на дан
13 и 14 ов. мес. своју двадесетпетогодишњицу.
С обзиром на племенити циљ овога друштва и на

мисију коју је оно вршило, проносећи народну песму широм српске земље, Управа се нада да ће се Опсерваторија бесплатно уступити за горење датуме лепо време, како би могло своју светковину обавити."

И шта мислите, да л' би и тада било овако ружно, кишно и хладно време какво нас је заде-сило сад на крају марта, тако да морамо још носити зимске капуте?

Па оно, јаво ће га знати, све ми изгледа да би овако исто време било баш и кад би поручивали дане. Ја сам сигуран да би се скупило бар пет стотина потписника који би од Опсерваторије захтевали да још никако не отопли.

Прођите само Кнез Михајловом улицом па погледајте излоге. Пуни пунцати лепих пролећних шешира, амрела, костима, мантилова, а сетите се кад дођете увече кући на вечеру о чему ваша жена разговара са вама сад с пролећа.

— Баш нешто се каним, Јоцо, да изађем данас сутра у чаршију. Мораш ми ових дана спремити новац, треба ми пролећни шешир, па морам и хаљину правити.

— Да, требало би! — одговара Јоца покуњено а у себи мисли: Ех, да хоће Господ Бог подржати ово хладно време.

Е, видите, те Јоце, Пере, Стеве и сви остали који у разговору са женом тако мисле у себи: „Ех, да хоће Господ Бог подржати ово хладно време” —

они би се обратили опсерваторији са заједничком молбом да буде овако време какво је.

Па кад би већ тако било и онда кад би од нас зависило, онда немојте се љутити на овај луди март. Дobar је он овакав какав је све док не нађете завод код којегa ће те есконтovati меницу.

Концерат на лађи

Не само нова но и практична је сасвим идеја, концерат на лађи. Прекјуче га је приредило родољубиво друштво „Књегиња Љубица”. И да видите, ако то само уђе у моду, почеће многе и многе ствари да се приређују на лађи. Почеће свадбе, јавна предавања, па онда седнице партијских клубова, па седнице новчаних завода и т. д.

А зашто и не би? Зашто се не би и какав политички клуб могао отиснути од обале и навести се на воду? Или, зашто не би управа каквог новчаног завода, отисла свој завод низ воду?

А већ за јавна предавања, нарочито кад их професори држе, лађа је душу дала, јер је предавач сигуран да му се слушаоци неће разбећи.

Но за концерте лађа је одиста у првом реду практична и видећете да ће то ући у моду. Разуме се, неки ће се термини морати изменити, неће моћи важити ови исти који важе за приређивање концерта код „Коларца” или на Калимегдану. На пример, неће више постојати улазнице него карте.

Одете на касу и тражите путничку карту за концерат, и то за концерат I. класе и за концерат II класе. Па онда, неће се више казати: „Концерат је почео у 8½ часова”, неко „Концерат се отиснуо у 8½ часова”, као што се не би рекло ни: „Концерат је завршен у 1 по поноћи,” већ „Концерат је пристао уз обалу у један по поноћи.”

Уосталом то није главно, које би се и какве фразе употребљавале за тај концерат, већ како то све на самој лађи изгледа. А то смо прекјуче видели.

— Једно је ипак незгодно — жали ми се госпођа Савка, — што на лађи има ваздан ћошкова и буцака. Мало мало, па ми се дете изгуби. „Где си, бога ти, ти?” — питам је. Каже: „Гледала сам машину.” Шта има сваки час да гледа машину?

— Па то јесте. Ал’ можда дете воле машину — као тешим је ја.

Госпођица Перка опет жали ми се на нешто друго. Вели, одвео је господин Жика у страну, па јој почео да изјављује љубав. А она осећа како је подузима нека топлота, како су јој се зажарили образи, па се одазове његовој изјави и одговори му да и она њега воли. Кад се после вратила мајци, а она уједанпут осети како је почела да се хлади и поче да се каје што се одазвала, кад је тек пре неки дан казала г. Љуби да га воли.

— А знате ли у чему је ствар? — вели ми, жалећи се.

— У чему?

— Одвео ме знате код казана, па се ја тамо загрејала, а ја мислим да ме то љубавни жар по-
дузео. Чим сам се охладила, видела сам у чему је
ствар.

Госпођа Стана опет жали ми се на свирајку.

— Знате, ја сам у шестом месецу, па ми смета
свирајка.

— Како молим вас?

— Па знате седим мирно и не мислим ништа,
а оно тек писне она свирајка. Знате да ме сву језа
подузме.

— Па јесте, на свирајку се треба навићи.

— Није да кажете да нисам навикла, али кад
тако изненада свирне, мора човека изненадити.

— Па, тако је.

Машиниста са лађе жали ми се опет на ка-
петана.

— Знате, вели ми, приликом концерта, кад му-
зика свира, капетан би требао баш најгласније да
командује, а он напротив све нешто шапће.

После сам испитивањем сазнао и томе разлог.
Капетан се заљубио, па наслонио уста на ону лулу
па само уздише а машиниста мисли, он шапће.

Но најоправданија жалба је била госпођа Стан-
кина.

— Бога ми, никад више нећу ићи на концерат
који се приређује на води. На суву хоћу, али
на води никако.

- А што, забога?
- Па окупио ме онај господин Стева, окупио, и морала сам да му попустим.
- А што сте морали?
- Та како не би кад прети да ће скочити у воду.
- Па то вам се исто може и на суву десити.
- Не може, нема чим да прети; у шта ће да скочи?
- То је истина. Дакле, попустили сте?
- Морала сам. Само зато што смо били на води.
- Па јесте, на води је много клизавије но на суву.

Ето то су од прилике утисци и импресије које сам чуо са првога концерта на води. Можда је било још чега, али се не може стићи да се у сваку кабину завири. Лађа има ваздан ћошкова и буцака, што каже госпођа Савка.

Реформа православног календара

Осим Петра Типе и Максима Трпковића, бавили смо се реформом календара још руски Св. Синод и — ја.

Русији не иду реформе баш тако од руке, те ко зна хоће ли се и сетити календара. Петар Типа и Максим Трпковић покрвили су се међу собом, а Русија пристала уз њих па се сад и она покрвила сама са собом, те ће напоследку остати да ту реформу изведем ја сам.

Да бих могао тачно изложити свој план по коме би требало реформисати календар, ја морам у неколико речи да наведем шта у досадањем календару не ваља и шта би требало рашчистити.

На првом месту ваљало би пречистити питање са годишњим временима. По старим каледарима, свако је од годишњих времена имало своје место, најпре пролеће, па лето, јесен, па зима. Али је у том погледу у последње време настао такав дармар, да се сад не зна ни ко пије ни ко

плаћа. Нити је зима зима, нити је пролеће пролеће, нити јесен јесен, ни лето лето. Нити та времена знају за ред, нити иду својим редом, него су се помешала, па груне зима јула месеца, пролеће децембра, јесен маја, лето јануара и већ како ко дохвати.

Дакле, од годишњих времена треба изискати реч: хоће ли по реду вршити своје дужности или неће?

Па онда крајње би време било да се измене и месечни небесни знаци. Откуд на пример во-долија да означава јануар; то нека буде знак за јули, кад се пију шприцери а не за јануар; па онда и близнаке треба сасвим одвојити, доста је једно дете да служи као знак за месец мај. Наши стари су могли бити раскошни некада, кад није била овака скупоћа. Па онда, сасвим сам противан да шкорпија буде знак за октобар. Ако уопште у животу који месец уједа човека, то је децембар кад су балови и концерти; ту му слатка шкорпијица забодје жаоку у срце па остане целог живота сакат. Дакле, нек шкорпија буде знак за децембар. Па онда не знам каквог смисла има да знак за јули буде лав. То је месец кад жене иду у бање, а мужеви остају код куће. Дакле за тај месец нек се узме као знак ован, и то ован са што дужим роговима да би што тачније означио мужа који је остао код куће. Теразије би сасвим укинуо, то и није никакав небески знак; откуд кан-

тар на небу? Морало би се такође размислити шта би се учинило и са јарцем као врло неестетским небесним знаком.

Осим овога, могле би се учинити и неке измене у самим данима. Тако на пример мени се не допада ред дана у недељи. Ја бих на пример уторак сасвим избацио, кад га већ сви сматрају за несрећан дан и кад неће нико у уторак да почне какав посао. Боље је установити два понедељника или може бити две недеље.

То би било онако углавном обележене начелне ствари о којима би требало размислити, а сад да пређемо на саму реформу календара.

По моме пројекту, и на календар би ваљало применити метарски десетни систем. Примењен је већ за тежину, за дужину, за меру вредности (новчани систем), а календар је мера времена.

Још како би се лепо дало удесити. Година сто дана; у једној години има десет месеца, у једном месецу десет дана.

Разуме се да би таква календарска реформа имала грдна утиска на све друштвене односе јер би године биле краће. На пример, ако се човек сад жени у тридесетој години онда би се женио у 110 години, госпођица, млада као капља, тек стигла за удају, којој је сад 19 година, била би тада у 69 години.

Па онда замислите ташту која је у зетовој кући доживи осамдесету годину, што није ника-

ко чудо јер све таште у зетњевим кућама доживе дубоку старост. Таква би ташта доживела 292 године.

Посмртни огласи гласили би овако: „Моја добра и непрежаљена супруга Јелка, премину у цвету своје младости, у својој 96 години“.

Или на пример изгуби вам се дете од 11 година (а ви већ знате да се деца код нас често губе), а ви дате овакав оглас: „Мој синчић који је ушао тек у четрдесету годину изгубио се идући од Славије итд“.

Па онда и све друго, на пример: у војсци би се служило 7 година и три месеца, а ступало би се у војску у 73 години;

деца би у први разред основне школе полазила у 25 години;

пунољество би било тек кад се напуни 73 године;

чиновници до пуне пензије служили би државу 146 година;

посланички мандати трајали би 18 година.

Разуме се да би се тада године писале по начину како се пишу десетни бројеви. У протокол венчаних не би се уводило као до сада: младожења стар 52 године, један месец и два дана; млада стара 24 године и 7 месеца. Него би овако то било:

младожења стар: 189,05 година;

млада стара: 87,75 година.

Кажем вам, било би то врло лепо, а кад би се то тек на историју и догађаје применило, доказало би се бар да је у Србији један устав доживео 30 година, да је једна влада трајала 20 година и да чиновник није био истеран из службе бар 10 година.

Размислите о овом пројекту.

Две Буре

Давно је тако нека вечера да читам новине. Ја сам нарочито нежни читаоц новина. Тако ме увек кад читам уводи чланак а ја обично дођем на другу страну, јер у том случају не могу ништа бити сигурни да сам дао право, могу се сасвим претити, кад читам десну страну претвара се и дођем на другу страну како би ми лева страна била сигурна да би она могла функционисати; кад читам десну страну и остале стране, ја обично дођем на другу страну и кад читам поднаслов у којима се налазе страховити догађаји десном обично претвара се да бих на тој страни добио право.

Једна тако те вече новина је на страни и већ била тако велика да читам нешто десном новина. Ја сам сам био мало изненађен величину поднасловом „Чудна прича“. Ту се прича о неком месту, рођеном у месту Гринланду у Америци који је у тој години добио право и остало потпуно муњавску сагату те је почело тако да се

Две буре

Легао ја тако после вечере па читам новине. А ја имам нарочити начин читања новина. Тако на пример кад читам уводни чланак а ја обично легнем на леву страну, јер у том случају ни мало ми није потребно срце да ради, могу га сасвим притиснути; кад читам женски свет преврнем се и легнем на десну страну како би ми лева страна била слободна да би срце могло функционисати; кад читам дневне вести и остале ситнице, ја обично лежим на леђима а кад читам подлистке у којима се причају страховити догађаји, лежим обично потрбушке да бих на тај начин избегао грчеве.

Дакле тако то вече, лежим ја на леђима и већ према томе знате да читам нешто сасвим невино. Читао сам баш неку занимљиву белешчицу под насловом. „Чудо од детета”. Ту се прича о неком детету, рођеном у месту Гротланду у Америци које је већ у петој години добило бркове и осећало потпуну мужанску снагу те је почело тако да се

понаша да су родитељи нашли за умесно да га ожене. Оженио се и већ у седмој својој години имао је двоје деце. Било је са њим разних незгода: тако на пример он је као дете од шест година имао права да се у купатилу купа са женскимa све дотле док му женске нису ухватиле његову слабу, односно јаку страну, па га искључиле. Његови претци су дуго живели па ће вероватно и он. Један амерички статистичар је израчунао да ће он у својој шесетој години, како је рано почео, имати педесет и петоро деце.

Врло занимљива белешка и баш сам је у сласт прочитао а читао бих и даље да не чух сасвим близу моме уву неки тих, врло тих разговор.

Неокрећући главу, окренем само око и спазим на моме јастуку две буве, баш недалеко од мога увета, састале се ту у борама шлингераја (сви јастуци на којима ја спавам шлинговани су) па се нешто договарају. Бацим разуме се новине, јер ако ми треба да читам о каквом америчком догађају, шта ће ми америчкији догађај но што је овај разговор бува.

Сасвим тихо и поверљиво разговарају и неслутећи да ја ослушкујем њихов разговор.

А ево шта су разговарале:

Прва бува: Не сад, видиш да је господин још будан, чита новине. Кад угаси свећу.

Друга бува: Па да... и мене је срамота кад гори свећа.

Прва бува: Па добро, а где да се састанемо?

Друга бува: Ја мислим под самим носом господиновим, у његовим брковима.

Прва бува: Није згодно, он страховито дува при спавању, може нас усред најбољег разговора одувати. А после, сад има и кијавицу. Замисли како би то изгледало да он кине рецимо у најинтересантнијем моменту. Не, не, није то згодно место.

Друга бува: Па добро, ајд' да се састанемо на његовом трбуху. Ту је бар топло.

Прва бува: Иди до ђавола, то је баш најнезгодније место. Под руком му је па се сваки час чеше. Може нас обе зграбити па онако загрне не метнути под нокат од палца.

Друга бува: То је истина.

Прва бува: Ја бих најрадије у кошуљи, рецимо у рукаву, у десном рукаву.

Друга бува: Није то згодно место, била сам једном у његовом десном рукаву па сам једва главу изнела. Не знаш како вешто он хвата нас буве.

Прва бува: Онда нам остаје као најзгодније место леђа. Ту је најкомотније, можемо чак и трчати и играти се колико хоћемо, а сем тога ту је њему најтеже чешати се и хватати се. Само, разуме се, састанак да буде мало више на леђима а не на ниже, јер се доле ипак може почешати.

Друга бува: Добро, пристајем.

Прва бува: Чим он угаси свећу:

Друга бува: Добро.

Прва бува: А сад да се растанемо да не би што год свет приметио.

И растадоше се.

И тако уговорише свој љубавни састанак на леђима. Најзад, преко мојих леђа је много што шта прешло, на мојим леђима су многе и многе љубави оставиле свој траг, па зашто не би учинио и ту ситну услугу бувама. Нека их нека се састану. Издржаћу тај састанак а нећу се ни почешати.

Нећу одмах да угасим свећу, нека их нека мало прошетају, да не би свет приметио. Ено га он шета по северозападном делу мога јоргана: а она по југоисточном и праве се као да се и не познају.

Немојте се чудити њиховој бојазни од света. О, свет се забавља и тако ситним стварима да мене неће зачудити ако једног дана почне водити рачуна о љубавним састанцима појединих бува.

Тачно у једанаест сати угасио сам свећу а ујутру сам се пробудио са грдним црвеним флекама по леђима.

Дорћолски Адам и Ева

Истерани су, пре неки дан су истерани из квартира и то не зато што нису плаћали кирију, него баш зато што је најпре она загризла јабуку па онда натерала и њега те и он загризо јабуку.

Он се зове Паја а она Јуца и узели се тек пре годину дана. Она, до душе, није постала из његовог ребра али су ипак њему ребра пребили док је до ње дошао. Њу је волео неки бандиста из гардијске музике а Паја се наврзо, наврзо, док једне ноћи није пао бандисти шака те му овај одсвирао са врло дугачким нотама. Кажу да му је том приком ребро било нагњечено али и поред тога он је остао сталан при својим симпатијама и хтео је пошто пото Јуцу.

Па најзад и добио је и оженио се. Он, до душе, није имао никаквог занимања, сасвим онако као и отац Адам, али се ипак оженио јер га је његов стари чика приметио бесплатно у стан. И тако су у тој малој кућици, у једној улици испод Скендер-бегове улице, проживеле ову годину дана као у рају,

Паја, Јуца и њихов чика. А живели би и даље срећно али — као што је то и у библији ред — појавила се змија. И та змија нико други није био него онај — поднаредник бандиста.

Мало мало која ноћ да прође а тек се оном улицицом где је био Перин и Јуцин рај, разлегне труба и јечи Дорћолом мртвачки марш Бетовенов. То кобајаги бандиста одсвирава своју тугу за Јуцом. Тако бандиста свира данас своју тугу, тако сутра и већ сва деца научила његову тугу на памет. Оно што су деца научила ништа, него и сам чика научио па цео дан и он дува кроз нос Бетовена, а ако и почне што друго а оно изађе на Бетовена. Најпосле досади бандистова туга чики, досади Паји, додија Јуци и досади целој улици, те је крајње време и било да престане.

Јуца се најзад преломила да отвори прозор и од тог доба сасвим је престао да се ори Дорћолом мртвачки Бетовенов марш већ где и кад чује се кроз глуву ноћ весели марш „Узданице”. После је већ и то престало јер, кажу, да се бандиста умео користити отвореним прозором.

Шта је све затим било могло би се само нагађати и једино међу тим нагађањима што би било поуздано, то је да је Јуца загризла јабуку.

Паја је, до душе, код чике имао бесплатан стан али, како није имао никаква занимања, није имао никад трошка да као човек изађе у кафану или бар попуши цигару две.

Јуца њему једног дана да динар на трошак и он га прими и не питајући је од куд јој. Ето, том приликом је и Паја загризао јабуку.

И тако је сад у оној малој кућици живело њих четворо. Чика, Паја, Јуца и змија, која није у ствари живела у кући него тако, била скривена у лишћу.

Али како који дан а бандиста све се више и више припитомљава и већ поче и да се не крије, па поче чак и са трубом да долази, и не само да долази но поче и да свира, онако исто као што је пре неки месец свирао на улици.

Разуме се да то већ чика није могао више да трпи и прекјуче Паја и Јуца изгубише рај. Истерао их је чика из квартира да се потуцају по свету и у зноју лица свога заслужују убудуће кирију.

И сироти дорђолски Адам и Ева, ево већ три дана немају квартира, већ се потуцају и једнако распитују где седи онај бандиста, који им је одсвирао срећи, али не могу никако да дознаду.

Једна нова раса људи

Мало, мало, па тек читате у новинама, како је тај и тај смели путник, на врховима америчких или азијских планина, пронашао неку нову досад непознату фелу људи. Или неке патуљке 80 см. високе, или неке џинове и већ какве ти све разне нове феле и расе нису досад откривене.

И, разуме се, тај одлучни и одважни путник, испитује ту нову расу људи, њихове обичаје, нарави, њихов изглед, начин њихова живота и све то објављује научноме свету.

А ето, и ја сам открио једну нарочиту расу људи, испитивао сам им и обичаје и нарави, и осећање и начине живота, па се не размећем тиме. Нисам чак досад то ни објавио.

Ја се нисам пео на врхове америчких и азијских планина, ја сам ту фелу људи открио онако, случајно.

А ако сте баш радознали и да вам кажем како је то племе, могу вам баш и рећи. То су — благајници наших државних надлежстава.

Дабоме, ви ћете сад одмах рећи: „А, па и то су Срби?“

Немојте се варати. Нити се они Срби, нити Турци, нити Енглези, нити Шпањолци — они су благајници.

То је сасвим једна засебна нација, сасвим засебна фела људи, која нема ничега заједничкога ни са једном народношћу ни са једном расом на земљином шару.

Јер, ваља знати, да овде није реч само о овим нашим благајницима „од Балкана до Адрије”. Свуд су они једнаки; и у Енглеској благајник није Енглез него благајник и у Португалији благајник није Португалац него благајник и свуд на свету благајници чине једно засебно племе, које сам ја открио.

Кад бих сад ја нешто о томе своме открићу држао предавање, оно би од прилике овако гласило:

— Благајници су једно прастаро племе од којега остаци живе и данас расути овде и онде по свим деловима света. На Балкану је то племе познато под именом казначеја. Они живе повучено од света, обично обитавају у кавезима од гвожђа одакле извирују кроз мале прозорчиће.

Као нарочита карактеристика тога племена је, да су увек намрштени и увек мрзовољни. Врло се радо закључавају у својим собицама и спуштају завесе на прозоре и тако, одвојени од света,

проводе по неколико сати. О врату обично носе неке амајлије у виду кључева од касе. Врло су неповерљиви према странцима и страшно се плаше кад виде да им прилази какав човек са хартијом”.

А што бих ја уосталом држао вама предавање, као да ни један од вас није имао посла са каквим благајником државнога надлештва. Пођете на пример са признаницом и прво вас пред вратима предусретне момак, нарочито извежбани момак. Јер ваља знати да су благајнички момци, већ једна нарочита врста момака.

Он вас прво премери од главе до пете, т. ј. од шешира до ципела, па према томе како вас је оценио и одговара вам:

— Г. благајник није овде.

— Јесте, братац, ено га кључ у кључаоници.

— Могу бити и три кључа у кључаоници, али кад ја кажем да благајник није овде, онда није овде.

— Немојте тако, ено се сад баш закашљао.

— Слушајте. Може кашљати и цела Главна Контрола, али благајник није овде.

На то се отварају врата од канцеларије и појављује се благајник.

— Ништа, нема ништа. Немам пара! — издере се још с врата.

Јер ваља да знате, да благајници и не чекају да им се каже добар дан, они чим виде човека са

хартијом, нити га питају шта је ни како је, ни зашто је дошао, већ одмах дрекну:

— Нема ништа. Данас не може бити ништа.

Толико им је то прешло у страст, да који пут и улицом, прођете мимо њих и кажете им: добар дан! — а они се тек тргну и узвикну:

— Не може, брате, немам пара!

Ту скоро десило се тако нешто мени. Не знам какву сам хартију имао у рукама, мислим љубавно писмо неке младе госпође, којој сам заказао ове године рендеву у Нишкој бањи. Па тако с тим писмом пошао је благајнику. Куцнем на врата и отворим их, а он баци један мрзовољан поглед на мене, па кад још спази хартију у мојој руци њему се просто диже коса на глави.

— Немам, не могу ником данас...

— Али, молим вас...

— Не могу, не могу, кад вам кажем српски.

— Ама ја сам дошао...

— Нећу да чујем, кад вам кажем да не може бити...

— Само да вам кажем...

— Молим вас, немојте ми ни говорити, нећу да чујем...

— Морате, забога, чути...

— Нећу да чујем.

— Ама, слушајте. Добили сте сина. Дошао сам да вам јавим. Молила ме ваша свастика, сад успут.

— Док рачуноиспитач не шконтра касу, не-
дам ни десет пара, разумете ли, ни десет пара.

— Не тражим вам паре за бога, чујте што вам
говорим.

— Па шта ће вам та хартија у руци?

— Оставите ви ту хартију. То је сасвим при-
ватна ствар. Добили сте сина, разумете ли, до-
били сте сина!

Тек сад му се разведри лице и разумеде ме.
Тресну касу, захвали ми на услузи и, чешући се
иза увета, додаде само:

— То значи, треба отворити нову партију у
партијалнику.

Страсна недеља

Ја нисам ни сазнао из календара да је ово страсна недеља, ја сам то сазнао из полицијских рапората. Чегу ту нема.

На пример, г. Коста, примеран домаћин, добар отац, али пати од оног од чега многи од нас пати — члан је многих одбора. Ти одбори опет заопуцали па сви ове недеље држе седнице. Као мале ферије, не раде судови, не раде школе, а снабдевени сви за Ускрс новцем, па као најбоље је сад држати седнице. Елем и једно од добротворних друштава, у коме је и г. Коста члан, држало је баш синоћ седницу, те је и он, примеран домаћин и добар отац, морао изићи после вечере.

Видео сам га кад се враћао са седнице. Тако око 2 $\frac{1}{2}$ по поноћи. Разапео амрел и ако не пада киша; завалио шешир па пришао једном телефонском диреку и моли га да упали цигарету. Па онда уједанпут прогунђа нешто, опсова неком „тамо њему”, па клисну у страну, прескочи тротоар, испусти амрел па се саже да га дохвати, али паде му

шешир, а он онда, ваљда у расејаности која није немогућа код примерних домаћина и добрих оцева, место рукама пружи нос да дохвати шешир.

Одмах сам се сетио да је ово страсна недеља.

Па онда г. Пера, просто девојка а не човек. Његова госпођа Симка толико пута је рекла за њега:

— Мој је Пера тако васпитан и дресиран, да он просто не сме женској да погледа у очи. Бога ми, ја сам мање стидљива него он.

Е, дакле, и тога стидљивог г. Перу видео сам синоћ. Седео је на Булевару измеђ двеју певачица и тако им је стидљиво стезао руку, тако се стидљиво машао њиховог струка, тако је стидљиво плаћао шампањ, просто као дете.

Чим сам га спазио и мени пала на памет госпа Симка. То ти је срећна жена, има васпитаног и дресираног мужа, па не сме женску ни у очи да погледа.

Дабоме да сам се одмах сетио да је страсна недеља, чим сам спазио г. Перу.

Па онда г. Сима. Ако за икога, за њега се може рећи да је редак човек. Не можете ни веровати како је то тачан и штедљив човек. За њега се може рећи да пази на сваку пару и да сваки крај саставља са крајем.

Његова жена није раскошна као друге, не да он то. Не купује јој сваке сезоне нов шешир, него се она покрпи. Промени пантљику, промени

цвет па опет лепо изгледа. А тако и деца. Прз-
прави им капут од свога капута, направи им пан-
талоне, па опет лепо изгледају.

А шта ће сиромаш, данас су такве прилике
па треба пазити на сваку пару.

А, ето, видео сам и г. Симу синоћ. Седи у при-
јатељском, врло пријатном друштву и баш узви-
кује:

— Да попнемо визу на двадесет динара.

Он не би предлагао да се виза попне на два-
десет динара, јер он, као солидан човек који пази на
сваку пару, игра у редовним приликама само са
пола динара визе. Али синоћ је то предложио
ваљда зато, што је на пола динара визе изгубио
седамдесет и шест динара, па би рад био, као
добар домаћин, да поврати ту суму.

Иначе, у редовним приликама, он игра са пола
динара визе и не изгуби никад више од двадесет
до двадесет и пет динара. А синоћ је изгубио се-
дам стотина динара, док је била пет динара виза
и већ после, на двадесет динара, изгубио је још
стотинак динара и преко четрдесет стопараца не
рачунајући пикслу.

Чим сам га видео, пало ми је на памет да је
ово страсна недеља.

А није да сам само на њима то приметио, при-
метио сам ја и на себи самоме да је ово страсна не-
деља. Ето и ја памтим пре кад идем Кнез Ми-
хајловом улицом, а ја гледам у земљу као иншти-

тутка, а како је почела ова недеља, тако нешто завирујем дамама у очи као да сам, Боже ме прости, гардиски потпоручник.

Ђаво ће ме знати шта ми је!

Згодан сведок

Каквих ти све сеоба није било прекјуче о Ђурђев-дану. Има их који су се иселили из старог квартира са женом и свим стварима; има их који су се иселили са женом а без ствари, а има их најзад који су се иселили и без жене и без ствари.

Тако се на пример иселио грешни Јоца Симић, који већ двадесет година употребљава визит-карте са титулом „бивши чиновник”. Откако зна за себе, он је, „бивши чиновник”, тако да изгледа као да није ни био активан, него само „бивши чиновник”.

Тако се ономад и он иселио. Управо није се он иселио, него се заједно са стварима иселила његова жена Јулка, а он је остао на сокаку.

Уочи сваког Митров-дана и Ђурђев-дана, од ово неколико година, претила је Јулка „бившем Јоци” да ће га оставити.

— Скупићу све моје прње, што сам ти их донела, па ћу наћи себи собицу и живећу како ми Бог да, а ти гледај шта ћеш!

И најзад, ево, овог Ђурђев-дана је своју претњу и извршила.

Жалост је то било видети ту сцену. Пред вратима таљиге; кочијаш износи ствари и товари их, а „бивши Јоца“ стао код капије, гледа сваку ствар, гледа је, размишља и свака му изазива хиљаду успомена, а свака му успомена натера сузе на очи.

Изнесе кочијаш на пример кутију са шеширом и метне у кола, а Јоца размишља:

— То је онај шешир што га је добила од тетке. Лепо јој је стајао. Ако га поправи може га носити и овог лета.

Или изнесе кочијаш шпорет, а Јоца гледа шпорет, гледа, па му тек наиђу сузе на очи:

— Шпорет! Боже мој, колико јуче кувала је на томе шпорету сочиво са шницлом и јели смо их заједно. А сад, никад се више моја вечера неће подгрејавати на том шпорету!

Па онда кочијаш изнесе корито.

— Чији ли ће сад веш прати, Боже мој, у овом кориту? — размишља „бивши Јоца“ и тако сваку ствар редом пропраћа неким размишљањем и уздахом.

Натовари се душек, он уздане; натовари се буре од киселог купуса, он уздане; натоваре се три калупа сапуна за веш, он уздане. И тако редом. Што пунија кола, он све дубље уздише.

Најзад, кад се потпуно натоварише кола, изиђе и госпа Јулка, а њему тек онда наиђоше сузе.

— Јулка, па где ћу ја сад?

— Шта ја знам?!

— Па зашто ме остављаш?

— Па казала сам ти. Нећемо ваљда сад на улици наново разговарати. Нити си човек, нити си муж. Никад пару да донесеш у кућу.

— А, неће бити то Јулка. Ја седам година, откако смо се узели, нисам доносио ни пару у кућу, па опет смо ми лепо живили. Него ти мене остављаш због госпо...

— 'Ајде, 'ајде, лај, само! — пресече га она, па се обрте кочијашу. — Терај!

Кретоше кола пут Врачара и Јоца оста пред вратима да лаје, ако му је каква фајда од тога.

Најзад, кад убриса и последњу сузу из ока, а он стиште песницу и диже је у ваздух, шапћући ове значајне речи:

— Осветићу ти се!

И осветио се.

Свако вече и сваку ноћ, откако се Јулка преселила у засебан стан у Р.. улицу број 29, он је дежурао. Или се прикрио, или се шетао крај њене куће, те да ухвати: да ли збиља госпо... (онај због кога му је Јулка казала оне значајне речи: 'ајде, 'ајде, лај само!) долази к њој, па да је обрука пред светом, и њу и њега, и да је тужи конзисторији те

ако ништа друго, а оно бар конзисторија да му досуди издржавање.

Сасвим је правилно он резонувао:

— Мораће конзисторија решити да она мени даје издржавање. Прво и прво зато, што је она мене у браку издржавала а не ја њу, а друго и друго, зато, што је она мене истерала из куће а не ја њу!

Разуме се, није дуго чекао. Већ друго вече тако после поноћи онај „госпо...” (Јоца се толико преплашио од жене, да није смео ни целу реч „господин” да изговори, а камо ли да му помене име), дакле онај „госпо...” ушао је у капију госпа Јулкину.

— Ту је! Ушао је у мишоловку! — узвикну „бивши Јоца” и хтеде да утрчи у кућу, па се на једанпут на капији заустави и замисли:

— А баш ми ништа не вреди ући у кућу. Прво, она и он су јачи, истући ће ме и избацити. А друго, и ако уђем, како ћу да докажем да сам затекао госпо... Требало би да имам сведока. А где сам да нађем сведока? И ако кога позовем нико неће пристати.

И тако се грешник врати. Али сутра дан се досети. Чекао је опет до поноћи и после поноћи. Око 2½ наиђе „госпо...” и уђе у капију.

— „Бивши Јоца” трком отрча до најближе кафане, шчепа телефон па:

— Ало!

— Ало!
— Шта желите?
— Општину београдску.
— Ало!
— Ало!
— Молим, је ли тамо дежурни општински лекар?

— Јесте, ја сам на телефону.
— Молим дођите хитно у Р* улицу, бр. 29.
Врло опасна болест.

Лекар опсова нешто у души, отприлике оно што сви лекари опсују кад их ко зове у 2½ по поноћи, па се хитно крете, те на Врачар па у Р* улицу.

Пред вратима кућним дочека га „бивши Јоца”.

— Ви сте тражили доктора?

— Ја, извол’те унутра!

Па „бивши Јоца” напред, а лекар за њим; те гурну коленом у врата и изби их. И сад се нађоше у соби доктор и „бивши Јоца” и госпа Јулка и „госпо...”

— Ко је болестан? — пита леакар.

— Није нико! — одговори „бивши Јоца“, али је мени потребан сведок да пред конзисторијом докажем да је моја жена непоштена. Хвала вам, г. докторе, што сте дошли!

Можете мислити већ шта је било и шта је

доктор казао и како је викао и претио, и како је врискала госпа Јулка, и како је црвенео „госпо...”

Али је све то отрпео „бивши Јоца“. Отрпео би он чак и да су га тукли, само кад је набавио сведока.

А сутра дан је отишао у конзисторију да тражи издржавање.

Нас се не тиче шта је било и шта ће бити у конзисторији. Ја сам све ово испричао само да обратим пажњу мужевима, кад им се не дај Боже деси малер, да нема згоднијих сведока од ноћних дежурних општинских лекара.

Свака брачна несрећа дешава се обично ноћу, па где ће човек у таквој прилици да нађе сведока. А дежурни је лекар, просто душу дао за то. Спава обучен, и чека.

Врло згодан сведок.

Брачна математика

Одавно сам ја опазио то, да нема ни једне науке која има толико примена на живот као математика. Још док сте у школи, бројевима вам одмеравају способност; чим уђете у живот одмах с бројевима имате посла (величина тих бројева зависи, разуме се, од потписника); у служби државној сва вам је амбиција да достигнете што већи број (мислим на цифру годишње плате); кад се жените на првом су месту бројеви и, најзад, кад умрете, свршавате такође један математички задатак, јед сте смрћу подвукли све цифре живота, сабрали их и нашли да животне цифре сабране после гроба дају као резултат једно бесконачно ништа.

Па и сам брак, најинтересантнија животна појава, чиста је математика. Постоји најпре цифра један, то је рецимо он, и постоји за себе опет цифра један, то је рецимо она. Знак сабирања (+) то је у браку проводацика. И сад, чим тај знак сабирања стане између две јединице резултат је два. То је оно: $1 + 1 = 2$.

То је обичан свакодневни брак.

Одмах после сабирања, у браку настаје множење. Жена почне да рађа, и цифра постаје све већа.

Ако случајно не настане множење с те стране, женине, онда се множи друга цифра — муж. Уз њега се одмах прилепи још једна цифра, кућни пријатељ и та брачна формула изгледа овако : $1 + (1 + 1) = 3$.

Ако се ова последња брачна формула потпуно математички развије, онда се прелази у делење, које се свршава у конзисторији.

Ја знам један брак који је потпуно математички склопљен. Прво су биле познате две количине, господин Јеврем коме је педесет година и његова жена госпођа Анка, којој је двадесет и три године. Чим се у математици имају две тако познате количине одмах се тражи трећа непозната. И, разуме се, мени као старом и добром математичару лако је било наћи је. Непозната количина је господин Пера секретар коме је двадесет и седам година.

Чим сам добио и ту трећу количину лако ми је било да радим све видове рачуна. И ево, ја ћу вам их показати:

САБИРАЊЕ:

Господин Јеврем, година	50
Госпођа Анка, година	23
Господин Пера, година	27
Свега	100

ОДУЗИМАЊЕ:

Цела фамилија, година	100
Госпођа Анка и г. Пера	50
Господину Јеврему остаје његових	50

МНОЖЕЊЕ:

Господин Јеврем	50
Госпођа Анка	23
За изравњање до 100, умножава се фамилија са г. Пером, година	27
Свега	100

ДЕЛЕЊЕ:

100 година колико цела фамилија има поделити са два. Остаје сваком по 50. То јест, господин Јеврем сам за себе задржава својих 50, а других педесет падају на госпођу Анку и господин Перу.

Е, сад ваља још знати, да је математика наука којом се могу извести и најтачније претпоставке. Рецимо задатак овако гласи:

— Додајте свакој цифри по десет година, па ми нађите резултат?

Ево и тога резултата:

Господин Јеврем 50 год. $+ 10 =$ матори маторац;

Госпођа Анка 23 г. $+ 10 =$ жена у најбољим годинама.

Господин Пера 27 г. + 10 = стални пријатељ,
који би и живот zaloжио за господин Јеврема.

А могу се и многе друге математичке комби-
нације правити.

Поп тркач

Приликом последњих трка о Духовима, приређених на Бањици, добио је трку и један поп.

То није била поповска трка, јер се код нас поповске трке не приређују на Бањици, оне се изводе у самом крилу цркве. Јер, кад би и попови приређивали трке, онда би њих изводио Архидјеврејски Сабор. Он би, на основу каквог канонског прописа, одредио место за трке, дужину стаза, награда и све остало. Па би онда извесно било ту и поделе неке, на пример, протинска трка; па онда трка парохијских свештеника са препонама, па онда трка војних попова, па трка ђакон једногодаца.

Тако би то некако било, кад би било поповске трке. Али, хвала Богу, тога нема и што је сад о Духовима овај поп добио трку, то не значи да је он трчао. Трчао је коњ, којег је поп за трку однеговао.

И сад би било питање: откуд да се код попа развије тај спорт неговања коња?

Изгледа врло необична ствар да се код попа, с обзиром на његов позив у животу, развије жеља за спортом. Ако би сваки поп дозволио себи, да се код њега развије спорт, што би све могло бити и шта би се све могло виедти.

Замислите на пример попа са фотографским моменат-апаратом, трчи по гробљу о задушницама и слика, јури за свадбама или демонстрацијама. Или замислите попа као аутомобилисту. Или замислите, да нас Бог сачува и сахрани, попа на велосипеду или као футболисту. И тако уопште, замислите шта хоћете; попа са шлитшухама, или као члана веслачко-пецарског клуба, или како се, као гимнастичар преврће на реку, али како год ви хоћете, па ћете видети, како у самом поповом позиву не лежи да буде спортиста.

Откуд је дакле и како се овај поп бацио на спорт неговања коња и васпитања истих за трку?

Вероватно као млад богослов, чим је обукао мантију, ишао је у парохију са тврдом намером да васпитава своју паству. Кад је увидео да то не иде биш тако лако, дигао је руке од пастве, па се бацио на коње. И ето успео је.

И једнога дана, кад је оглашена духовска трка на Бањици, диже се лепо поп, попадија и однеговани коњ, па по сниженим ценама на железници у Београд.

Коњ допутује да трчи трку. Поп допутују да види како ће му проћи коњ, а попадија допутује

више као контрола да надзирава попа. Јер најзад, пустити попа сама за време трка није ни пробитачно.

И тако, поп и попадија оду у публику, а попов коњ међ коње. Фрче они београдски, официрски коњи, стрижу ушима и презриво гледају поповог коња.

— Зар ти мислиш са нама да трчиш? — пита га са неке висине коњ једног артиљериског капетана.

— А што не бих? — одговара попов коњ.

— Ама зар ми, официрски коњи, који знамо и теоријски и практично, што је то трка, па ти са нама да трчиш.

— Е, братац мој, све је то у Божјој руци — одговара попов коњ.

— Ама зар ти, који се храниш сувим славским колачима што их поп збира по славама; ти што се храниш сувим поскурицама, па да трчиш са нама што једемо државну фураж! — вели му коњ једног коњичког поручника.

— Божји су путеви неиспитани. Ако је Божја воља, могу и ја стићи кад и ви, — одговара попов коњ.

У томе дадоше знак да се почиње трка. Капетанов коњ опсова нешто у себи, поручников такође, а попов коњ прочита оченаш.

А кад поче трка, видиш како ко, ал' попов

коњ напред,, па напред. Попу све игра свештеничко срце у грудима, а попадији сузе на очима.

— Ју, ако победи, цео ће свет говорити о нама! — вели попадија.

— Море победиће, сигуран сам да ће победити. Ја знам, кад о славама сечем колач, три села обиђем на њему и у сва три села ручам, а нигде не задоцним на ручак — вели поп.

И цела истина, попов коњ победи. Али, сад се откри једна ствар, да то није коњ, но кобила. То јест, то се није сада открило; шта би имало ту да се открије? То се знало, знао је то и поп, знала је и попадија, знао је и оцењивачки суд, и уопште се знало да је то кобила, али се није знала једна деликатна жеља попова која је почивала у врло дубокој дубини душе његове.

— Ако ми кобила победи на тркама, говориће се о њој, причаће се о њој, писаће у новинама, и можда ћу успети да на некакав начин дођем у везу и са самим двором.

Та би жеља била врло чудновата и тајанствена кад би је поп сачувао сакривену у души. Али је он није могао сачувати. Дошао је к мени да ме пита за савет. Ево нашег разговора:

Поп: Је л' те, Бен-Акиба, како ви стојите у двору?

Ја: Добро, врло добро.

Поп: Ја бих хтео да стечем тамо неке везе, па ако би ми у томе помогли.

Ја: Молим, драге воље. Само, какве би ви то везе хтели?

Поп: Та није ја, него управо моја кобила, знате ова што сад о њој пишу новине... па, кад би она нешто могла добити везе.

Ја: Ама, какве везе?

Поп: Па сад су, овај, стигли из Цариграда неки коњи нарочитог соја, па овај, као што видите, моја кобила није којеко. Могло би се рећи да је достојна те почаст, после ове победе на тркама.

Ја: Па то јесте, оче, ја бих могао да вам помогнем, али, то су коњи Султанови, некрштени су, припадају другој вери. А ви сте представник православља, па овај...

Поп: То јесте, бога ми. Онда немојте ни чинити никакве кораке. Баш вам хвала што сте ми то поменули.

И тако оде поп у село, а догодине, ако Бог да, ево га опет на трке.

Свињска њушка

Хајд нека дигне руку и нека каже ко је тај који је сад о Божићу и Новој Години појео прасећу главу али неокрњену? Ово нарочито питам оне који имају у кући девојака и удовица. У таквој се кући не може појести глава с њушком. Њушке просто нестане пре но што глава дође на сто.

Вероватно је и код вас такав исти ред. Поједете прасе о Божићу, а главу сачувате до Нове Године. Као ред је да са главом дочекате Нову Годину. Разуме се, има глава, које дочекају Нову Годину а има их које је и не дочекају, поједу се раније, али њушка обично не дочека ни Божић.

А знате ли зашто се то чува и зашто нарочито девојке и удовице иду у лов на свињске њушке? Веле, кад девојка кроз њушку погледа у младића, а он после да полуди за њом. Отуда ћете код многих девојака, жена и удовица видети да носе у недрима као амајлију свињску њушку, да би им увек била при руци. Замислите свињску

њушку на женским грудима! Уосталом то није тешко замислити, јер је врло честа појава у животу.

Госпођа Дана — то ми је она сама причала — чак се и удала кроз свињску њушку.

— Овога истог данашњег мог Јоцу ја сам гледала кроз свињску њушку.

— И то вам је донело срећу?

— Та идите, молим вас, зар га не видите какав је. Проклета била и она свињска њушка која ми га је довела.

Знам још један брак који је склопила свињска њушка. То су супрузи господин Срета и госпођа Љубица. Ја не знам ко је кога погледао кроз свињску њушку, али знам да су се узели из љубави. И знам, кад су се први пут после свадбе посвађали, да је она узвикнула:

— Упамти да ће ти она њушка изаћи на нос!

Ја то у први мах нисам разумео, јер нисам ни како умео да представим како неке њушке може изаћи на нос. После су ми већ објаснили и не само што су ми објаснили него сам се својим рођеним очима уверио да је Срети изашла њушка на нос. А ево и како.

Госпођа Љубица је задржала њушку и у браку. То јест, носила је непрестано уза се њушку. И док друге жене употребљавају у друштвима лорњет, дотле је госпођа Љубица употребљавала свињску њушку. Кажу да је она чак падала на мисао да набави две њушке, да из лорњета извади ста-

клад па да у друштву употребљава лорњет са свињским њушкама.

Дабоме, то није било ни мало право господин Срети. Могло би му и бити право да је она само њега гледала, али је она почела редом да гледа. Није му било право и домишљао се свакојако шта ће и како ће.

Помогла му је мачка. Једнога дана мачка, не знајући ништа о чаробној моћи свињске њушке, просто поједе ову.

То не би био тако велики догађај, јер најзад свињска њушка је прилично ситан залогај. Али изгледа да је мачка, прогутавши тај залогај, појела уједно и љубав која је тако лепо спајала овај брачни пар. Могли су они давати мачки и рицинус, па опет не би више дошли до љубави која је на тај начин ишчезла.

И ето од тога доба госпођа Љубица не може да види очима господина Срету:

— Кад га видим само, а ја се одмах сетим свињске њушке. Он је крив што је мачка појела, он јој је потурио.

И од тога доба грешноме господину Срети та је њушка просто изашла на нос.

У осталом, могло би се препоручити мужевима да претуре мало џепове својих жена. Ко зна да ли која од њих не носи уза се свињску њушку. А обраћам пажњу мужевима да мачке необично воле те божићне свињске њушке.

Наша администрација

Ви, дабоме, знате да у свакој држави администрацију воде њени чиновници. Ту су шефови канцеларија, ту секретари, ту писари, ту практиканти, архивари и протоколисте. Они су од шефа па до протоколисте тако понаместани да изгледају као један левак; пустите акт на уста левка т.ј. предате га шефу, и он, снабдевен нумером, везом, решењем и др. испадне кроз протокол као каква ствар.

И кад би то тако било, све би добро било. Али код нас, осим побројаног особља, постоји још читав низ административног особља кроз чије руке пролази акт и од којег управо зависи сва српска администрација.

Ево само да вам испричам шта је било са г. Михајлом Петровићем, чланом Касације у пензији, коме ни положај, ни кућа коју је стекао и која нема дуга код Управе Фондова, ни многобројна породица, нису могли помоћи да не буде проглашен лицем које не постоји.

Начелство крушевачко упути један акт начелству београдском, ради саопштења, г. Михајлу Петровићу. Начелство пошље тај акт Управи вароши Београда, а Управа кварту дорђолском као надлежном. Кварт дорђолски, разуме се, преда акт жандарму бр. 123 на извршење. Жандарм га метне у недра, прође једну, две, три улице, па онда седне на праг једне куће, извуче из чизме дебелу писаљку, опљуне је и напише на акту:

„Именовани Милан Петровић се не налази у овом кварту.”

Практикант узме тај акт, прочита реферат жандарма бр. 123, па седне и напише за потпис писаров:

„Упућује се ова акт кварту палилулском да реченог Милију Петровића потражи у свом региону.”

Кварт палилулски преда ствар жандарму бр. 67, те га овај стрпа у недра и зађе кроз квартал да тражи „Милију”.

Кад сврши посао, а он седне за кафански сто, опљуне писаљку и напише:

„Именовани се Митао не налази у кварту палилулском.”

Практикант узме тај акт, са рефератом жандаровим, па, за потпис писаров, напише:

„Упућује се овај акт кварту савамалском да га реченом Димитрију Петровићу саопшти.”

И тамо, у кварту савамалском жандарм учини своје, и како именованог не нађе, изјави писаљком на акту, како именовани „Дитла” не постоји у кварту савамалском.

Савамалски практикант упуту акт кварту врачарском с молбом да он у своме рејону потражи именованог „Тришу”.

Дабоме да и врачарски жандарм не изостаје иза другова у другим квартовима. После безуспешног тражења, он јасно и чисто напише да се Трифун Петровић, члан Касације у пензији, не налази у томе кварту.

Цела се ствар врати Управи, управа је врати начелству и начелство је пошље натраг у Крушевац саопштавајући да лице под именом Трифун Петровић, члан Касације у пензији, не постоји.

Крушевачко се начелство зграње кад види како је од имена Михајло постало име Трифун, па спакује само акт у коверту и пошаље га поштом директно на адресу г. Михајла Петровића.

Ја сам својим рођеним очима видео тај акт.

Један милион

Милион динара не може бити ни главни згодитак, не може бити ни мираз девојачки, не може бити ни зарада, ни поклон.

Милион динара могу бити или сума са којом је какав благајник којега од великих новчаних завода отпутовао у Америку, или сан каквог практиканта који је, пошто није вечерао, легао да спава; или најзад, то може бити дефицит у буџету малих држава, као што је наша.

Али, милион о којем хоћу данас да говорим није ни једно ни друго ни треће.

То је онај милион који је Италијанска Народна Скупштина изгласала да се из државне готовине, а у част стогодишњице Гарибалдијеве, раздели међу Гарибалдијеве борце који су још остали у животу.

Стари и уморни борци, које је и досад помагала благодарна Италија, добиће сада обилате суме са којима ће у миру и изобиљу дотрајати последње дане.

Кад сам то прочитао у новинама, паде ми нешто на памет, како би то лепо било кад би се кој пут тако и ми сетили својих добровољаца, па ако не можемо милионима а оно бар једном стотином хиљада. И одмах сам сео да направим рачун, колико би од те стотине пало на сваког на шег добровољца.

Ето тога рачуна, са претпоставкама да је наша држава вотирала већ 100.000 динара да се поделе добровољцима.

Прво и прво, морала би се образовати једна комисија која би израдила спискове добровољаца и прибрала све потребне податке о њима. Рад те комисије, којој би се одредиле дијурне не би коштао скупље од 20.000 динара.

Чим би та комисија свршила посао, образовала би се друга, којој би било стављено у задатак да, према сабраним подацима, класифицира добровољце у две, три или четири категорије, како би сиротнији добили већу помоћ, а они који су колико толико у стању, мању помоћ.

Та би комисија бога ми морала да ради два и три месеца, и, разуме се, њене би дијурне изнеле бар 30.000 динара. Али би ипак остало 50.000 за деобу.

Чим би та комисија свршила рад, појавиле би се жалбе на њен рад. Једни би доказивали да треба да дођу у прву а не у четврту категорију, други у другу и т. д.

Да ба извидела све те жалбе, њихову оправданост, морала би се образовати нова комисија, која би богами морала врло дуго радити и која би најзад морала коштати бар 20.000 динара, што није много, јер би ипак остало још 30.000 динара да се подели међу добровољце.

Разуме се да се сав тај рад води и администрира, морало би постојати и нарочито канцеларијско особље које би такође коштало бар 9500 динара, те би у свему остало 20.500 динара да се подели.

Е, кад би све то тако сређено и уређено било, морала би се образовати комисија која ће извршити деобу новца. Рецимо да та комисија не би коштала више од 20.000 динара, па ипак би остало 500 динара за деобу.

Тада би били позвани сви добровољци из српско-турског рата који су још у животу — а има их тако једно хиљада — да свако поднесе молбу и да на исту прилепи таксену марку од 0.50 динарских.

Свакоме би тада од тих добровољаца припало при деоби по 0.50 динара, што је сасвим доста кад се узме у обзир да је тиме покривена тачно она сума коју је молилац издао за таксену марку.

Тако би то било код нас, и ја не знам зашто Италија не припита нас, како да изврши деобу оног милиона. Ми би јој дали пријатељски савет.

Ново подuzeће

Пре неки дан тако стојим на Теразијама и гледам, пролазе неки људи, на леђима им прикачене табле. Па иду тако шесторо једном страном улице. Не говоре ником ништа него само носе оне табле, а свет с оних табла чита анонсе за рвање у циркусу које ће бити тога дана. Сећате се и ви сви тих људи; сретали сте их скоро сваког дана по свима живљим улицама Београда.

А ја сам их неколико пута срео и увек ми је падало на памет, како је то одиста лак посао. Никаких других напора ни труда немају ти људи, јер једини им је задатак да шетају. Ништа више, само да шетају.

Боже мој, а колико света код нас банбадава шета и не сањајући да би се и шетајући могло зарадити.

Ето, на пример, наши пензионери; шта би им фалило да шетњом зараде бар по тридесет динара на дан? Они већ шетају па шетају до Славије, по Калимегдану и горњем и доњем и ујутру по Ве-

ликој пијаци. Не би дакле имали ништа друго да раде, до што би понели на леђима по једну рекламу.

Замислите на пример г. Јоцу, начелника министарства у пензији. Врло отмено обучен. Онако од ока да га шацујеш, не можеш му више дати од 65000 меничних дугова. Е, па он дакле лепо обучен, шета, шета, а на леђима му реклама која гласи:

„Само код Вулетића и Гавриловића, огроман избор свиле за превезе свећа, за кумове, спреме за удаваче, младожење и девере.”

Или, на пример, спустио се отуд низ Теразије г. Пера инспектор у пензији. Иде на Калимегдан да пије селтерску воду, а затим ће на велику пијаци, а одатле опет да шврља улицама. Е, па кажите ми онда шта би њему сметало кад би му на леђима писало на пример:

„Модерна трговина боја и хемиско техничких производа Благоја Динића на Теразијама, једина је кадра да снабде све и свакога свима врстама боја и других потреба.”

Или на пример г. Јеврем пензионар има комотан и простран трбух. Раширио се у срећно доба кад се плата рачунала у талирима, а месо било три гроша ока. Е, сад, да се пита човек, зашто толико широк трбух да му стоји беспослен и неупотребљен. Шта би њему сметало, кад би се преко тог трбуха исписало:

„Ко хоће да пије чисто, здраво, укусно и домаће вино, нека иде у Рафајловићев подрум на Зелени Венац, где ће се изненадити малим ценама”.

Ето, кажите ми сад сами, шта би то сметало нашим пензионарима. То је боме девет стотина динара месечно, пола кућне кирије.

А ништа то није, само кад би једанпут ушло у моду. Ја сам сигуран да би то затим и наше даме прихватиле, јер ко би, ако не би оне подржале сваку моду, па била она лепа или не.

А сунцобрани наших дама збиља би врло лепо послужили за оне кратке огласе. Замислите, на пример, на корзу Кнез-Михајлове улице, госпођу Јулку, младу, пуначку и утегнуту, а на њеном црном сунцобрану пише: „Тражи се дојкиња”. Или, замислите госпођу Даницу, ону са интересантним очима што носи ципелу број 35, замислите дакле њу и њен сунцобран: „Стан за самца”. Или замислите, госпођицу Софију, — знате ону што врло радо испушта марамицу на Калимегдану ако за њом иде пријатан господин који би се хтео сгнугнути; и замислите њен отворено плави сунцобран на коме пише: „Добар пудер само у дрогерији Ламико”.

И већ, само кад би се то развило, не би му било краја.

А како би тек то било о Ђурђев-дану и Митров-дану. Знате већ сви, каква је то несрећа

јурити по овој злој београдској калдрми од јутра до мрака и тражити станове. Овако, кад би било ових покретних огласа, ништа лакше. Седне човек на Калемегдану, на једној клупи а огласи пролазе, пролазе, пролазе, а онај са клупе само чита.

Прође на пример господин Стева пензионар, а на леђима му пише:

„Удобан стан на доњем спрату са водоводом а без осветлења, и са врло лепим изгледом. Издаје се одмах или од 1 ид. месеца”.

Или, на пример, прође госпођа Мара удовица, а на њеним леђима пише:

„Комотан стан са новом фасадом и засебним уласком. Врло се лепо греје и окренут је сунцу. Може се видети у свако доба дана”.

И тако даље. Нема смисла описивати каквих све станова може бити. Доста је само, да се овим утврди, како би то збиља практично било.

Ја толико верујем у практичност тога, да би смео рескирати да цело ово предузеће узмем под закуп. Не знам шта би ми заценила општина, али ја бих врло радо са своје стране плаћао једна мушка леђа хиљаду динара месечно, а једна женска леђа хиљаду и пет стотина динара месечно. Истина, женска су леђа мања, те би мањи огласи могли стати, али опет се за женским леђима свако радије окрене, те би, хтео не хтео, прочитао оглас.

Размислите, господо пензионери, о томе.

Неприлике

Има разних неприлика које се сваки час могу десити човеку. Не мислим ја на оне велике неприлике или невоље у које спадају: попис ствари за туђу меницу, бегство женино са туђим човеком; § 76 и друге такве. Ја мислим само на оне мале које се свакоме на улици могу десити и које се сваки час дешавају.

Пођете на пример од куће без амрела па вас ухвати киша; имате у џепу сто динара, а сретне вас пријатељ и узме на зајам осамдесет; пролазите испод балкона а падне вам на главу саксија с цвећем (срећа је још кад је то само саксија); дуне ветар па вам однесе шешир са главе и ви га јурите на увесељење мимопролазника; шетате Калемегданом ради чиста ваздуха па сретнете кредитора; изађете у понедељак изјутра из куће свеж и раздраган да уђете у нову недељу да новом срећом, па на првом кораку сретнете попа.

Ето, то су те неприлике које се свакоме на улици могу десити и које се сваки час дешавају.

Једна од тих, најопаснија у последње време, то су наше госпођице које по улицама продају улазнице за разне концерте и забаве.

Идете ви сасвим невино улицом, а у сусрет вам иде госпођица Софија. Љупка и шик, а смеши се још издалека на вас. Ви сав срећан и правите слатко и мило лице, те вам образи изгледају као сува шљива. Журите јој у сусрет, и једва чекате да јој се јавите, не толико скидањем шешира колико топлим и значајним погледом.

Па замислите, колико вам топлоте пође из пета и прође кроз све тело, кад вас лепа госпођица још и заустави на улици и ослови својим слатким гласићем.

— А, добар дан — и таман би ви хтели да се истопите, а онав ам прекине то задовољство.

— Нећете ми ваљда одбити да узмете улазницу од мене?

Шта ћете, вадите последњих двадесет динара и дајете, а у души проклињете час и кад сте се среди са госпођицом.

И није то само на улици, већ у последње време не смете отићи ни у кафану на пиво, ни на Калемегдан на свеж ваздух, ни у цркву да се помолите Богу.

Ето ја пре неки дан баш био у цркви и таман се прекрстио и почео да читам „оче наш” у себи и догурао лепо до „но избави нас од лукаваго”,

кад ми приђе госпођица Мара и тури ми у шаку некакву цедуљицу.

Ја је грешник грчевито шчепам, мислећи да је то љубавно писмо и, да не би публика приметила, одмах стрпам у џеп па се спреим да излетим као на крилима из цркве те да негде у порти прочитам љубавно писмо.

И таман да корачим, али ме госпођица дохвати за капут.

— Двадесет динара.

— Шта кажете?

Нисам могао да разумем. Шта ти ми све у први мах није пало на памет. Не може бити да је госпођица Мара ударила таксу на своју љубав. Једино што би могло бити то је да је министар финансија, знајући да би од тога држава могла сабрати врло велики приход, наредио да се од сад сад на свако љубавно писмо мора ударити таксена марка од двадесет динара.

Чим ми то паде на памет одмах сам био на чисто с тим да ваља и дати. Најзад и право је Човек мора да плати двадесет динара таксе за једно најобичније решење, па зашто онда не би платио и за решење о љубави.

Извадим ја двадесет динара, дам па изјурим из цркве и радознало извучем хартијицу из џепа. Кад тамо, а оно улазница за неки концерат.

Не, Бога ми, што је много баш је много. Многи већ не смеју да шетају Кнез-Михајловом улицом због тих улазница; многи избегавају Калимегдан; а многи не иду у последње време у цркву, а сећате се како је пре у цркви била навала.

И сад бирајте од свих неприлика које вам се на београдским улицама могу десити, која вам је боља. Је л' вам боље покиснути, сresti кредитора, јурити за шеширом, издржати ударац саксије по глави или сresti се са госпођицом која продаје улазнице за неки добротворни концерт.

Ја пристајем да ме сваки дан плесне по једна саксија по цилиндеру, но једанпут у недељи да сретнем госпођицу са улазницама.

Рвање

Откако је почело ово рвање, цео свет је као у некој грозници. То па то. Одеш у кафану на пиво, о томе се говори; прођеш улицом, о томе говоре и она двојица што иду пред тобом и она двојица што иду за тобом.

— Мурзик, господине мој, има и снаге и вештине! — доказује један.

— Да, али дозволићеш да Аберг има дивну школу.

И све тако неки разговори. Више се о томе говори но о ономе рвању које су ту скоро уз буран аплауз српскога народа извели радикали у Народној Скупштини.

Кажем вам, права зараза. Отидите ма у коју државну канцеларију па ћете видети и тамо: леже акта на гомили а чиновници забили пера у дивите па се надвикују. И поделио се свет у партије: једни су „црначка“ партија, други су „руска“ партија, а има их чак који представљају и турску партију. Господин Сима на пример каже:

— Мени, брате, импонује Кара-Абдула.

Преkjуче сам се затекао у jедном надлештву. Имао сам да свршавам неке послове, али ме је г. шеф задржао да попијем кафу. За то време водила се страховита препирка између г. шефа и г. секретара.

— Правилно је, господине — доказује високим гласом г. шеф — правилно је. Рвач не сме само за ноге да дохвати, а Мурзик није њега дохватио.,

— Да, али га је пребацио преко главе.

— Па то је оно. Он га је, видите, ухватио овако... овако рецимо... Изађите молим вас овамо:

— Ко, ја? — упита секретар.

— Да, молим вас, изађите да вам покажем — поче г. шеф падајући све више у ватру.

Г. секретар направи лице као празан новчаник и узе да се кези.

— Ах, извините г. шеф, али ја не могу ни да мрднем; имам ужасне пробаде па ми је жена метла зечју кожу с бибером.

Ја претрнух жив да се г. шеф не обрати мени, а морао бих пристати да се рвем с њим, само да ми посао сврши. А г. шеф већ сасвим пао у ватру, скида манџетне, звони у звонце и доказује:

— Међутим он је њега с леђа ухватио, правилно и чисто.

У том улази момак.

— Нека дође г. Лаза практикант — наређује г. шеф.

— Разумем!

Одлази момак, а г. шеф даље доказује.

— Противник више није могао да се држи на ногама. Остало му је само да учини један снажан скок...

У том улази г. Лаза практикант.

— Ах, врло добро. Јесте ли ви рвач, г. Лазо?

— Не, господине, ја сам тенор у певачком друштву.

— Какав тенор?

— Па тако, хоћу да кажем да се ја тим стварима бавим — одговара г. Лаза понизно.

— Ништа не смета. Станите молим вас овде, станите овде.

Шта је могао г. Лаза? Јутрос је баш молио за аконто због Ускрса и г. шеф му је обећао.

— Дакле, видите — објашњава г. шеф г. секретару — он га је овако дохватио.

И дочепа практиканта с леђа па га диже у вис. Вриснуо као удовица г. Лаза, који се томе није ни надао.

— Па сад? — пита радознало г. секретар.

— Е сад, молим г. Лазо, претурите се ви преко главе.

— Ију, г. шефе! — одговара практикант отуд са висине — не уместо ја то.

— Претурите се кад вам кажем, ништа се не брните.

Грешни г. Лаза, за двеста динара аконто, поче горе над г. шефовом главом да стење и да се претура. У том га шеф испусти и он љосну о патос колико је дуг.

— Пардон! — учини г. шеф.

А грешни практикант покуша да се дигне, проклињући и себе и час кад му је дошло на памет да тражи аконто. Да је тражио указ, па хајд, хајд, да се и претура преко главе, али овако, разбио се сав. Хтедох и ја да му помогнем да се дигне, али ме пресече г. шеф.

— Не, немојте се дизати! — вели он г. Лази — па нисте пали на обе плећке. Нисте још побеђени, догод не паднете на обе плећке.

— Пао сам на све четири плећке — брани се практикант.

— Не, не — доказује г. шеф, пошто је пао у још већу ватру па налетео на г. Лазу и наста једна гужва на патосу. Час г. шеф горе а практикант доле, а час г. шеф доле. Поиспадали им из цепова нотеси, цвикери, г. Лазина признаница за аконто, муштикле, табакере, дугмад са манџетна и већ ко зна где би му био крај да ја и г. секретар не повикасмо:

— Доста је, додирнуо је земљу обема плећкама!

Тада се поново диже г. шеф и диже се испре-

бијани практикант, па почеше да скупљају своје ствари.

— Ето, господине — узе шеф уносећи се у очи г. секретару — видите, то је та школа.

Затим се окрете практиканту који је већ дочепао врата да не би шефу пало на памет још коју школу да покаже.

— Хвала, господине — рече му.

— На мало! — одговара г. Лаза.

— За оно, знате, после.

Ето, тако је то било прекјуче. А г. Паја још горе је поступио. И њега је заразила страст рвања и потреба да сваком то објашњава, па немајући кога отишао кући те почео својој жени.

— Та иди до ђавола! — виче му госпа Ружа, али то ништа не помаже. — Дакле, он, видиш, овако обухвати противника, правило је само да се не сме за ноге хватати, иначе... дакле, видиш та школа...

— Али остави се, јеси ли полудео! — вришти госпа Ружа.

— Па можеш и да се браниш. Слободно, брани се.

— А не мораш баш ни да се браниш. Што би се опет бранила?

— И ниси побеђена све док не паднеш на обе плећке.

И сад настаје рвање. Вриска, писка. Госпа

Ружа завукла прсте г. Паји у косе, а њега чујеш стење и виче:

— А... нема заплитања са сукњом.... не шти-
пај се... што ме гребеш и и...

— Та убио те Бог да те убије, што ме пре-
бацујеш преко главе — вришти госпа Ружа —
што ме одмах не положиш на плећке.

*

И тако ето полудео цео Београд. Бога ми,
заразили се сви. Верујте ми, не могу мирно да
прођем улицом. Сретнем се тек с пријатељем.

— Добар дан — одговара ми пријатељ и док
се једном руком рукује, другом ми пипа мускуле
на руци.

И није само пријатељ, него и познаници, сви,
сви се пипају за мускуле ових последњих дана.

Па и мене ухватила та зараза хрвања и ужасно
сам у незгодном положају. Не смем кући да идем,
бојим се да не затечем тамо ташту па да је не
пребацим преко главе, а бојим се да идем улицом
да не пипнем коју даму.

Да Бог сачува са таквом заразом.

Дечја недеља*)

У нашем календару има и белих и русих, а ваљда и плавих и модрих недеља. Али ову недељу, кад би нешто било до мене да је крстим, ја би назвао дечјом недељом.

Изађите само пре подне у чаршију па да видите један читав низ родитеља и деце.

Ако је ко и есконтовао меницу, јуче је пре подне примио новац, а данас већ зашао по чаршији вукући за руке децу као реморкер шлепове.

И, збиља, одјутрос ми Кнез-Михајлова улица нешто личи на реку којом плове разне лађе натоварене еспапом и тек по гдекоја путничка лађа.

Ено погледајте г. Перу, зар вам не личи на реморкер. Иде он напред и све дахће колико се уморио. За њим иде жена, за женине хаљине ухватио се мали Миша, а Мишу за руку ухватила мала Сојкица. Сви натоварени. Госпођа Анка

*) Уочи Васкрса.

Мишине готове хаљинице; Миша носи два сламна шешира, а мала Сојкица два пара ципела. И тако ремонкер путује и вуче шлепове и пристаје успут уз разне штекове. Прво пристаниште Вулетић и Гавриловић, па онда Смолкова, па онда већ редом додирује сва пристаништа и с леве и с десне стране реке и из свију товари нов еспап, док на подне већ нестане угља у машини (свега му је, рецимо, две хиљаде динара одобрено последњом цензуром) те се реморкер крене кући.

Отидите само у Кнез-Михајлову улицу па ћете видети пуно таквих реморкера. Разуме се, вас не треба ни мало да збуди ако рецимо видите да госпа Анка иде напред, а да се мали Миша ухватио за очев иберцигер, а Сојкица ухватила Мишу за руку.

То зависи од тога ко је капетан на лађи. Има тако тих кућних реморкера где је муж капетан, т. ј. он дува у ону лулу и командује, а има опет тих кућних реморкера где је жена капетан, те она дува у ону лулу и командује.

Али, ако одете у Кнез-Михајлову улицу ове дечје недеље, ви ћете, осим реморкера, спазити и путничке лађе. То су оне госпође које немају деце него из навике иду сваки дан у разна пристаништа и пазаре. То што их ја називам путничким лађама, не мислим ја да оне у разним пристаништима примају путнике, но, хвала лепо! Него ја то зато њих називам путничким лађама, што

су комотне, удобне, лепо офарбане, што лако плоче и уз воду и низ воду и што не вуку шлепове.

Али да се ја оканем тога упоређења, јер и ја од јутрос већ пловим чаршијом као реморкер, па како сам несрећне руке, да ми се не деси још и какав судар са којом путничком лађом.

Да се вратим ја дечјој недељи како сам назвао ову недељу. Дакле, ове недеље само се за децу пазари, само се за њих брину родитељи.

Чим се муж пробуди дође му жена код кревета:

— Можеш ли, Ђорђе, данас да изађемо до чаршије? Распродаће се све што је боље, а ево је Врбица. После ћемо куповати на врат на нос и плаћаћемо све скупље.

— Па што не идеш ти сама?

— Нећу, после да ми звоцаш: ово си скупо платила, оно ниси требала да узмеш. Нећу, хоћу и ти да пођеш.

— Па добро! — вели грешни Ђорђе и креће на пут.

— 'Ајдемо код Вулетића прво да купимо Милкици готов костим.

— 'Ајдемо.

Оду и бирају, облаче дете и загледају га с лева с десна и Ђорђе почне да завлачи руку у џеп да плати а тек га госпођа Лепосава пресече.

— Ђоко, видиш шта каже г. Марко. Има вели, и за одрасле врло лепе и јефтине костиме а распродаће се вели сигурно.

— Па... овај... — почне Ђорђе да отеже.

— Оно истина ми смо пошли само за децу да купујемо, али, кад је већ таква прилика, штета би била испустити прилику.

— Па јесте! — гунђа Ђорђе, а дотле већ госпођа Лепосава одваја костиме за себе и чуди се како су јефтини, и одлази у ону собицу са огледалима и излази отуд обучена.

— Како ти се допада, Ђорђе? Ију, је ли да сам сасвим друга жена!

— Сасвим друга жена! — гунђа Ђорђе па плати уз дечји и мамин костим.

Изађу опет на улицу па крену даље.

— 'Ајдемо до Смолкове да купимо Милкици сламни шешир.

— 'Ајдемо.

Госпођа Лепосава дуне у лулу и реморкер крене од Вулетића, па преко и пристане уз шлеп код Смолокве.

— Госпођо, један шеширић за дете? — вели госпођа Лепосава.

— А за вас, госпођо? — пита продазачица.

— Не, за мене не мислим. Само за дете. Је ли. Ђорђе?

— Дабоме! — одговара Ђорђе.

И дете проба, гледа се у огледало, загледа се овамо и онамо. А дотле продавачица износи из кутије један шешир и нуди га госпођи.

— Не морате узети, пробајте само овај шешир.

— Па да га метнем на главу, колико да ме прође воља, — вели госпођа Лепосава и меће шешир на главу.

— Ију, Ђорђе, друга жена. Погледај, Ђорђе! Ђорђе једва дигне трепавице и погледа.

— Па добро, узећемо после Ускрса.

— Бога ми, не могу гарантовати да се неће продати — одговара продавачица.

— А била би грдна штета, — вели госпођа Лепосава — овако лепа прилика, штета је испустити прилику.

— Па јесте, штета је испустити прилику — гунђа Ђорђе па плаћа и детињи и мамин шешир.

Одатле се реморкер отисне низ воду.

— 'Ајдемо још само код Живковића да купим два три метера сатина Милкици за кецељу, па је дете онда снабдевано.

Уђу код Живковића, купе сатина два и по метра, али госпођа Лепосава узгред спази један врло леп штоф за себе.

— Ију, штета би била оваку прилику испустити.

И, разуме се, купи се и шест метара штофа за хаљину госпођи Лепосави.

И тако пошто се дете снабде свачим што је потребно, реморкер пође кући.

Код куће се сведе рачун. За дете потрошено 142 динара, а за мајку, више онако узгред, да се само прилика не испусти, 1731 динара.

Ето, зато ја и зовем ову недељу дечјом недељом, што се уз децу и мајке ове недеље снабдевају.

Брачне лисице

Кад бих вам ја нешто поставио овакву заго-
нетку: Дашто ми ти дашто: де ко погоди шта
су то брачне лисице? — ви би сви дигли руку,
и одговорили би ми као деца на испиту:

— Брачне лисице, то су жене — одговорио би
господин Пера инспектор, који се у последње вре-
ме нешто много дружи са поповима и ђеци пред
конзисториским вратима.

— Брачне лисице, то су таште! — одговорио
би господин Аца, који се исушио као пастрма
откако се оженио.

— Брачне лисице, то су кућни пријатељи! —
одговорио би господин Паја који у последње време
прекида своје пријатељске везе па чак и са онима
са којима је у детињству живео.

Међутим ни један не би погодио. Ви бар,
који ме редовно читате, знате да ја не мислим
тако рђаво ни о женама, ни о таштама, ни о
кућним пријатељима. Може и господин Пера и
господин Аца и господин Паја чак и мислити да
су они брачне лисице, али ја не мислим тако.

Ви знате ваљда шта су то лисице уопште? То је она справа која се кривцу натакне на руке те се тако окован води у полицију и на суд. Е, сад замислите ту справу у минијатури, толико велику да се само на један прст може натаћи, а направљену од племенитијег метала. Ето, то је брачна лисица која се кривцу натакне на прст, па се тако окован води на страшни суд. Та се справа иначе зове и бурма.

Још док нисам био жењен, мислио сам о бурми да пишем једну нарочиту студију, и тада сам се обратио многим мужевима са овим питањима:

1. Је ли тешко носити бурму?
2. Осећате ли који пут потребу да је скинете?
3. Осећате ли какву разлику у расположењу кад је бурма на вама и кад она није на вама?

Добио сам масу одговора, али нисам написао никакву студију, јер сам се и сам у то доба оженио, али пре неки дан претурајући фијоке нађем те одговоре. Ево неколико најинтересантнијих:

Један муж одговара:

„Бурма коју сам натакао на дан свадбе морала је бити тесна. Рука ми је одмах подбула те је од тог доба не могу никако да скинем. Мораће ме и сахранити с њоме”.

Други муж ми пише:

„Венчана бурма ми је врло комотна. Пре је

била врло добра, али сам се грдно осушио. Спада ми сваки час с прста и кад треба и кад не треба”.

Један ми професор одговара:

„Ја сам своју бурму носио у цепу. Нервозан сам па је нисам могао трпети на руци. Једанпут у расејаности (ја предајем математику) место да дам грош, њоме сам платио килу трешања. Али уосталом и не треба ми више, пошто ми је жена побегла”.

Један мој пријатељ опет одговара ми:

„Одговорићу вам само на треће питање. Ја на осећам другаче расположење кад је бурма на мени, а другаче кад није на мени. Напротив од расположења које ја кад осећам и зависи то, хоће ли бурма бити на мени или неће бити”.

Један грешник овако ми је одговорио:

„Бурма није тако тешка за ношење и то је баш оно што ми је криво, јер да је тежа, да је бар једну килу тешка, ја бих њоме разбио про-водацији главу”.

Господин Аца одговорио ми је:

„Откако сам метнуо бурму остао сам јој веран, нисам је никад скидао. На против, да сам и нежењен ја бих носио бурму, јер сам приметио да ће се туђа жена пре поверити жењеном човеку но младићу”.

Један ми је боем одговорио:

„Бурму сам заложии одмах после свадбе и, кадгод ми жена што пребацује, ја обвијем заложницу око прста. И ако је заложница један обичан лист хартије, верујте да је исто тако тешка као и сама бурма”.

А већ било је и ваздан других одговора, но ко ће их све ређати. Један је од њих ипак интересантан.

Ја сам питања написмено упутио мужевима, али господин Јевремова пола дочепала та моја питања управљена њеном мужу, па ми она одговорила. Ево њеног одговора:

„Драги Бен-Акиба! (драгали те ђаволи да бог да!) А зар се онака питања постављају једном честитом мужу и оцу који има двоје деце. Оно не кажем да је мој Јеврем баш сасвим честит, и да му се не би имало шта замерити. Дошао ми је, онакав каквог га видиш, једног дана без бурме кући. Ама чим се ухвати за кваку приметила сам да му нема бурме на руци. Писнем ја, као што ми је Бог дао грло, а мој ти се Јеврем устумара по џеповима, па таки нађе бурму у џепу од прслука.

— А што си је крио по џеповима? — питам ја њега.

— Нисам је крио, душо — поче он да ми лаже — него био сам у купатилу, па да ми у басену не спадне а ја метнуо у џеп.

— То није истина, велим му ја — честит човек и у купатилу понесе бурму собом, а ако се боји да ће му спасти а он је веже за учкур.

Хајде, поверујем му ја, а кад увече легнемо ја му задигнем кошуљу и омиришем га. Ако се купао мора му мирисати тело. Видим не мирише. Загреbem га ноктом по кожи, не остаје трага.

Е, већ шта је извукао у кревету, не питај га, нити ће ти он то казати, али га други пут мајци није скинуо бурму.

Ето, то ти је, драги мој Бен-Акиба, одговор на твоја питања, нити очекуј каква друга одговора. А ако мислиш што да пишеш о овоме, најбоље је тражи да се законом забрани мужевима да крију своје бурме по џеповима”.

Ето то ми је написала госпођа Пола. А оно, истина, сад је овде Скупштина на окупу, па би се могло о њеном законском предлогу промислити. Сем ако и народни посланици, бавећи се без жене у Београду, немају по гдекад потребе да скидају бурму.

Петстогодишњица

Прославили смо пре неки дан ретку славу. А ретко се то и дешава коме народу да доживи петсто година од постања тако важних установа, какву својом прошлости преставља манастир Манасија. То није само богомоља, него је то пре неколико стотина година била и наша Академија и наш Универзитет.

И зато смо ми појмили величину овог датума и значај ове прославе, па смо лепо оставили за часак све личне и партијске заваде, све оне сићушне, свакодневне послове, па смо се тога дана слегли сви тамо, сви од најмањег до највећег, јер нека би Европа знала и чула да култура није просјачка мрвица хлеба која нам је јуче прекјуче пала са богатих столова западњачких, већ да смо је и ми имали, имали кад и они, имали пре но они.

Ето, зато смо ми овој прослави петстогодишњице манастира Манасије дали тако велики значај и зато смо толико полагали на ову свечаност те

је извели достојно генерације која је прегла да узнесе свој народ међу народе.

Учињено је све што се могло да светковина добије што већи значај, те да на њу обрати пажњу сав словенски свет и сав онај страни свет, који стално превиђа да смо и ми имали своју културну прошлост.

Учињено је све. Г. Министар Просвете послао је једног писара као свог изасланика, Краљевска Влада послала је окружног начелника, а начелник, да би што већи значај дао прослави, извесно је послао свог писара; моравски округ послао је три човека; кмет села Деспотовца послао је свога ћату да га заступа.

Но нису само ови набројани увеличали ову прославу. И сва наша удружења и установе сетиле су се и послале своје изасланике. Тако је Свилајначка штедионица послала свога ликвидатора да је заступа; Љубичевска ергела је послала свога заступника, послало је и једно осигуравајуће друштво свога агента, а и окружни расадник послао је као изасланика свога шефа и госпођу расадниковицу, његову супругу.

Друге наше установе — изузимајући академију и универзитет — нису могле послати своје изасланике. Биле су спречене. Друштво „Душан Силни” морало је баш у то доба послати свог изасланика на свечаност полагања темеља неке фабрике стакла, архијереји наши нису могли отићи, јер су баш у то

доба били заузети избацивањем владике Сергија из заједничке трпезарије; Женско друштво морало је баш у то доба послати своју изасланицу на калуђерску скупштину одржану у Сремским Карловцима, Прес-биро опет морао је послати свога изасланика на јавно вежбање некога пастува у Печују.

Али, то што су изостала изасланства једно четрдесет до педесет наших удружења, није се ни приметило према многобројности изасланства која сам набројао и која су била заступљена.

Светковина је била обављена у најлепшем реду, чему је много припомогло то што се народ у цркви није гурао.

Ручак је такође био обављен у најбољем реду. Али, за време ручка десило се оно што сам ја очекивао, јер најад то се и пре пет стотина година за време ручкова дешавало. Пала су на бедеме градске два врана гаврана, и пошто су од здравица једва дошли до речи, они су, по своме старом обичају, „заграктали“.

Дакле:

Заграктала два врана гаврана,

Један гракће, други проговара.

Чим сам чуо овај гаврански интервју, ја сам сео по новинарској дужности да га забележим и по новинарској га дужности објављујем:

ПРВИ ГАВРАН:

Ти си многе проживео дане,
Ти си многе прелетео стране;
Да ли знадеш право да ми кажеш:
Има л' ће год још Србина жива?

ДРУГИ ГАВРАН:

Кад ме питаш право да ти кажем:
Српско племе није изумрло,
Још га има на све четири стране
Где се сунце рађа и где тоне.

ПРВИ ГАВРАН:

Е, па где је, не било му просто,
Да збор збори око намастира?

ДРУГИ ГАВРАН:

Кад ме питаш право да ти кажем:
Што је Срба, те има мандата,
Похитало граду Београду;
Састало се у четири клуба,
Те се бије ко ће да добије,
Међу се се хоће да покољу
Злаћаније да пободу ножи.
Оно ресто, што нема мандата
Отишло је, побро, на зборове
Треба, побро, изабрат кметове;;
Треба, побро, донети одлуке;
Треба, побро, режим осудити
Ја л' осудит, ја л' га одобрити.

ПРВИ ГАВРАН:

И још, нешто, побро, да те питам.
Мож' ли знати, мож ли паметоват'
Када Степан задужбину гради,
Ту се сабра сва српска господа,
Од владара све до Патријара.
Па кажи ми шта је ово данас?
Погле, побро, све господство српско
Полицијске две три униформе.
Ђе се деде Министар просвете?

ДРУГИ ГАВРАН:

Он је посл'о Рошу Димитрија.

ПРВИ ГАВРАН:

А краљевска ђе се деде влада?

ДРУГИ ГАВРАН:

Послала је среског капетана.

ПРВИ ГАВРАН:

А ђе ли су четири владике,
Са Тимока, златнога потока
И из Ниша града поносита,
И из Шапца града бијелога
И из славне Жиче седмоврате?

ДРУГИ ГАВРАН:

Кад ме питаш, право да ти кажем,
Састале се четири владике

Да осуде брата пијетого
(Нек опрости Новаковић Столе
Ту сам мало збрко наречија)
Што он даје харач удовички.
Ђерају га из својега друштва
И гоне га око Самодреже,
Трзају му бркове и браду.
Ал' се не да јунак од мегдана,
Сергије се и бије и брани
И изјаве непрестано даје;
На свети се жезал наслонио,
Свети му се жезал преломио,
А на њега навалили свеци,
Досад мислим да је погинуо.

※

Ето толико сам забележио, а доста је и тол'ко.
Баш ми у оваквим приликама увек падне на
памет, како су нам Турци многе и многе услуге
учинили, а ми вечито жалимо на њих. Ето, они су
и слици Високог Стефана у Манасији ископали очи
и ми смо их тога ради клели и проклели. Међутим,
сад нам је добро дошло што Високи Сетафан нема
очију, бар није видео своју прославу, а нашу бруку.

Заложене ствари

Ту скоро је један овдашњи новчани завод објавио да ће продавати заложене ствари, којима је рок прошао, па се ја баш дигао да видим, да ли би нашао што за себе.

И шта ти ту све нисам видео, и како свака она ствар, о којој сад виси нумера заложнице, прича историју о себи. Идем редом тако од једне до до друге ствари, узимам је у руку и остављам, и размишљам о свакој и читам са сваке читав мали роман.

Хајд, пођите са мном да их, неколико, заједно разгледамо.

1. Сребрна кашика. Четири сребрне кашике, разуме се, с монограмом. Некад је било дванаест, кад их је она донела уз осталу спрему, удавајући се за свог првог мужа. Њен је отац то као стари пензионар још у старо, срећно доба, сабрао талире па излио дванаест кашика. Њена је мајка те кашике чувала на дну сандука, није их употребљавала, а кад им се јединица испросила,

извадили су кашике из сандука и дали да се на њима изреже њен девојачки монограм. Кад се удала, донела је мужу, осим мираза, још и два кревета, огледало, дванаест сребрних кашика, канабе и шест фотеља и две тепсије. Те су кашике чували, износили су их само кад су имали госте, али, — једнога им дана куварица украде једну кашику. Чим им је на тај начин распарено туце, није више имало вредности. Није ни чудо, дакле што је њен први муж једнога дана однео пет кашика у залогу, а умро те се ни дан данас не зна где је заложница.

За време њенога удовања нестала је још једна кашика. Не сме да греши душу, ал' све јој се чини да је ту кашику здипио један млад господин с којим се као удовица познавала и који је том истом кашиком јео један пут увече код ње.

Тако је она другом мужу донела свега четири кашике и те четири је заложио зимус. Муж јој дао свега сто динара да купи шешир, а ко ће за 100 динара купити честит шешир. Заложила је овај рест од свога мираза и купила шешир од 440 динара.

Тако бар ја замишљам историју ових заложених кашика.

2. **Табакера и муштика.** Табакера од руске туле, а муштика ћилибарска.

Као писар носио је дрвену, робијашку табакеру и куповао оне картонске муштикле са гушчијим

пером, по маријаш комад. После, као секретар купио је лепу паконску табакеру и муштиклу од вишњева дрвета, а кад је добио плату 4000 динара, одмах је купио табакеру сребрну и ћилибарску муштиклу. То му је био идеал још на Великој Школи.

Још тада је зимишљао себе за секретарским столом, крај њега електрично звонце, а он из ћилибарске муштикле пушта колутове дима или га издувава кроз нос.

Разуме се, тада није зимишљао и да ће једног дана бити отпуштен и то без пензије и да ће на првом месту заложити свој идеал, своју табакеру и ћилибарску муштиклу, коју залогу неће моћи у року да отплати.

Тако бар ја замишљам историју ове заложене табакере и ћилибарске муштикле.

3. Заложена бурма. Биле су некад две. Једна на њеној руци, а једна на његовој. Како је сањао, како је замишљао живот, како будућност своју кад их је куповао! Бурме, па благослов, па први пољубац, па свадба, па тих и скроман породични живот, па деца — слатка, љупка и до носа убрљана деца.

И све би то тако било, бар са његове стране, све би то тако било, али срећа није у руци човечијој.

Она је најпре била добра, мирна, красна, а после је однесе ђаво. Почела је врло често да од-

лази од куће и врло често да се виђа с оним. Најпре је свет много што шта говорио, а он све то није веровао; после је свет сасвим и престао говорити, а он се уверио. Уверио се да је бурма најслабија брачна веза и — једнога дана ју је отерао.

Код конзисторије је примио сву кривицу на себе и — она се удала и однела свој мираз, а он остао без игде ичега.

И кад је допао у невољу, шта му је било излишније од ствари него та златна бурма и њу је zaloжио, па можда и намерно пропустио рок. Нека му се више не враћа. Тако бар ја замишљам историју ове заложене бурме.

4. **Зимски капут.** Леп, сачуван зимски капут са фатираном поставом. Он је zaloжен на основу једне најтачније математичке формуле. Поручио га је на отплату за 3800 динара. Носио га је зимус, а није дао ни десет пара отплате; чим је грунуло пролеће zaloжио га је и извукао трошак за Ђурђеви-уранак у Топчидеру. Идуће зиме наручиће други код другогa кројача. Тако бар ја замишљам историју овога заложеногa капута.

5. **Сребрни венац.** Једна обична историја, један обичан догађај. Он је велики уметник и он има велике дугове. Он нас је, читаву генерацију, запајао дахом своје душе, силом своје моћи. Ми смо му то признавали плескањем и одобравањем и гдекад венцима, онима што се суше. Али је дошао дан његове славе, који и за њега и за нас означава

запету или тачку, после читавог једног периода наше културе, дан који означава кришку наше историје. И ми смо хтели трајнијом успоменом да обележимо тај дан па смо му дали сребрн венац.

А кад је прошао дан триумфа, дан буре, радости и топлих суза; када смо се одвојили од њега, он је опет остао сам, сам са истином, сам са својим дуговима и невољама.

И тада је сребрн венац престао престављати захвалност, он је престављао вредност. Тако је он дошао овамо у залогу.

Тако бар ја замишљах историју овог заложеног венца

И колико још има ствари. Клавире, лепезе са сребрним дршкама, жакети и сребрна огледала. Проговорио бих ја о свима њима, али те историје нису баш увек веселе. А пролеће је грануло, топло сунце сја и свеж нас мирис напупелог воћа и цвећа запаја — боље је да будемо ведро чела.

Братски односи

Кад нама, младој држави, треба да из културних држава пресадимо какву модерну установу, а ми обично пошљемо какву комисију која прошета по Европи. Засада су у том погледу чувене наше војничке и општинске комисије.

То су оне комисије, које се са лепим дијурнама отисну у свет и док су тамо ми обично ништа о њима не чујемо, а кад дођу овамо, ми обично ништа од њих не видимо.

Бугари су међутим много практичнији. Они чекају да се ми истрошимо на неколико комисија, да установимо или набавимо оно ради чега су комисије биле изаслате; чекају још и да те установе у функцији покажу све своје добре и рђаве стране, и онда, на основу нашега искуства, они подижу установе.

Тако су подигли Класну Лутрију, са свима рђавим странама наше Класне Лутрије; тако су подигли Народно Позориште, са свима добрим и рђавим странама нашега Народнога Позоришта.

С обзиром на наше братске односе, они сад иду и даље. Ето, пре неки дан, обратила се општина вароши Пловдива актом од 7. априла №. 3501, нашој београдској општини, с молбом да јој пошаље своје планове о „скотобојни“. То најзад не би било ништа рђаво; зашто једна престоничка општина не би помогла једној општини братске нам, суседне државе. И ред је и право је.

А тако су помислили и они у београдској општини, кад су оберучке прихватили тај акт и једноручно га завели у деловодни протокол.

Међутим, код тога једноручног посла, т.ј. код завођења акта у деловодни протокол и десило се оно што је најгоре, и ради чега сам ја узео данас да вам пишем о нашим братским односима.

Архивар, који је заводио акт у деловодни протокол, није разумео довољно братски бугарски језик. Он је најзад, умео још завести то да пловдинска општина тражи планове о „скотобојни“, али кад је то требало регистровати, он дође у забуну.

— Скотобојна, скотобојна. Шта ли ће му то бити, мајка му стара?! — пита се архивар сам у себи, па се окреће и другима и пита их.

— То неће ништа друго бити — вели му један практикант, који је раније био скупштински преписач — но или Народна Скупштина или Велика Пијаца.

— Ето ти сад! Откуд Велика Пијаца? — пита архивар.

— Па тако — одговара практикант — „ското-бојина”, шта може бити друго. Тако нешто, неки вашар.

— Па зашто онда Народна Скупштина? — пита изненађено архивар.

— Па... опет зато, због вашара.

— Како због вашара?

— Па тако. У Београду има свега два стална вашара, то су Велика Пијаца и Народна Скупштина

— Оно, јесте — вели му архивар — али ми нити имамо планове наше Велике Пијаце, нити планове наше Народне Скупштине. Шта до ђавола да пошљемо плодивској општини ради одржања братских односа.

— Најзад — наставља практикант — овде и није главно шта ћемо одговорити пловдивској општини, но је главно како ће те ви регистровати тај акт.

— Јесте, Бога ми — присети се архивар — то је главно. Ја мислим да заведем акт на реч „Народна Скупштина”. Боље да дам ствари већи значај.

— Ја мислим да запитамо и г. деловођу.

— Сасвим, то вам је добра идеја. Види се да сте се користили службом у Народној Скупштини, тамо се човек извежба да фришко мисли.

И архивар се диже са актом пловдивске општине од 7. априла № 3501, па право господину деловођи.

— Господине деловођо, овај... овај бугарски акт... — поче архивар.

— Па шта?

— Па, они траже планове од наше „скотобојине”.

— Треба им послати, за љубав наших братских односа.

— Да, знам, него, шта је то „скотобојина”?

— „Скотобојина”, „скотобојина”, па Боже мој, шта би друго могло бити него наша установа шинтера.

— Како?

— Тако. Скотови то су пси, а бој то је убиство, дакле они траже планове наше установе шинтера, пошто знају да је то код нас европски уређено.

— Па какве планове? Ми немамо планове.

— Дабоме да немамо, али послаћемо им фотографије.

— Какве фотографије?

— Па, фотографисаћемо једну жицу којом се хватају пси; фотографисаћемо једног нашег београдског пса, једна шинтерска кола и Јоцу шинтера. Четири снимка, то им је довољно. Ето то им је довољно да могу копирати ову нашу модерну установу.

— Сасвим! — рече задовољно архивар и оде па заведе акт и унесе у регистар на слово „ш” Фраза је у регистру овако гласила: „Шинтерлука београдског планове тражи братска општина пловдивска”.

Најзад, тако заведен акт дође на ред. Срећом, неком паде на памет да у Београду сад има довољно Бугара те да би се могли они упитати, шта му значи та реч „скотобојина”.

И замислите какво је запрепашћење настало у општини града Београда, кад им је објашњено да „скотобојина” значи: кланица.

Одмах су одјурили те предупредили фотографисање Јоце шинтера и шинтерске жице, јер најзад, како су Бугари у последње време врло ратоборно према нама расположени, ко зна како би они примили то кад би им се послала шинтерска жица. Хвала Богу те је та могућа политичка увреда отклоњена. Акт пловдинске општине од 7 априла № 3501, ено га сад већ на раду у општини.

Ни речи од овог нисам измислио. Ко не верује, нек иде у општину па нек се увери.

Наши одбори

Многи моји лични пријатељи већ знају то, да ја од двадесет и пет година на овамо водим статистику о свима нашим друштвеним појавама. Решио сам се и да претурим мало те статистике. Ево, на пример, само да изведем колико је у нас за тих двадесет и пет година образовано одбора приватном иницијативом:

а) образовано одбора који су извршили свој задатак	217
б) образовано одбора који нису затим ништа ни учинили, нит се зна шта је с њима	4653
в) није се постигло да се одбори образују, јер се збор разишао због несугласице око кандидације	2046
г) није се постигло да се одобри образују јер нико није дошао на збор .	72

Дакле свега 6988

Од ових по полу:

а) мушких одбора		5796
б) женских одбора		491
в) мешовитих (женских и мушких за- једно).		701

У ову статистику нису ушли управни одбори разних новчаних завода, јер ја о њима не водим рачуна већ и зато што и они имају обичај да у даним случајевима не воде рачуна о мени.

У ову статистику нису такође ушле ни разне општинске комисије и „стручни одбори” општински, јер је о њима немогуће водити статистику. Према приближном рачунању или бар на основу рачуна о вероватноћи, за ових последњих двадесет и пет година образовано је у београдској општини више одбора и „стручних комисија” но но што има становника у Београду, тако да на сваког становника у Београду долази по једна општинска комисија.

Дакле, без управних и надзорних одбора новчаних завода и без општинских комисија и „стручних општинских одбора”, образовано је у Београду за последњих двадесет и пет година 6988 одбора.

Кад се тај број образованих одбора упореди са бројем становника вароши Београда доћи ће се до врло интересантних резултата.

Кад се узме да је Београд пре двадесет и пет година имао око 45.000 становника, а сад има

72.000, то значи да је просечан број насеља у Београду био за ових двадесет и пет година око 55.000 становника, а кад се то стави у однос са бројем одбора, излази да на сваки одбор дође осам београђана. Један одбор, као што је то у целом свету уобичајено, састављају једанаест лица: председник, подпредседник, благајник, секретар и седам одборника, према томе нама недостаје становништва да би попунили све одборе. Резултат је ове статистике дакле ово:

а) Београду недостаје још 20964 становника да би могао попунити сва одборничка места по разним одборима;

б) сваки београђанин или београђанка, чим се роди, још онако некрштен, већ је по статистици члан или чланица за приређивање неке забаве или образовања неког удружења или...

Наши „млађи“

Ја не знам откуд се у нас послуга зове „млађе“. Кад је реч само о слушкињама, собарицама, киндсмедлама и дојиљама, па кад су исте „млађе“ то је врло лепа ствар, али у „млађе“ по нашим појмовима спадају и слуге, кочијаши, портири итд.

Ја нећу тако да генералишем горњи појам, сматраћу под „млађе“ само оно што је одиста добро само док је млађе. Дакле реч је о слушкињама, собарицама итд. другим речима, реч је о „девојкама“ како их ми Београђани такође зовемо.

Нико неће спорити да је то једно од врло важних београдских питања. О, колико је пута било бриге у кући, колико је пута муж остао без ручка, колико је пута госпођа остав изненада без млађега, правила на брзу руку кајгану од сира, јаја и својих суза; колико је пута због тога било свађа у кући, колико пута итд.

Замислите само оне муке док нађете „млађе.“
Колико и колико човек мора да трпи. Трпите поред
млађих и неке ватрогасце, поднареднике, бандисте
и кога све не трпите.

Дође вам младо, скромно девојче и погађа се.

— Како се зовеш?

— Розика Денингер.

— Шта тражиш?

— Четири стотине динара.

— Добро, примићу те.

— Али, молим вас, има ли за кујну засебна
врата?

— Зашто?

— Па... овај... нисам сама.

Ако је сама а лепа, још горе. Тада тек видите
муж нешто чешће долази кући, не иде онако ре-
довно на пиво као што је ишао пре, врло је
љубазан према жени и једнако је подсећа где
све није правила посете.

— Ти, дуго, већ одавно ниси била код твоје
тетке Савке — говори муж љубазно и ако до тада
није трпео женину фамилију, почев од таште па
до најудаљеније стрине и тетке.

— Па, нисам — вели жена — а мрзи ме, да-
леко седи.

— Није лепо, ако далеко седи, ред је да се
по који пут сетиш.

Тако муж с дана на дан све љубазнији док жена не осети одакле је бува једе, те оно нешто „млађе” из кујне излети на улицу.

Баш ми је при руци једна буквица из које се види читава историја једне „млађе”. Зове се Катица Петровић, а ово јој је по буквици лични опис: стара 17 година. Најзад што ће ми опис из буквице, ја сам је лично видео и вероваћете моме укусу кад вам кажем да је лепа. По буквици нигде није служила више од месец дана, а ево шта јој све пише у буквици:

„Катица Петровић је особито услужна и поверљива девојка. Препоручујем је свакоме. Код мене је служила месец дана, а излази по својој вољи.

Аксентије Петровић
чиновник”.

„Катица је неваљала, нечасна и воле да прави интриге по кући, кадра је да завади мужа и жену и све по кући. Отпуштам је као такву и не препоручујем је никоме.

Олга Јанковићка”

„Катица Петровићева служила је код мене месец дана и ја сам за то време био с њом потпуно задовољан, али је отпуштам због извесних неспоразума.

Коста Ђорђевић”.

„Катицу отпуштам и не препоручујем је ни једној фамилијарној кући где има одрасле деце. Панта Стојановић”.

„Катица је добра, послушна и ваљана, али је врло нестална, па стога и излази по својој вољи. Тадија Симић пензионар”.

И већ да не ређам све до краја буквице, која је од корица до корица испуњена.

Замислите само, у ово неколико записа па већ имате два три мала романа. И пензионара који се жали на „несталност” и Аксентија који хвали Катичину „поверљивост”, и Панту који има „одраслу” децу, и Косту коме је жао на „неспоразум” и госпођу Олгу која се завадила с мужем због Катице.

29 Фебруар

Код нас има пуно историских датума, али горњи датум није. Ето, преврните историју од почетка до краја па ћете видети да се 29 фебруара није ама баш ништа десило. Уосталом и да се десило довело би нас само у неприлику, јер то је онај дан из преступне године који се сваке четврте године појављује у календару, па шта би радили са светковањем таквог „историског чина”. Ко би жив дочекао да држи светковину сваке четврте године кад ми тако волимо да светкујемо да нам је чисто криво што државни празници немају и своју преславу.

Па ипак ми паде на памет да вам испричам један не баш тако историски догађај који се догодио на дан 29 фебруара.

Био је код нас некакав професор Новотни, а у то доба — пре тридесет година — наставни програм био је врло једноставан, а вино и ракија били врло јефтини. И онда, никакво чудо што се професор Новотни толико исто бацио на ракију

колико и на наставу. Волео је да пијуцне и на подне, волео је да пијуцне и увече, али што је ипак лепо од њега, није волео сам, волео је увек у друштву.

Гдегод је било друштво био је и професор, а кад су славе — славе је необично волео — он се усели у кућу као Сремчев Неко па га тек тако пред зору изнесу из куће.

Тако данас на једну славу, сутра на другу, док није постао сасвим онако славска реквизита. Свећа, кољиво, колач, девојка што послужује и професор Новотни. Па то је тако ишло, ишло годинама, док професор није задужио цео свет и док се сви не побунише. Побунише се његове колеге, побунише се пријатељи, побуни се све што крсно име слави и донесе резолуцију: да се натера професор Новотни да и он прими славу, па као човек лепо да се одужи људима.

И лепо убедише професора да то мора бити, да је то ред, да је најзад слава један врло леп обичај који се самом професору несумњиво допао; да је најзад и он као брат Чех — покојник је био Чех по занимању т. ј. професор по занимању, а Чех по пореклу — да је дакле као брат Чех и као брат Словенин позван да „одржава везу” између два братска народа.

Тако најзад грешни професор увиде и сам да ће морати примити славу, али се зграну пред помишљу шта ће то све њега коштати кад му се

насаде у кућу сви они код којих се задужио. Рачуна, рачуна, аја не иде. Јесте, леп је обичај, јесте треба „одржавати везе” измеђ два братска народа, али скупо. Многима се задужио, па ће се сви сад скрати у његову кућу на послужење и одужење.

Мисли професор, мисли и све на једно смисли. Смисли он да подвали браћи Србима. Истина, потребно је да се са братским народом одржавају срдачне везе, али, коме ћеш онда подвалити ако нећеш своје рођенуме.

Смисли он да узме за славу неког Св. Каспара који пада 29 фебруара, а 29 фебруар пада сваке четврте године па дивота.

Како смисли тако и уради и објави свима да је узео за славу Св. Каспара, који пада 29 фебруара. Потрче сви својим кућама, да разгледају календаре и виде да те године нема 29 фебруара и да га неће бити ни две године затим и већ виде колико је сати, али не говоре ништа професору, као велe човек је „странац” па да га не вређају.

А измиче полако јануар, па измиче фебруар. Професор Новотни миран, задовољан, спокојан и иде свакоме на славу и набија огњишта и позива сваког да му дође кад буде његова слава и сви му обећавају.

Прође и 28 фебруар па освану и први март, кад а у кућу професорову прво улегоше цигани

и ударише један марш, па онда ето ти његових колега па сви други, свет, свет, свет, скра се цела варош.

Професор се дочепао за косу и пита их: Шта је, зашто сте дошли?

— Па на славу — одговарају му.

— Ама, па моја је слава 29 фебруара.

— Па јесте, али ми нисмо ни дошли на славу, него на патарице.

— Како на патарице?

— Тако на патарице!

— И сад наста једно весеље на рачун професоров, весеље незапамћено, које је све дотле трајало док професор није увидео да није требало ни покушавати да подвали браћи Србима.

Затим је сваке године тако ишло, све док није професор Новотни тражио премештај из вароши и то само због своје патарице.

Ово је цела целцата истина. Професор је сад покојни, али га се многи сећају.

Паде ми на памет ова ситница зато што ни ове година нема 29 фебруара па да се не би ко њиме бранио.

Друштва за улепшавање

Београд је лепа варош,
Један два...

Има већ подоста година како смо ми Београђани добили вољу да се улепшавамо. То мислим на нас мушке грађане, а већ наше женске и рађају се са том жељом или управо вољу за улепшавањем усисавају још са мајичним млеком, тако да, Боже ме прости, човеку изгледа да наше београдске мајке при дојењу место млека дају својој женској деце сваки дан по једну кашику пудера.

Ја знам, кад сте прочитали горњи наслов: „Друштво за улепшавање...” да сте одмах помислили да је то какво женско друштво. Међутим није, јер женске у друштву не воле да се улепшавају, оне то чине свака за се, а у друштву оне се појављују тек пошто су улепшане. Не дакле оне но ми мушки београђани добили смо вољу да се улепшавамо. И то не лично да се улепшавамо већ да улепшавамо наш лепо Београд. Наши су стари до јуче тврдили да је Београд лепа варош, али

ми им то нисмо веровали на голу реч, ми смо хтели још више да га улепшамо и стога су по- никла силна друштва, која носе имена: „Друштво за улепшавање тог и тог краја”.

Сваки крај престонице има већ по једно друштво коме је задатак да улепшава тај крај, и да видите, од ово дванаестак година и улепшани су врло много поједини крајеви Београда. Тако, улепшан је Врачар једном пијацом, па улепшана је Палилула, опет једном пијацом, па улепшан је Дорћол опет једном пијацом, па сад хоће Савамаљци да улепшају свој крај једном пијацом итд.

Што више пијаца то ће Београд бити све лепши и лепши, тако бар излази по раду тих друштава. Где год има мало празна места у Београду, одмах треба образовати друштво за подизање пијаце на том плацу, те да улепшамо Београд. Ено има мало плаца на Теразијама, па пред позориштем, па пред Славијом, па у портама свију наших цркава. Свуд би се ту могле подићи красне пијаце те улепшати овај наш лепи Београд.

Тако и постају та друштва. Постоји на пример у неком крају Београда какав празан општински простор. Око тога празнога општинскога простора постоје куће које њихови сопственици издају под закуп. Али, кирија је врло мала, шта је то 1000 динара месечно за две собе и кујну, једва сопственик може да плати порезу. Треба дакле дићи кирију. И скупе се једнога дана сопственици кућа

око овог празног простора, образују друштво за улепшавање тог краја, направе правила, изберу управу и, ради улепшавања тог краја, направе на том празном простору пијацу. Чим једном пијацом више улепшају град Београд, избију на својим кућама прозоре и направе врата, од себе направе дућане и узму већу кирију. Тако је тај крај Београда тим већ улепшан и то друштво више нема шта да ради.

Досада су постојала друштва за улепшавање појединих крајева, а сад чујем да поједине улице, свака за се, хоће да образује друштво за улепшавање дотичне улице. И боље, бар нека свака улица, ако ништа друго, извојује себи да се искалдрише, и нек се у свакој улици отворе два три дућана и нек се на сваком ћошку направи по једна мала пијаца, па да мирно и слатко запевамо:

Београд је лепа варош

Један, два!

Крађа у нашој редакцији

Има већ подоста времена како ме уредник „Политике” гони да се вежбама у репортерском послу.

— Сва вештина — говорио би ми уредник — лежи у томе да будете први „на лицу места” кад се што деси и да оштрим оком запазите сваку ситницу и сваки детаљ који би могао читаоца занимати.

Дао сам реч уреднику да ћу покушати и нестрпљиво сам очекивао на какав случај, те да се опробам. И ево већ две недеље нити хоће каква кућа да се упали, нити хоће каква девојка цеђом да полије по лицу момка који ју је оставио; нити хоће политички противници да се потуку амрелима на Теразијама; нити хоће тајанствено да убију каквог кафеџију, нити се дешавају крађе ал’ онако интересантне крађе.

И таман ја пао у очајање, те прекјуче изјутра пошао у канцеларију да изјавим уреднику, како не може на мене као репортера рачунати — кад а

оно покрадена сама редакција „Политике”. Можете мислити „непознато лице” (чудновата ствар како увек такве ствари врше „непозната лица” да би само довела у забуну нашу полицију) обило врата на штампарији, из ове ушло у редакцију; обило све фијоке, украло један зимски капут и једне маказе и побегло неопажено.

Дабоме, не само ја, били смо сви на лицу места.

Јављено је одмах полицији, она је дотрчала и свестрано испитујући, утврдила је ова факта:

1) Да су фијоке биле празне, т. ј. да сем рукописа није у њима било ничега. То је утврђено на захтев самога уредника и свих сарадника који су јуче очекивали аконто;

2) Да лопов није завлачио ноге у фијоке него само руке, јер да је завлачио ноге, остао би у фијокама траг од каљача и тиме би било олакшано трагање.

3) Да лопов није литерарно образован, јер међ толиким чланцима, студијама, фељтонима и приповеткама које је могао украсти, он је украо само администраторов зимски капут, и најзад:

4) да је лопов „страно лице” које не познаје „околности у кући” јер је обијао и фијоку на столу за којим ради један сарадник који је увек у аконту и у чијој је фијоци могао наћи само једну сарадникову меницу одбијену на последњој цензури. Да се овај случај десио у Америци, или да

је овај наш лопов био џентлмен каквих има у Америци, он би лепо умочио перо у мастило па би на одбијену меницу ставио и свој потпис. Ја сам сигуран да би било код нас завода за које би више вредео потпис једног лопова него на пример мој.

Дакле, пошто су утврђена горња четири факта, остало је да се из њих извуку претпоставке на основу којих би се могло отпочети трагање за лоповом.

Ја не знам какве је претпоставке извела полиција из горњих факата, али ћу вам поверљиво рећи претпоставке које сам ја извео:

Прва претпоставка: Неко се решио да напусти свој досадањи посао и да постане новинарски сарадник. То није тако редак случај код нас. Тај неко је знао да су две ствари потребне добром новинарском сараднику, а то су: зимски капут и маказе, ето тих ствари је нестало. Тако ће се лице врло лако наћи; онај који се ових дана свима редакцијама буде нудио за сарадника и кога све редакције одбију, биће то „непознато лице”;

Друга претпоставка: По моме дубоком уверењу, целу је ову ствар удесио сам уредник „Политике” и ево ћу вам одмах казати зашто. Знајући да уредништво „Политике” добро хонорише и плаћа своје сараднике, уреднику сваки дан стиже маса приповедака, фељтона, чланака, студија, полемика итд. Што то сваки дан стиже ни по јада, али

сваки дан је пуна редакција разних писаца који долазе да питају, шта је са њиховим рукописом. Уредник има спремна три одговора:

а) нисам још прегледао;

б) прегледао сам и ствар са извесним исправкама може бити добра. Чим стигнем мало од полова гледају да ствар исправим па ћу штампати;

в) ствар је добра, само мора чекати на ред. Претрпани смо материјалом.

Разуме се, те одговоре уредник употребљава читаву годину дана и сад је већ крајње време било или да пронађе нове одговоре или да учини друго што. Он се извесно решио на ово друго. Удесио је крађу с тим да му нестане и кожна торба у којој стоје рукописи и сад ништа лакше но да каже: „Ствар је била врло добра, мислио сам ове недеље и да је штампам, али... ви сте чули за несрећан случај... наша је редакција покрадена и то баш она торба у којој су рукописи”.

Трећа претпоставка: Трећа претпоставка није моја и ја је свечано одбијам од себе, али је по свој прилици уредникова претпоставка, јер му је читам из очију. На име, уредник је тврдо убеђен, да сам ову покрађу редакције ја удесио, и то само зато, што нисам имао материјала за данашњи фељтон, па да би имао о чему да пишем.

Поводом порођаја брзог воза

Ономад се у Београду десио један брзи порођај. Ја знам да ви сви под брзим порођајем разумете оно, кад жена роди трећи или четврти месец по венчању. Међутим ја не мислим на такав порођај него га називам брзим порођајем зато што се породило брзи воз. Читали сте већ у свима новинама о томе чудноватом догађају који се десио прекјуче у суботу.

Ја називам тај догађај чудноватим само зато што се породило брзи воз, јер, да се породило теретни воз, то би ми изгледало сасвим природно и логично. Ја мислим да би се тад чак и новинарске белешке о томе догађају свршавале овом реченицом: „Теретни воз бр. 46, олакшао се”.

Но да би вам било јасније, да не би направио у целој ствари какву забуну, додајем одмах да се то није породило баш сам воз, на пример, локомотиви, него сам ја то тако у фигури рекао. У ствари, породила се нека Лиза служавка аустроугарског конзула из Трапезунта. И сад настаје

питање: зашто се та Лиза породила баш на српском земљишту, пред самим савским мостом, а није била стрпљива да то учини на свом аустријском земљишту с ону страну Саве, где би могла као код своје куће да се породи?

Пре свега ваља уочити ове околности: Лиза је била служавка једнога конзула, као таква и она је посвећена у све дипломатске послове, па према томе морала је знати и о неповољним пограничним односима нашим са Аустро-Угарском. Свакојакo је она морала знати и то да је сад граница поново отворена, али да се за сваки „извоз“ сад тамо врло строго тражи уверење о „пореклу робе“. Но још јој је то требало да даје уверење о „пореклу робе.“ Зато је она врло паметно учинила што је робу предала Србији а она сама прешла преко.

Но, као год што је она добро учинила, добро је са своје стране и комесар железничке полиције учинио што је овом порођају стао на пут. Т. ј. ја сам се погрешно изразио, он није порођају стао на пут, него је предузео све потребне мере да се у будуће такви случајеви више не дешавају код нас.

Ви знате сви ону причу о некаквом бегу. Легао бег, онако потрбушке на асуру, под крушком, па пуши и надгледа своје чипчије како копају њиву. Таман он у најслађе еглене, а један миш, како је збуњен побегао од мотике којом га је чипчија хтео да убије, потрч овамо, потрча онамо, па не

нађе друга пута но право преко тура бегова. Бег скочи као опарен, дочепа пиштољ из силава па „дум!“ за мишем. Сви се окупише око бега и зачудише се том његовом послу, зашто на миша потеже пиштољ.

— Тако! — вели им бег — не дам му да ми пређе преко тура. Ако пустим данас миша, сутра ће прећи мачка, прекосутра кучка, па направи се царска цада преко мога тура.

Ето, та бегова логика важи и за овај случај порођаја и оправдава све строге мере које је комесар железничке полиције предузео. Није ствар у томе што се породило једно дете, него сутра се може породити два, прекосутра три и тако наша пруга од станице до сваког моста може постати царска „цада“, те коме год се у белом свету порађа, а он хајд у Београд, као да наше Материнско удружење нема већ пуне руке посла и са нашом децом која су бар наш „домаћи производ“, па нам не може ни бити криво.

Па није кубура само у томе што је сад мајка „с ону страну Саве“, а дете „с ову страну Саве“, већ и у томе што дете сад ваља и крстити. Јуче баш била код мене једна депутација железничких чиновника ради тога.

Прво је узео реч вођ депутације:

— Ви знате, драги Бен-Акиба, да се лањске године породило и Српско бродарско друштво, па су чиновници бродарског друштва сматрали за сво-

ју хришћанску дужност да се приме кумства и да кумују. Е, тако видите, поводом овог порођаја брзог воза, и ми би хтели да се примимо кумства.

— То је врло лепо од вас, али што ћу вам ја ту, ваљда не мислите да држим свећу?

— Не, молим вас — настави вођ депутације — дошли смо да нам дате један савет. Лањске године чиновници бродарског друштва дали су детету име „Шумадија” по лађи „Шумадији” на којој се породило. Па и ми би хтели да дамо детету тако неко железничко име, да му остане као успомена за цео живот. Е, па то би хтели да нам ви помогнете у избору имена.

— Па је л’ дете женско?

— Јесте.

— Па дајте му име „Дирекција”.

— Ах, то никако! — зграну се цела депутација, а вођ депутације настави:

— Сад се баш у дирекцији спрема указ о неком аванзовању и размештају, па шта знамо да то дирекција не узме за увреду.

— Е, онда, одиста је тешко наћи име.

— Да, врло је тешко, зато смо и дошли к вама да нам помогнете.

— Друга је ствар — наставих ја — код бродарског друштва, саме лађе носе згодна имена „Шумадија” „Морава” и т. д. али код вас возови носе бројеве. Ви не можете детету дати име нумера 43. Могли би знате и то, али само у слу-

чају ако се овакви порођаји буду чешће јављали, па онда просто нумерисати децу: „дете бр. 43”, „дете бр. 44” и већ тако даље.

— Како би било да се да детету име „локомотива?” — рећи ће један члан депутације.

— А не, — додаде брзо вођ депутације — девојка је, па би јој то могло доцније у животу сметати при удаји.

— Напротив — тврди предлагач, — то би јој помогло, јер ко је тај од железничких чиновника који не би узео локомотиву за жену.

— Па добро — узех ја реч да пресечем препирку — имате ли ви још какав згодан железнички термин женског рода?

— Имамо — вели онај трећи члан депутације — на пример кочница.

— То би још и било згодно име, — велим ја, али не за девојку, већ доцније кад постане ташта. Јер термин кочница тачно одговара мисији сваке таште у браку. Зато је боље што друго.

Сви се замислисмо и забринусмо.

— Видите, ја вам ни сам не уем да помогнем, јер то је врло рђава пракса родити тако ма где. Ко ту може да измисли име. Па онда, замислите само последице тога; сутра може неко родити на фијакеру или велосипеду, и како ћу ја онда ту измишљати имена. Него, знате шта, ако знате какву страну реч из железничке терминологије, страна реч ма шта да значи, импоноваће. Ја знам у

јагодинском округу једно девојче коме је име: „Фотеља”. Кум био у Београду у војсци, па био посиљни, а тек што се вратио треба да кумује. Њему се учини да ће пред сељацима више импоновати и показати се учен ако да какво страно име. Као посиљни чуо је реч „Фотеља” па му се допало а сад грешна девојка носи то име.. Тако сам чуо да и у нишком округу има један дечко који се зове „Шпорет Стојковић”. И томе је морао какав посиљни дати „фино” страно име. И то вам је једини излаз, верујте то вам је једини излаз.

— Па да јој дамо име: „Рампа” — ускликну вођ депутације.

— Сасвим, е то је добро! — пристаосмо сви.

И тако ће дете добити име: Рампа. Госпођица Рампа. Јавићу вам кад се буде крштење обавило.

Како се мужеви изговарају

Извесно сви већ то знате да су жене скочиле на мене, љуте се и грде ме. Веле, мало мало па се о њих закачим, па зар није време да их већ оставим. Добијам чак и анонимна писма која почињу са: „Драги Бен-Акиба“, а свршавају се са: „Убио вас Бог да вас убије“. Једна ми се госпа жалила да због једног фељтона рђаво живи са мужем и да ћу ја можебити бити разлог разводу брака, јер сам „необично потрефио“ прилике у њиховој кући; друга ми се жали да због мога фељтона неће ићи ове године у бању, а трећа ми се жали да је због једног мог фељтона њен муж сад сасвим друкчији и једног красног младог човека, свога личног пријатеља, сад гледа попреко. Као што видите, починио сам силне грехове. Тешко мени, тешко мени! Остаје ми или да их испаштам или да се на какав начин извучем. Крајње је дакле време да бар једним фељтоном изгрдим и мужеве. Уосталом, они то и заслужују!

Читао сам ту скоро у неким француским новинама једно оговарање т.ј. један фељтон који је морала написати нека жена. Реч је о томе: како се мужеви изговарају код жена кад хоће да се извуку од куће. Разуме се, то се тиче француских мужева па се они француски и изговарају док се наши мужеви сасвим друкче, упразо српски изговарају.

Ја сам већ једанпут, у једној статистици, доказао да је сваки Србин чим се роди већ одборник каквог одбора или бар члан какве комисије. И ето ти одбори и те комисије, то је већ први добар изговор. Нема те жене чији се муж на рачун седница није извлачио од куће.

— Морам ићи — вели забринута муж — вечерас је врло важна ствар на дневном реду.

Међутим та „важна ствар“ је у ствари на ноћном реду и толико је важна да би таман могла згодно послужити као разлог за развод брака.

Тај изговор на седнице је општи, њега употребљавају сви мужеви, али има изговора који су специјалитети појединих професија.

Тако на пример трговачка жена врло лепо зна за онај изговор мужевљев са „трговцем из унутрашњости“. Дошао је кобајаги „трговац из унутрашњости“ и одвојио много еспапа па сад сиромас муж мора да проведе једно вече с њим. Међутим тај „трговац из унутрашњости“ тек ће то вече одвојити еспап.

Па онда, трговачке жене знају и за „инвентарисање“. То је оно доба године кад мужеви долазе на ручак кобајаги забринути, не проговоре ни речи са женом а увече по целу ноћ „инвентаришу“.

Код чиновника је већ сасвим друкче и много је лакши изговор. Ако је полицијски чиновник онда просто дође жандар и зове га, стигла је шифрована депеша или „мора ићи у потеру“. И сирота жена испрати га до врата, моли га да се чува да не назебе и он се креће „у потеру“ обећавајући жени да ће се пазити.

Кад већ наиђу демонстрације, кризе и уопште какво ванредно стање, онда је разуме се врло лако наћи изговоре.

Па онда чиновници се изговарају на своје старије, на телефон, на телеграме, на „хитан“ посао који се мора још те ноћи свршити и на хиљаду других ствари.

Има још један начин који смо сви ми мужеви бар по једанпут у животу употребили и жене нам поверовале — то су писма. Још пре вечере, на пиву, договоримо се да се после вечере састанемо и тада напишемо себи овако писмо:

Драги...

Тражио сам те данас цео дан. Врло је потребно, управо неодложно да се састанемо због једне врло важне ствари која не трпи одлагање. Сутра би већ било доцкан. Дођи после вечере, молим те, твој Тома”.

Свих пет шест мужева који су на пиву и који треба да се састану после вечере, напишу по једно такво писмо свако себи и грозни Тома који и не постоји, потпише се на свих пет шест писама, па се онда да све једном момку да разнесе тако да писмо сваког чека код куће. Разуме се, муж за тим долази кући са невиним, сасвим јагњеће невиним лицем.

— Имаш неко писмо, — вели му жена.

Он отвара писмо, прочита, па љутито тресне шаком о сто.

— Е, ово је да Бог сачува, човек не може ни да се одмори.

— Шта је? — пита жена.

— Ето то! — праска и даље муж — као да му је мали био дан. Зар ме није могао потражити него сад ноћу морам да му идем?

— А ко ти је тај Тома? — пита жена забринута пошто је прочитала цедуљицу.

— Ко је? Доста је кад ти кажем да је то човек који ми треба.

И жена забринута испраћа мужа и моли га да се пази да не назебе.

Разуме се, има и таквих професија, где је изговор врло лак. Узмете на пример доктора, таман сео да вечера, а тек телефон зазврји.

— Ало.

— Ало.

— Је ли г. доктор код куће?

— Јесте, ко је тамо?

— Овамо је Панта Симић, Космајска бр. 46. Молим вас одмах да дођете. Хитна ствар, порођај.

И доктор се одмах диже па кад стиже код „Коларца“, он затече онога који га је кроз телефон звао, збиља пред порођајем, јер пред њим стоји трећа флаша вина.

Зар сам мало доктора ја видео који лумпују заједно са инструментима које су морали од куће понети због „порођаја“. А то су врло zgodни инструменти за вађење запушача из флаша.

Знао сам и једног доктора који је то све вештије чинио. Он кад дође кући пред вече, седне па сам испуни своју таблу.

За време вечере, сасвим немарно пошаље жену напоље.

— Иди, богати, види има ли што записано на табли?.

Жена изађе, па се забринуто врати.

— Има Проте Матеје улица број 89 моли те да одмах дођеш.

— Ух! — учини доктор — ко ће сад ноћу чак тамо на врх Београда.

Па тако свако вече, доктор запише себи на табли, док му то жена није ухватила, те он запише а она мало после избрише. Пошље он опет сасвим немарно служавку:

— Иди богати види, има ли што записано на табли?

А девојка се враћа и вели:

— Нема.

Можете мислити какво лице доктор направи
и како се увија као невеста.

Једна обична Каријера

Он је учио богословију, имао је врло леп глас и чудо је изгледао побожан. Кад прође крај тебе изгледа ти као да тамњан мирише. А био је и скроман. Мислио је да сврши богословију, па једну малу парохију а велику жену, или још боље једну малу женицу а велику парохију, па да се мало и помучи али опет да изађе на крај и са парохијом и са женом.

Тако је он мислио, е, али човек налаже а Бог располаже. Кад је свршио богословију, он почне меркати жену и парохију. Жену је могао добити лако, било их је доста празних али ни једне празне парохије.

А у то доба отворио се код нас телеграфски курс. Размишљао је од сваке руке, па размишљао чак и о томе да ли његовом богословском васпитању може шкодити штогод да научи оно телеграфско куцање. Најзад је дошао до овог патриотског богословског закључка: Зашто не би и попови знали куцати. Могу они тиме врло корисно

послужити својој отаџбини. Дође, на пример рат, а попови не иду у рат, и онда ступе у службу Отаџбине као војне телеграфисте.

После, већ, пошто је још размишљао, дошао је и до овог закључка: А зашто ја не би био телеграфиста, по чему ја баш морам да будем поп кад ето нема честите парохије.

И тако се преломи и ступи у телеграфски курс. Учио га је врло прижељно, а што га је више учио све му се више допадала његова одлука. Милина га је било гледати и слушати како за апаратом куцка. Куцкао је тако ситно, тако ситно као да никад није био богослов.

И сврши, бога ми, он лепо телеграфски курс, па доби и једно мало месташце тамо негде у Србији. Мислио је и да се жени и кадгод је на апарату добио везу са каквом вароши или варошицом у Србији, увек је, после искуцане дотичне депеше, настављао куцкање и разговарао се колегом из оне друге вароши те распитивао како стоји с девојкама. Али, није се оженио, јер човек налаже а Бог располаже. Не само што се није оженио него није остао ни у служби. А ево зашто:

Изађе једног дана у званичним „Српским Новинама“ некакав конкурс Министарства народне привреде. Министарство је радо да пошаље на страну два младића који би стручно изучили прераду млека и прављење бољих сирева па позива све младиће

који имају склоности ка сиру т.ј. осећају склоности ка тој струци, да се јаве.

Он уједанпут осети неку склоност ка тој струци, или управо осети неку неодољиву склоност да о државном трошку оде на страну. Јави се и не само што се јави, него употреби све оно што се код нас у Србији употребљава, и новине и фамилију и обијање прагова и све и сва и, најзад би изабран. Пошље га држава у Швајцарску као у земљу познату по томе што има најбољи устав и најбољи сир. И он лепо изучи, изучи неколико врсти сирова и један стран језик, па се врати у своју отаџбину да јој користи, јер се збиља и код нас осетила потреба за добрим уставом и добрим сиром.

И сад, пошто је тако лепо свршио и вратио се, настаје она кубура која обично у таквим приликама настаје. Не зна држава шта ће с њим, не зна он шта ће с државом. Да прави сира треба пара, а држава нема јер има „пречих послова“. Наслони он тако главу на руку па мисли и брине шта ће с државом; наслони тако исто и држава главу на руку па мисли и брине шта ће са њим.

Најпосле њему паде врло срећна идеја на памет.

— Како би било — вели он држави — да ви мени дате за порезника. Зашто не би, био сам на страни, говорим један страни језик.

— Сасвим — ускликну држава и плесну се шакама од радости — то вам је добра идеја.

— Па готово. А како би било да ми се не да баш последња класа, био сам на страни, говорим један страни језик.

— Па готово — размишља као држава — јер ми мало имамо наше деце која су тако били на страни.

— А како би било — додаје он — и да ми се да какав зајам из Класне Лутрије пошто сам ја привредник. Не мора баш бити велики зајам, колико да направим порезничку униформу, да се не би одмах у почетку задуживао.

— Па не може то — одговара држава — јер Класна Лутрија даје позајмице само на привредне циљеве.

— Па тако ја и мислим — одговара он држави — мени би се дао зајам као да отпочнем прераду сирева, а ја не би морао баш почети.

Овамо онамо и они се погоде. И ено га он је сада порезник, кажу врло добар порезник. Предано и искрено служи државу и спрема молбу да поднесе скупштини да му се две године, које је провео на страни као државни питомац, признају у године указне службе.

*

Зар вам не долази од некуд позната ова каријера? Та то је каријера сваког трећег чиновника у нас.

Брачни политички речник

Ово су дани свадбе и дани велике политике. Узмите само новине па читајте: у Мађарској државни удар; у недељу ће се венчати тај и тај са том и том; царински савез Србије са Бугарском је у питању, у четвртак ће се венчати тај и тај с том и том. Ето, тиме су нам сад пред покладе пуне новине, па зар је онда чудо, што сам, читајући новине, пао на мисао да упоредим брак и политику и што сам, упоређујући их, нашао да имају нечега сличнога. Ево, на пример, Мађарској, која је тако дуго у браку са Аустријом, десило се оно што се у сваком браку мора десити, посвађала се са „својом половином”; ево ми и Бугарска загледали смо се једно у друго, па нам не даду ни љубав да изјавимо. То је у Политици, а да у браку има политике, то ваљда нисте ни сумњали а, ако сте баш и сумњали, ја ћу вас уверити. У тој намери сам и сам саставио и овај брачни политички речник:

1. Претензије. И код момка и девојке тежња за завојевањем. Њене се претензије обично зна-

ју: професор Универзитета, мајор, секретар Министарства иностраних дела итд. Он обично има у џепу (у нотесу) израђену и географску карту, у којој су тачно означене границе његових претензија. У том нотесу је често и списак удавача са назначењем крај сваког имена: 100.000, 200.000, 300.000.

2. **Дипломатски преговори.** Пошто се испита терен и познаду се прилике, настају дипломатски преговори. Њих врши обично какав пуномоћник, који се у том случају зове проводација или провадацика.

3. **Мисија поверљиве природе.** Види: дипломатски преговори.

4. **Прекид односа.** Ако се у преговорима не успе, настаје прекид односа и опозивање — провадацике:

5. **Санкција.** Успе ли се у преговорима настаје и формална санкција уговора од стране родитеља и свештеника.

6. **Ратна оштета.** Обрнуто ономе у политици, у браку се даје — мираз — као ратна оштета у напред, а не по свршетку рата. То је врло лепа уредба, под претпоставком да брак и није ништа друго него рат. Код ове ратне оштете још је и то различно од оне у међународном ратном праву, што се даје увек само једној страни и то баш оној — за коју се зна да ће бити побеђена.

7. **Двојни савез.** Кад је све тако уређено закључује се двојни савез — брак. Томе савезу, након прве године, већ почну прилазити „мале силе“ једна по једна, док их се не напуни кућа.

8. **Повреда границе.** И ако се најчешће савез закључује ради одржавања мира, брачни савези тешко успевају да га одрже. Мир поремети обично каква трећа сила са стране, тиме што учини повреду границе.

9. **Државни удар.** Разуме се, муж у први мах не може одмах констовати повреду границе, али он најпре примети да су у савезу нешто **охладнели односи**, па онда из охладнеих односа се развијају **затегнути односи**, па онда се пређе на **отворене сукобе** и, најзад, жена почне да захтева поделу **сфере**. Кад већ и до тога дође, муж онда одлучи и изврши **Државни удар** тј. избаци жену из куће

10. **Међународни изборни суд.** Разуме се одмах се састаје међународни изборни суд. Иницијативу за састав таквога суда обично узима каква стрина или тетка. Тај суд састављају с њене стране отац и мајка, као пуномоћници, и каква стрина еа са саветодавним гласом. Настаје саветовање, покушаји измирења, обећавања; доказивања да је у питању стојећа „повреда границе“ само формалне природе и да је то више интрига скована од сила противника и т. д. и т. д. Најзад, суд обећа и извесне реформе у браку и „поправку стања“ како би брак се учинио што сношљивијим и — измире их.

11. **Status quo ante.** Настаје дакле у браку статус кво анте, са извесним реформама које је међународни суд утврдио. Тако на пример као једна од најважнијих рефорама је поправка финансијског стања. Њен отац и по други пут зету исплати све дугове. Па онда се заведе у браку извесна контрола, а за комесара који ће ту контролу — разуме се над женом — вршити прими се његова стрина.

А већ зна се, тешко земљи у коју се увуку неки страни комесари и стране контроле. Тако је и са браком. Бадава они лепе, крпе, ударају нова пенџета; пошивају га, аја, не иде више. Жена, ако је само једанпут извршила деобу интересних сфера, стално тежи за аутономијом. Ником се тако као жени не допада самоуправни систем.

И најзад — распада се унија.

12. **Зелена књига.** — О свему томе, као што је то ред у међународној политици, састави се и „Зелена књига”. То су конзисторијска акта писана на зеленом концепт-папиру.

Последња самачка ноћ

Ових дана, све док не загазимо у другу поливину фебруара, Београд је живљи но обично. Од јутра до мрака јуре улицама дугачки редови фијакера, а у њима искићени људи и искићени коњи. Па онда на подне пред фотографским радњама гомила таквих искићених кола; у цвећарским изложима пуно великих букета са белим и руменим манџетнама, а кроз улице видиш музиканте, вуку се од куће до кафане са виолинама под мишском и за њима она два дечка стењу под теретом контрабаса.

И што који дан више измичемо у фебруар, тих искићених кола, коња и људи све је више и више тако да ми који морамо ићи пешке, прелазимо трчећи свако раскршће.

Покладе су скоро, па свет жури, жури да се ожени и уда. Најзад, нека му је срећно, нити му ја што замерам, али ме је од увек занимала код младенаца једна ноћ, а то је она последња ноћ пред венчање. Кад се већ сви растуре, кад

се пође спавати, јер сутра треба раније устати; кад остане она сама у својој девојачкој соби, а он сам у својој момачкој, кад се покрију јорганима преко главе и стану размишљати о сутрашњем дану који ће их пред олтар одвести.

Ја ћу овде изнети, али од прилике, шта она, а шта он у том моменту мисле.

*

Она: Ох, Боже, још само ова ноћ, па већ сутра ја сам његова и он је мој. Сутра ме већ неће бити више срамота да му пред светом дам руку; сутра ћу већ носити његово име.

Жао ми је мамице. Посећиваћу је сваки дан, а и она мене. Па онда отац, он је сиромах цео дан у послу, како ћу њега виђати? Али зато он, он ће непрестано бити уз мене. Заједно ћемо ручати, заједно вечерати, заједно, једнако заједно. Мораћу га натерати да узме једно месец дана одсуства. Ја не знам како ћу издржати то време док је он у канцеларији. Или, ако не може да добије одсуство, а он нека тражи од шефа дозволу да може и мене водити у канцеларију.

Ух, тек десет сати. Читава година до сутра. А бар да ми је да могу заспати него се преврћем по кревету као мученица.

Како ли ћу, Боже, изгледати као млада? Тетка каже да ми врло лепо стоји хаљина. Да л' ћу му се допасти као млада?

Нисам питала девера којим ће улицама терати кола. Тако би волела да прођемо и Брачаром.

Десет и четврт. Бога ми ћу бацити овај сат, или не, навићу га напред; за читав сат напред, па да се ујутру раније пробудимо.

Боже, да ли ће ми бити необично кад ме почну звати „госпођом“. „Госпођа“, „госпођа“; чисте ме нека туга подилази од тог имена.

Ја мислим да ћемо ми врло лепо изгледати кад станемо једно крај другог. Тако би волела да свет каже: „Баш леп пар људи“.

Хајде да пробам заспати... Жмурић само, а не могу да заспим. Бројаћу до сто. Један, два, три, четири... пет... њему врло лепо стоји фрак... шест... седам... осам... девет... спремила сам му највећи каранфил и сама ћу му прикачити... девет... једанаест... Ох, Боже, могло би већ да сване... дванаест.

*

Он: Врло сам радознао да сване сутрашњи дан, јер нешто ми се старац прави луд. Обећао је о прстену дати мираз па ћути, ваљда ће сутра.

Ја мислим да употребим 40.000 да исплатим своје дугове. Платићу свакоме до паре, једино Фридриху у Земуну нећу. Покварио ми жакет. А и код Станковића ћу покушати да шкантирам: он је већ био дигао руке од тога дуга, могао сам га купити за сто динара, па сад је право да шкантирам.

Нисам староме ништа говорио о овим ду-

говима, а и што да му говорим. Рећи ћу му доцније да сам новац уложио у неко предузеће. Најзад, шта имам ја њега да молим, ја ћу то од ње. Она ће попустити.

Тек десет сати. Ух, Господе, ала лагано иде ово време. Једва чекам да сване сутрашњи дан, да видим једанпут тај новац.

А јест, Бога ми, ништа лепше него не бити дужан. Прођеш слободно улицом, а онај ти као господину назива: „Добар дан“! а не као до сад, не смеш ни да прођеш, а и кад се сретнеш с њим, он ти каже: „Добар дан!“ али тако као да ти је опсовао оца.

Десет и четврт, а не могу ни да заспим. Хајд, сумираћу моје дугове, ваљда ће ме то успавати: Браћи Петровићима 3700 и 7000 у Прометној Банци, то је 10700, а у Задрузи, Врачарска штедионица, Јанковићу, Фридману... 2000... 11500..... 4600... 9000... овоме нећу ни платити... 4160... 3007 разуме се без интереса, зар сам луд још и интерес да плаћам... 900... 7000... 3500...

Пола разговора

Сећам се да сам ону стару латинску пословицу: „Где оружје говори ту — муза ћути” прочитао негде са штампарском грешком те је гласила: „Где оружје говори ту — муж ћути” и казао сам том приликом да горња штампарска погрешка није ни мало покварило смисао пословице но је управо поправила и допунила. Јер, дозволиће сви мужеви да је ипак најбоље ћутати кад брачна половина својим најоштријим оружјем почне сећи. И како већина мужева тако и практикује, то је већ и пре проналаска телефона пронађена половина разговора.

Имали сте сви прилике да седите у соби кад ко разговара на телефону, и морало вам је пасти смешно кад чујете одовуд само одговоре а не чујете питања, или слушате само половину некаквог говора а другу половину не. Ето, то ја зовем половином разговора и зато тврдим да је то у браку пронађено пре телефона.

Ево само неколико примера.

*

Г. Риста Њоваковић седи сасвим невино, а телефон уједанпут: звр! ...Он скочи и сад се чује само ово пола његова разговора.

— Да.

— Риста није код куће, отишао је јутрос рано а није казао где ће бити.

— Да.

— Не, молим вас, откуд ви познајете глас. Ја сам његов брат, на телефону, па можда нам личи глас.

— Не.

— Па добро, реците ми колики је дуг, ја ћу му рећи кад дође на подне.

— Да.

— Зашто би слали извршитеља. Он ће то извесно платити.

— Да.

*

Г-ђа Мица Петровићка седи крај прозора и чита нешто а телефон је позива. Ево сад њене половине разговора.

— Да.

— Отишао је чим је ручао.

— Не.

— Он обично не долази никад после подне, како оде са ручка тако дође у вече на вечеру.

— Можете, дођите.

— Да. Него слушајте, срдим се на вас.

- Зато што вас јуче целог дана нисам видела.
— Па ако је мој муж био код куће, ви сте бар могли проћи крај куће.
— Добро.
— Да.
— Не разумем последњу реч, поновите.
— Опет не разумем.
— А, то је пољубац, тај се не чује кроз телефон.
— До виђења.

*

- Г. Пера Станковић практикант на телефону:
— Да.
— Колико кажете, још 600 динара?
— Па молим вас причекајте ме још до краја месеца.
— Зашто, како сте досада чекали.
— Не разумем.
— Не разумем.
— Не разумем прекинута је струја.
— Па може бити ви мене чујете, али ја вас баш ништа. Можда с ваше стране није прекинута струја, али с моје је прекинута.
— Баш ништа не чујем шта говорите.

*

- Г-ђа Савка у 10 сати ноћу, на телефону:
— Јеси ли ти, Јоцо?
— Боже, Јоцо, ово је већ четврта кафана по којој те јурим телефоном.

— Волиш да мењаш локал, а ја још нисам ни вечерала. Мислиш ли богати доћи кући?

— Имате седницу! Та каква седница кад ја чујем неку песму.

— Како не, чује се и неки женски глас. И ју, Јоцо, сад ће ме шлог.

— Јоцо, ја сам пала у несвест. Купи успут лимун.

*

Ето, то су те половине разговора на телефону. Има их још забележених, а забележите и ви кад их чујете.

Свак на своме месту

Добијем једнога дана писмо од некаквог ученога странца. Он је рад да пише о Србији па ме моли да му приберем податке. „Ја знам да ће то бити мало трудно за вас — пише он у писму — али вас молим лепо обиђите све стручњаке и замолите их нека вам сваки да податке из своје струке, па ми тако сабране податке пошаљите”.

Ма колико да је то збиља трудан посао, мени је ипак драго било да учиним услугу својој Отаџбини и кренем се од једног до другог стручњака. Направио сам претходно и извештај распоред. Треба ми набавити податке: о историји, о вери, о настави, о војсци, о литератури, о народном здрављу, о трговини, о јавним установама и грађевинама, о државним и приватним правним односима и, тако редом даље, о свим гранама јавнога живота.

Тим редом и пођем и увратим се прво једном професору историје и литературе. Он ме врло љубазно дочека и ја му објасним чега ради сам дошао — Тако? — учини он. — То је врло лепо, врло

лепо од вас, и треба учинити, требало би одиста стран свет упознати са приликама код нас и заинтересовати га управо...!

И настави професор једно дугачко предавање о тој потреби, које сам ја до краја стрпљиво саслушао. На крају тога предавања ја се на некакав начин дочепам речи па ћу упитати.

— Дакле, би ли ви могли дати податке о историји или литератури или о језику или најзад о ма чему што у обим ваш спада?

— Ја? — упита професор — то не, ја се тиме мање бавим. Наш јаван живот захтева да се сви њему посветимо и да сви учествујемо у решавању најактуелнијих питања. Ето ја сам баш јутрос завршио своју интересантну студију: „*О железницама ускога колосека*“. Ако је по вољи, ја ћу вас радо послужити подацима из исте...

— Хвала — рекох и дигох се те да што пре одем код другог.

Одатле, некако ми је успут било, свратим једноме доктору медицине те да прибавим податке о народном здрављу и уопште о здравственим приликама код нас.

— Врло сте се рђаво адресовали — предусрете ме доктор — податке о народном здрављу можете добити и у статистици. — Не кажем да здравље једнога народа није важна ствар, али и здравље једне државе је тако исто важно. Јер најзад, нашто здравља народног кад је нездра-

ва држава, као оно кад имате здраву душу у слабом телу. А држава може бити само тако здрава ако су јој сређене спољне прилике, и видите стога сам узео на себе да ту страну проштудирам. Ја видите радим на великом делу: „*Спољна политика Србије*”.

— Тако? учиних ја, обесих нос и одох даље.

Некако ми је успут било те свратих једном свештенику, који је познат и чувен. Сећам се да сам врло често у новинама сретао његово име. Рачунао сам да ме нико неће моћи о вери тако обавестити као он.

— Да, господине, рече поп, ви се у свакој другој прилици не би преварили што сте се мени обратили. Вера нам је преча од свега али, ми смо данас у таквим приликама да нам треба ту веру бранити, као што су наши стари чинили. Стога, дакле, ми сви морамо све силе напрегнути да решимо једно важно питање. Ето ја баш сад завршавам један чланак за новине који носи наслов: „*Какво нам наоружање за нашу војску треба*”. Слушајте да вам га прочитам.

И ја сам морао стрпљиво до краја саслушати попов чланак о наоружању, а чим га је довршио, ја дочепих капу па на улицу.

Одатле се увратим једноме инжењеру, јер ако ико, тај ће ме из своје струке моћи обавестити. Само што ме није загрлио кад сам дошао.

— Не знате — вели — како сте ме обрадовали

вашим доласком. Ја одавно чекам кога да му прочита најновију расправу: „О изузецима, при којима, у шумадијском говору не пада увек оштри нагласак на први слој”. Знате, кад сам радио трасу Лапово—Крагујевац, ја сам то студирао.

Разуме се, нисам му ни казао ради чега сам дошао, но сам дочепао капу па дунуо као ветар.

Одатле сам се упутио једноме официру, јер најзад та је струка већ самом својом униформом упућена да се бави само својом струком.

Кажем му ради чега сам дошао, али ми он место сваког одговора извади једно деме лирских песама из своје фијоке. Било их је око двеста подељених у разне одељке који су носили посебне наслове: „Њој“, „Лепи дани“, „Пролеће“; „Споменке“, „Невенке“, „Зимзеленке“ т т. д.

Згрануо сам се пред помишљу да му може пасти на памет да ми их чита, али се вешто извукх понудив му сам да дођем једно вече ради читања. Он ме љубазно испрати до врата и стиште ми пријатељски руку.

Одем једном познатом нашем адвокату, од њега ћу сазнати све о државним и приватним правним односима. Поставим му питање, међутим он ме стаде убеђивати, како је наша држава пољопривредна и како би та грана требала да нам буде најважнија и сви да јој обратимо пажњу. Затим ме умоли да слушах његов чланак: „Како ваља сејати мрквицу”. И замислите, кад сам ја ту

понуду одбио, он ми саопшти да се код њега налази једна моја протестована меница и, разуме се, тај ме је разлог потпуно убедио, те сам, несрећник, све до краја саслушао тај чланак.

Одем одатле и не осврћући се више на адвокату канцеларију па успут сретнем једног учитеља. Баш добро помислих у себи, ево у кога ћу се обавестити о нашој основној настави. Узех га под руку те пођемо заједно и поставих му прво питање. Он ме понуди да пођемо његовој кући, да ми прочита чланак који је написао за „Трговачки Гласник” и који се зове „*Наше ђијаце и ђијачне ђриликe*”. Разуме се да сам побегао од њега као ђаво од крста и упутио сам се једноме нашем угледном царинику да бар поберем податке о нашој извозној трговини.

Затекао сам га код куће, компонује ново „Иже Херувими”. И замислите морао сам да саслушам цело цариниково „Иже Херувими” које су певали он и његова жена и морао сам га уверити да је то најлепше „Иже Херувими” у правослазном појању.

Посустао сам. Нисам већ више ником смео ни отићи. Отишао сам кући, узео један аспирина ради знојења, попио чај и одморио се љуцки те оном странцу написао писмо, које се овамо свршавало.

„Немогуће, немогуће је доћи до података, јер се у Србији не може никако да ухвати ко се чим бави”.

Књижевна пијаца

Није то ваљда први пут да чујете горњу фразу. Често се она употребљава у нашим литерарним студијама или рефератима. Читали сте ваљда гдекад: „Тај и тај писац продро је на страну литерарну пијацу” или: „На нашој књижевној пијаци ове се године ни један писац није талико истакао да би... и т. д.

И да видите, није то баш тако рђаво нађена фраза, има у тој фигури, кад би се она замислила примењена, и нечега врло сличног фактима.

Замислите једну пространу пијацу и ви пођете да пазарите. Све тезга до тезге, за тезгама књижевни пиљари, надвикују се и сваки хвали свој еспап.

— Молим, изволте, лепих фришких епиграма, сто динара пишла.

Ви приђете, узмете једну пишлу погледате и баците је натраг.

— Нећу, прозукли су — па идете даље, а онај вас са друге тезге мами:

— Изволте, подлистак, гледајте само, гледајте како је добро парче.

— Не треба ми.

— Ама, немојте тако, узмите у руке само, пипните само.

Ви идете даље, а мами вас онај са треће тезге.

— Изволте, господине, шала и сатира, ванредно духовитих шала и сатира. Пробајте само, изволте слободно загристи у једну анегдоту.

— Хвала, нећу, не могу наште срце.

— Ал' немојте тако, пробајте, пробајте молим вас.

Најзад, натера вас и ви пробате.

— Ух, па ово је старо, како можете продавати бајат еспап, зар не видите да је та шала већ прокисла! —

И пођете даље, а зове вас један под широким амрелом који је по тезги врло укусно наместио лирске песме.

— Изволте, изволте... ванредно лепе и нежне лирске песме. Видите како их чувам да их ни сунце не опали, а ноћу их чувам увек у апарату, на леду да би им сачувао температуру. И јефтине су, ове су године врло јефтине, јер их има много; било је доста кише, знате.

Ви пођете даље а за вама се дере један:

— 'Ајде добрих честитака за имендане, рођендане, све у стиховима. Узео сам их на лицитацији па сам у могућности да их продајем буд зашто.

Пођете даље и станете пред једном кућицом у којој се налази посредник. Као и код сваког другог посла и код књижевности има цубрингера. У излогу тога посредничког павиљона пуно малих листића и на свакоме исписано по нека понуда или тражња.

Ево шта би се могло писати на тим листићима:

„Тражи се издавач за једну приповетку, романтичну, врло поучну, могу је читати и младе девојке. Највише два штампана табака. Услови врло повољни”.

„Један приповедач рад би да има сутра двеста динара аконто, за једну приповетку коју ће ускоро написати”.

„Једна лирска песма продаје се из слободне руке”.

„Један роман, у коме има четири убиства, у коме на тајанствен начин нестаје једно дете; у коме свака глава носи страшан и сензационални наслов, продаје се због напуштања књижевне радње, под врло повољним условима”.

„Један роман, са теретом на првом месту (и-узето аконто) продаје се. Може се видети сваког дана”.

„Једна подужа прича, коју би издавач могао назвати и роман, продаје се на отплату”.

Ето, таква би изгледала књижевна пијаца. Разуме се ту би било и све друго што бива на

пијаци. Било би и „јексик — мере”, кад на пример приповедач прода три главе под целом причом, а свршетак не даје; било би и општинских комисија које би бацале „недозрело воће” па било би и оних прекупаца, који излазе на друм па пресрећу продавце те им откупљују еспап. Ти прекупци би били наши издавачи, та они су већ навикли да се понашају према писцима као они што на друму пресрећу трговце.

О великом посту

Прошле су и свадбе и балови, ко је имао да се заљуби, заљубио се; ко да испроси, испросио је, а ко да се венча, венчао се.

Од јуче је већ настао велики пост, а то је једна врста ферија или примирја за време којег се могу десити само омање чарке предстража и то на журовима или на београдском фронту у Кнез-Михајловој улици.

А велики пост је почео даном који се зове чисти понедељак, извесно зато што тог дана ваља пречистити рачуне. Као год кад оно у благајнама и трговинама што се о Новој Години завршују књиге, склапају рачуни и изводи биланс, да би се видело како се прошло прошле године; тако ето на чисти понедељак наши момци и девојке, па и њихови родитељи, имају да склопе биланс, те да виде како су прошли ове зиме.

А ево како би изгледали ти биланси за прошлу зиму, склопљени на чисти понедељак.

ДЕВОЈАЧКИ БИЛАНС

1. Посетила сам забава		7
2. Стекла изјава љубави		3
3. Нових познанства		9
4. Стекла нових који су се „радо” забављали са мнош, али ми ништа нису изјавили		6
5. Охладнала сам према старом познанству		1
6. Постала сам „фаше”		2
7. Од трију нових изјава љубави, тражи одлучан одговор		1

Свега:

Осећам се заљубљена и то баш према ономе који ми тражи одлучан одговор. Да је остао само при изјави, да није тражио одлучан одговор, можда би остала и равнодушна, али ме је баш та његова одлучност победила.

Ох, Боже, да је бар још једна забава. Зашто је пост тако брзо наишао. Па нема сада ни концерата осим „Духовних концерата“, а тек на једном духовном концерту, и то за време великог поста, нећемо моћи говорити о љубави.

Не остаје ми ништа друго но да стрпљиво очекујем летње концерте.

МОМАЧКИ БИЛАНС

1. Посетио сам забава		11
2. Изјавио сам љубави		5

3. Слао сам провадику на места	3
4. Направио сам меница	4
Свега :	

Направио сам још једно 29000 динара дуга, а остао сам нежењен. До сада сам тражио девојку са 200.000 динара. Као згодна околност је још и та, што сам добио и класу, те једна класа више и 29000 динара дуга више ваљда вреде 100.000 динара мираза више.

БИЛАНС ТАТИН И МАМИН

1. Четири нове хаљине	6440
2. Трошкови за посете забава	3270
3. Ове године Јелка напунила година . .	24
4. Прошена ове зиме	1
Свега :	

Није се ни ове године удала, а пошто је напунила 24 годину, мораћемо до године и мираз мало да попнемо.

*

Ови биланси баш нису тачни, ја сам само хтео да вас упознам са формом како се они склапају, те да би могао свако код куће да склопи свој биланс.

Разуме се, оваква је форма прописана у простом књиговодству, код дуплог књиговодства сасвим је друга форма. Али дупло књиговодство не воде момци и девојке, оно се води само у браку. Замислите само један брачни пар који је

такође посеђивао забаве и који је на чисти понеде-
љак на оној основи „чисти рачун дуга љубав” сео
да склопи биланс. Ту је морало бити дуплог књи-
говодства, јер је она њему стављала на терет много
што шта а тако и он њој, све док се није изравнало
потраживање и дуговање. Зло, ако се потражи-
вање и дуговање код овог дуплог књиговодства
није могло изравнати, јер се онда сви рачуни мо-
рају послати на преглед Главној Контроли, од-
носно конзисторији.

Прва српска комисија

Као што сваки народ има своје особине и врлине, као што је на пример народни понос, пожртвовање, храброст итд., тако сваки има и своје особине. Слабост једнога народа је лукавство, другога сујета, трећега ово, а четвртога оно.

Ја не знам да ли ћу погодити а готово бих хтео да тврдим да је наша слабост, наше комисије. Јесте ли ви приметили да ми не унемо већ ни један посао да свршимо без комисије? Ја се чудим само, како то да нисмо до сада увели комисије у чисто приватне односе. Могли би на пример при женидбама, изаслати комисију на лице места и то како комисију са стране младине тако комисију са стране младожењине.

Ама пођите од државе па сиђите до општине и кажите ми који је то посао који смо ми свршили без комисије. И онда зар вам је чудо што ја ово парче наше отаџбине називам земљом комисија и што сам готово дошао до уверења да су комисије наша народна особина.

Чим сам једном пао на такву мисао одмах сам као што би то сваки лекар учинио, потражио болести узрока. Ви знате да се код болести деце лекар разбירה и о здрављу родитеља, да види није ли то од некуд наследна болест. И ја сам пошао тим путем те да разберем нису ли од некуд и наши претци боловали комисијском болешћу.

Зарио сам се већ неколико дана у све „Историје Српског народа” и оне које је одобрио Главни Просветни Савет и оне које није одобрио и оне чија су издања потпомогли Чупић, Коларац и Књижевна Задруга и оне, које нису помогле. Претурао сам и стране писце и стране изворе да видим само јесу ли и наши стари вршили своје послове преко комисија. Јер, ако је то код нас одиста наслеђена народна болест, онда је врло вероватно да је на пример Милутин одредио комисију за „пријем Грачанице”, па Стеван комисију за „Пријем Дечана”, па Душан комисију „за израду законског пројекта”, па онда „за испитивање услова Кантакузенових” па комисију „за израду церемонијала за крунисање” итд., итд.

И труд ми је уродио плодом, пронашао сам кад је постала прва српска комисија и то сам пронашао да је било у много већој давнини но што сам ја мислио...

У осталом ви сви знате за ову особину српске историје, да у њој сваки историчар може доказивати оно што хоће. Вукашин је убио Уроша,

Вукашин није убио Уроша, Вук је издао, Вук није издао на Косову; Срби су имали златан новац, Срби нису имали златан новац; ко је био Ђемо Брђанин; ко није био Ђемо Брђанин итд. И не само то, већ и све друго можете код нас доказати, па зашто онда не бих и ја могао доказати о постојању прве српске комисије још у VIII веку.

У осталом ја ћу се за своје тврђење позвати на истините историјске факте. Отидите молим вас у Библиотеку и нађите Acta sanctorum, October VI. стр. 177 (Ev. Bolland 1866. г.).

Дакле то је било око 780 године, кад су Словени напали на Солун. Тада: „Један од њих који је био вешт у машинама, измисли (пронађе) једну чудно удешену кулу са којом је он тврдио да ће Словени сигурно освојити Солун. Све ово доведе је лепо и није ништа необично, јер се и другоме народу могло десити да измисли кулу. Али даље овај историјски извор вели: Кад је он устројио машину она је *кнежевима словенским била приказана и они су је одобрили.*

Ето дакле једнога трага о првој комисији и њеноме раду. Кнежеви су саставили комисију и одобрили проналазак. И немојте сад мислити да све што се преко комисије ради испадне наопако. И ти Словени што су Солун нападали били су Срби и данашње наше комисије воде своје порекло од преисториских српских комисија па извесно да су и све добре и рђаве стране комисијске, наслеђе од предака.

Ево шта даље поменути историјски извор тврди: „онда су са том машином напали на Солун али машина није „функционисала”.

Као што видите тачно српска комисија. Прегледали машину, примила, а кад је требала да ради она „није функционисала”. Бугари у своме претераном шовинизму тврде да су ти Словени који су нападали на Солун, били Бугари. Нама не треба јачег историског податка да докажемо да су то били Срби, но што је овај рад прве српске комисије.

Жао ме је само што никако нисам могао да пронађем колика је дијурна била ове прве српске комисије. Ако још и то пронађем ја мислим да ћу решити један велики историски проблем и утврдити да су комисије код нас оправдана болест.

Садржај:

	Стр.
Народни празник	7
Пред догађајима	11
Status quo	15
После једне бербе	21
Ситуација	31
„Полиција трага“	37
Изборни епилог	47
Између живота и смрти	53
Тешки дани	59
Ја као ратни дописник	65
Моја анкета	73
Најкраћи пут	85
Мој Маша	91
Попис ствари	95
Један накит	101
Један дијалог	105
Интервју са голом женом	109
Изложбена експедицаја	115
Годишњи зборови	121
Кућне мазе	125
Мој двобој	129
Младенци	135
Интервју са Св. Савом	139
Интервју са Синан-пашом	143

	Стр.
Сапун	147
Опапрукција	151
Балканска изложба	157
Споменица	161
Још једна банка	165
Свадба на трамвају	169
Сатови по разним Европама	173
Домаћи речник	177
Тодорово сито	181
Поплава	187
Код нас је боље	193
Псеће питање	197
Евина јабука	207
Опсерваторија	211
Концерат на лађи	215
Реформа православног календара	219
Две буве	225
Дорџолски Адам и Ева	229
Једна нова раса људи	233
Страсна недеља	239
Згодан сведок	243
Брачна математика	249
Поп тркач	253
Свињска њушка	259
Наша администрација	263
Један милион	267
Ново подужеће	271
Неприлике	275
Рвање	279
Дечја недеља	285
Брачне лисице	291
Петстогодишњица	297
Заложене ствари	303

	Стр.
Братски односи	309
Наши одбори	315
Наши млађи	319
Фебруар	323
Друштво за улепшавање	327
Крађа у нашој редакцији	331
Како се мужеви изговарају	341
Једна обична каријера	347
Брачни политички речник	351
Последња самачка ноћ	355
Пола разговора	359
Свак на своме месту	363
Књижевна пијаца	369
О великом послу	373
Прва српска комисија	377